Wymagania na oceny do języka polskiego dla szkoły podstawowej „Słowa na start! Klasa 4”

Wymagania na oceny uwzględniają zapisy podstawy programowej kształcenia ogólnego określoną w rozporządzeniu Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r.

Temat lekcji	**Wymagania na ocenę dopuszczającą** **Uczeń:**	**Wymagania na ocenę dostateczną** **Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:**	**Wymagania na ocenę dobrą** **Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:**	**Wymagania na ocenę bardzo dobrą** **Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:**	**Wymagania na ocenę celującą** **Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:**
Rozdział I. Mój dom moi najbliżsi: Ann Patrick, „Posiłek na świeżym powietrzu”	– opowiada o sytuacji przedstawionej na obrazie – wymienia postaci znajdujące się na obrazie	– opisuje postacie przedstawione na obrazie – wyjaśnia, kim mogą być dla siebie osoby ukazane na obrazie	– analizując sytuację przedstawioną na obrazie, wyjaśnia, co mogło wydarzyć się wcześniej	– proponuje tematy rozmów postaci przedstawionych na obrazie	– opowiada o sposobach spędzania wolnego czasu ze swoją rodziną – przedstawia własne zdanie na temat zalet wspólnego spożywania posiłków – wyjaśnia, jak można zacieśniać więzi rodzinne
W moim domu: Zofia Beszczyńska, „Dom”	– czyta wiersz głośno – wymienia bohaterów wiersza – mieszkańców domu – wymienia postaci znajdujące się na obrazie Frederika Cotmana ,,Jeden z rodziny”	– czyta wiersz głośno, wyraźnie – wymienia sytuacje opisane w wierszu – wskazuje w tekście wiersza wers i strofę – opowiada o postaciach znajdujących się na obrazie Frederika Cotmana ,,Jeden z rodziny” i wyjaśnia tytuł obrazu	– czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa – określa temat wiersza – opowiada w 2–3 zdaniach o sytuacjach przedstawionych w wierszu – nazywa uczucia towarzyszące osobom wypowiadającym się w wierszu i uzasadnia swój	– czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację – opowiada w ciekawy sposób o mieszkańcach domu i o sytuacjach przedstawionych w wierszu, odnosząc je do własnego doświadczenia – wyjaśnia, co może oznaczać obecność zwierząt w domu	– przedstawia w nietypowy sposób swój dom, domowników i ulubione przedmioty – wymienia miejsca, w których można czuć się jak w domu i uzasadnia swój wybór

nowa era www.dlanauczyciela.pl
© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

			wybór	– wyjaśnia, co oznaczają słowa, że dom *otwiera lub zamyka swoje cztery ściany* – porównuje obraz domu ukazany w wierszu i na obrazie Frederika Cotmana ,,Jeden z rodziny", wskazując podobieństwa i uzasadnia swój pogląd	
Odrobina taktu: Francesca Simon, „Koszmarny Karolek i prześwietne święta"	– czyta głośno tekst – wymienia bohaterów utworu – określa czas i miejsce wydarzeń – wymienia wydarzenia przedstawione w utworze	– czyta głośno i cicho – przedstawia bohaterów utworu – formułuje 2–3 zdania na temat czasu i miejsca wydarzeń przedstawionych w utworze oraz o wydarzeniach utworu	– czyta głośno, wyraźnie oraz cicho – wskazuje cechy charakteru Karolka i uzasadnia swój wybór, odwołując się do tekstu – wyjaśnia, czego rodzice chcieli nauczyć Karolka	– czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację – przedstawia swoją opinię o bohaterze i jego zachowaniu – prezentuje swoją opinię o liście napisanym przez Karolka i przewiduje reakcję rodziców na list, odnosząc się do własnych doświadczeń	– samodzielnie formułuje zasady dobrego zachowania w różnych sytuacjach – przedstawia pomysły sposobów pogodzenia się z decyzjami rodziców
Poszukiwany pan Słowik!: Julian Tuwim, „Spóźniony słowik"	– czyta wiersz głośno – wymienia bohaterów wiersza – wymienia sytuacje ukazane w wierszu (czas i miejsce)	– czyta wiersz głośno, wyraźnie – przedstawia bohaterów wiersza i wyjaśnia, kim dla siebie są bohaterowie	– czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa – określa temat wiersza – opowiada w 2–3 zdaniach o sytuacjach przedstawionych w wierszu	– czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację – opowiada w ciekawy sposób o małżeństwie Słowików i o sytuacjach przedstawionych w wierszu, odnosząc je do własnego	– przedstawia pomysł na inne zakończenie wiersza – wymienia zasady postępowania, dzięki którym można okazać wzajemny szacunek

nowa era
www.dlanauczyciela.pl
© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

			– nazywa uczucia towarzyszące postaciom wypowiadającym się w wierszu i uzasadnia swój wybór	doświadczenia – ocenia postępowanie pana Słowika – wyjaśnia, jak należy postępować w sytuacji spóźnienia	
Rozmowa z dziadkiem: Robert Kimmel Smith, „Wojna z dziadkiem”	– czyta głośno tekst – wymienia bohaterów utworu – określa czas i miejsce wydarzeń – wymienia wydarzenia przedstawione w utworze	– czyta głośno i cicho – przedstawia bohaterów utworu – formułuje 2–3 zdania na temat czasu i miejsca wydarzeń przedstawionych w utworze oraz o wydarzeniach utworu	– czyta głośno, wyraźnie oraz cicho – wskazuje cechy charakteru Petera i uzasadnia swój wybór, odwołując się do tekstu – wyjaśnia, dlaczego Peter postanawia oddać dziadkowi szczękę – wyjaśnia motywację dziadka do przystąpienia do wojny z wnukiem	– czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację – przedstawia swoją opinię o bohaterze i jego zachowaniu – wyjaśnia, co według dziadka wywołało konflikt w rodzinie i prezentuje swoją opinię na temat powodów konfliktów rodzinnych	– samodzielnie formułuje wnioski na temat decyzji podejmowanych w rodzinie – przedstawia pomysły sposobów rozwiązywania konfliktów w rodzinie
Moja mama jest wspaniała!: Ryszard Przymus, „Nasza Mama jest poetką...”	– czyta wiersz głośno – wskazuje bohaterkę wiersza – wskazuje, kto wypowiada się w wierszu – wymienia sytuacje ukazane w wierszu – podaje definicję nastroju wiersza	– czyta wiersz głośno, wyraźnie – przedstawia bohaterkę wiersza i wyjaśnia, kim jest dla osób wypowiadających się w utworze – wskazuje nastrój wiersza	– czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa – określa temat wiersza – opowiada w 2–3 zdaniach o tym, jak mama opisuje codzienne zajęcia i otaczający ją świat – wyjaśnia, jak sposób	– czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację – opowiada w ciekawy sposób o mamie i jej wpływie na dzieci, odnosząc je do własnego doświadczenia – przedstawia określenia, którymi można by opisać	– przedstawia pomysły na to, by o otaczającym świecie mówić w niezwykły sposób

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

			mamy, w jaki mówi o świecie, wpływa na dzieci – wyjaśnia, co wpływa na nastrój wiersza	mamę przedstawioną w wierszu i uzasadnia swoje wybory – wyjaśnia, jakie uczucia towarzyszą osobom mówiącym w wierszu i uzasadnia swoją opinię	
Bliżej języka: Czym są alfabet, głoska, litera?	– wymienia litery w kolejności alfabetycznej – definiuję literę – definiuje głoskę	– porządkuje wyrazy w kolejności alfabetycznej – odróżnia głoski i litery	– określa liczbę liter i głosek w podanych wyrazach – odróżnia samogłoski i spółgłoski	– bezbłędnie odróżnia samogłoski i spółgłoski – szuka wyrazu w słowniku ortograficznym	– sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego, – korzysta z katalogu bibliotecznego, spisu produktów w sklepie internetowym
Bliżej języka: Czym jest sylaba?	– wskazuje sylaby – wyjaśnia, co tworzy sylabę	– poprawnie dzieli wyrazy na sylaby	– układa wyrazy z różnych sylab – poprawnie przenosi wyrazy do następnej linii	– korzysta ze słownika ortograficznego, sprawdzając poprawność przenoszenia wyrazów do następnej linii	– układa historyjkę z wyrazów zbudowanych z rożnych sylab
Ortografia dla każdego: Pisownia wyrazów z *ó*	– wymienia zasady ortograficzne pisowni *ó* – poprawnie zapisuje wyrazy zakończone na: *-ów, -ówka, -ówna*	stosuje zasady ortograficzne pisowni *ó* – tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z *ó* wymiennym	– korzysta ze słownika ortograficznego	– poprawnie zapisuje wyrazy z *ó* niewymiennym	– układa rymowanki z wyrazami z *ó* – układa historyjki z wyrazami z *ó* – prezentuje historyjki na forum klasy
Ortografia dla każdego: Pisownia wyrazów z *u*	– wymienia zasady ortograficzne pisowni *u* – poprawnie zapisuje wyrazy zakończone na: *-lec, -uch, -unek, -us, -*	– stosuje zasady ortograficzne pisowni *u*	– korzysta ze słownika ortograficznego	– poprawnie zapisuje wyrazy będące wyjątkami	– opowiada, jak spędzają czas mieszkańcy deszczowego miasta, wykorzystując wyrazy z *u*

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

	usz, -ura, – uj, – uje				
Szkoła mówienia i pisania: Jak napisać pozdrowienia?	– poprawnie zapisuje miejscowość i datę – wymienia elementy pozdrowienia – podejmuje próbę napisania pozdrowień	– poprawnie zapisuje adres – redaguje pozdrowienia według wzoru	– stosuje zwroty do adresata – uzupełnia brakujące elementy pozdrowienia	– redaguje pozdrowienia odpowiednie do sytuacji i adresata – wskazuje różnice między SMS-em a kartką pocztową – stosuje emotikony	– redaguje poprawnie pod względem językowym, ortograficznym i kompozycyjnym kartkę pocztową z życzeniami w związku z określoną sytuacją
Rozdział II. Szkolne radości, szkolne smutki, Andrew Macara, „Piłkarze”	– wybiera wyrazy, które najtrafniej opisują obraz – wymienia postaci znajdujące się na obrazie	– wybiera wyrazy, które najtrafniej opisują obraz i uzasadnia swoją opinię – opisuje postacie przedstawione na obrazie – określa czas i miejsce sytuacji przedstawionej na obrazie	– określa dominujące na obrazie kolory – opisuje sytuację przedstawioną na obrazie	– wyjaśnia, dlaczego dziecko na drugim planie stoi samotnie i uzasadnia swoją opinię	– określa nastrój obrazu i uzasadnia swoją wypowiedź – opowiada o tym, co może wydarzyć się za chwilę pomiędzy dziećmi i uzasadnia swoją opinię – wyjaśnia, co jest ważne podczas wspólnej zabawy
Marzenia kontra szkoła: Joanna Kulmowa, „Marzenia”	– czyta wiersz głośno – określa, kim jest osoba mówiąca w wierszu – podaje definicję podmiotu lirycznego	– czyta wiersz głośno, wyraźnie – wskazuje uczucia podmiotu lirycznego w wierszu – wyjaśnia, dlaczego podmiot liryczny nie lubi chodzić do szkoły	– czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa – określa temat wiersza -wyjaśnia, dlaczego, według podmiotu lirycznego, w szkole nie ma miejsca na marzenia i uzasadnia swoją opinię – przedstawia, co się dzieje z marzeniami,	czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację – opowiada w ciekawy sposób o tym, czy w szkole można spełniać marzenia szkoła, odnosząc się do własnego doświadczenia	– wskazuje marzenia, dla których szkoła jest miejscem na ich spełnienie – formułuje opinię, od kogo lub od czego zależy spełnienie marzeń

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

			które zostają w domu		
Mała szkoła życia: Marta H. Milewska, „Po co nam ta szkoła?”.	– czyta głośno tekst – wymienia bohaterów utworu – określa czas i miejsce wydarzeń – wymienia wydarzenia przedstawione w utworze	– czyta głośno i cicho – przedstawia bohaterów utworu – formułuje 2–3 zdania na temat dwóch etapów projektu szkolnego	– czyta głośno, wyraźnie oraz cicho – wskazuje podobieństwa szkoły do dorosłego życia – wyjaśnia, czego, według taty, uczy szkoła oprócz różnych przedmiotów	– czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację – opowiada w ciekawy sposób o wydarzeniach przedstawionych w utworze – wyjaśnia znaczenie słów: *szkoła to taka mała szkoła życia* i uzasadnia swoją opinię – wyjaśnia, dlaczego tata podał chłopcom przykład Ani – podaje argumenty, dlaczego warto uczyć się rzeczy, które wydają się nieciekawe	– samodzielnie formułuje pytania związane ze wspomnieniami szkolnymi, które można zadać rodzicom – przedstawia projekt dotyczący szkoły marzeń – wyjaśnia, co można zrobić, by szkoła, do której uczęszcza, stała się szkołą marzeń
Pracujemy w zespole: Judy Blume, „Opowieści czwartoklasisty”	– czyta głośno tekst – wymienia bohaterów utworu – określa czas i miejsce wydarzeń – wymienia wydarzenia przedstawione w utworze – podaje definicję	– czyta głośno i cicho – przedstawia bohaterów utworu – wyjaśnia, kto opowiada o wydarzeniach w tekście – formułuje 2–3 zdania na temat zadania, które dzieci miały wykonać, uzasadniając, kore etapy	– czyta głośno, wyraźnie oraz cicho – wskazuje uczucia chłopców, którzy zobaczyli okładkę przygotowaną przez koleżankę i uzasadnia swoje wybory	– czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację – opowiada w ciekawy sposób o wydarzeniach przedstawionych w utworze z perspektywy różnych bohaterów – wyjaśnia, dlaczego zmienia	– samodzielnie formułuje zasady dobrej współpracy w grupie

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

	narratora	pracy były dla dzieci najtrudniejsze		zdanie o poszczególnych bohaterach, odwołując się do tekstu i do wypowiedzi członków innych grup	
Podczas lekcji...: April Stevens, „Figgrotten”	– czyta głośno tekst – wymienia bohaterów utworu – określa czas i miejsce wydarzeń – wymienia wydarzenia przedstawione w utworze – podaje definicję bohatera literackiego	– czyta głośno i cicho – przedstawia bohaterów utworu – wyjaśnia, dlaczego bohaterka była bardzo aktywna na lekcjach w młodszych klasach – formułuje 2–3 zdania na temat uczuć, które Figgrotten , wywoływała w uczniach, wyjaśniając, dlaczego dzieci mogły się tak czuć przy koleżance	– czyta głośno, wyraźnie oraz cicho – wyjaśnia, jak zmieniło się zachowanie Figgrotten w klasie – wyjaśnia, co czuła Figgrotten, kiedy nauczyciel zadawał jej pytania – przedstawia, co Figrrotten myślała o sobie i uczniach, odpowiadając na pytania nauczyciela?	– czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację – wyjaśnia, czy postawa Friggotten wzbudza sympatię czy niechęć – opowiada, jak poprawić atmosferę w klasie, słucha opinii innych uczniów	– próbuje znaleźć powody milczenia niektórych uczniów podczas lekcji – samodzielnie formułuje pomysły dotyczące zapobiegania bierności uczniów podczas lekcji
Biblioteka na nas czeka: Krystyna Wodnicka, „W bibliotece”	– czyta wiersz głośno – określa, kiedy i gdzie mają miejsce wydarzenia ukazane w tekście – podaje definicję epitetu	– czyta wiersz głośno, wyraźnie – wskazuje sposoby spędzania wolnego czasu przedstawione w wierszu i mówi, który z nich wybiera najczęściej w wierszu – wyjaśnia, dlaczego podmiot liryczny nie lubi chodzić do szkoły	– czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa – określa temat wiersza – znajduje w tekście określenia rzeczownika i udowadnia, iż są to epitety – znajduje w tekście trzy rzeczowniki bez określeń i formułuje do nich epitety	czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację – opowiada w ciekawy sposób o tym, co zyskujemy, czytając książki – wymyśla tytuły książek wspomnianych w drugiej strofie, wyjaśnia, która z nich jest najciekawsza	– formułuje pomysły, jak zachęcić innych do czytania – wybiera, dyskutując z kolegami i koleżankami w klasie, najlepszy z pomysłów na zachęcenie innych do czytania

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

Misja: biblioteka!	– wyjaśnia, jakie informacje na temat książki znajdują się na karcie katalogu internetowego	– odpowiada na pytania dotyczące dalszych kroków w związku z niewiedzą o miejscu książki, końcem terminu wypożyczenia książki – przygotowuje informacje na temat książki wartej przeczytania	– szuka w Internecie informacji na temat zajęć organizowanych przez najbliższą bibliotekę – sporządza listę zajęć bibliotecznych w których chętnie wziąłby udział – wyjaśnia, która z bibliotek przedstawionych na ilustracji wydaje się mu najbardziej atrakcyjna	– opracowuje listę rozwiązań, które warto zastosować, by biblioteka była miejscem wartym spędzania w niej czasu	– przygotowuje plakat z samodzielnie przygotowanymi hasłami promującymi bibliotekę jako miejsce warte odwiedzenia
Ludzie książki	– wymienia ludzi, bez których nie powstałaby książka	– wyjaśnia, na czym polega praca poszczególnych osób przy książce – dopasowuje nazwy czynności do nazw zawodów osób pracujących przy książce	– zapisuje pytania do wybranych osób pracujących przy powstawaniu książki	– wyjaśnia, jakimi cechami charakteru powinny wyróżniać się poszczególne osoby pracujące nad powstawaniem książki i uzasadnia swoje poglądy	– wyjaśnia, który z zawodów związanych z powstawaniem książek wydaje się mu najciekawszy i dlaczego
Bliżej języka: Co już wiemy o rzeczowniku?	– podaje definicję rzeczownika – wskazuje rzeczowniki nazywające osoby, zwierzęta, rośliny, rzeczy, miejsca, zjawiska pogodowe	– zapisuje nazwy uczuć i układa z nimi zdania – ustala rodzaj rzeczowników	– wyszukuje rzeczowniki w rozmowie, zapisuje je w zeszycie w formie podstawowej i określa ich rodzaj	– nazywa cechy charakteru, zapisuje je jako rzeczowniki i określa ich rodzaj – zamienia rzeczowniki na inne o podobnych znaczeniu, by uniknąć powtórzeń	– poprawnie używa różnych form rzeczowników sprawiających trudności, a w przypadku wątpliwości korzysta ze słownika
Bliżej języka: Jak odmienia się rzeczownik?	– podaje liczby i przypadki rzeczownika	– zadaje pytania przy kolejnych przypadkach	– odmienia rzeczowniki przez przypadki w liczbie pojedynczej i mnogiej	– uzupełnia zdania właściwymi formami rzeczownika – określa przypadek i liczbę	– wymyśla zdanie pozwalające zapamiętać nazwy przypadków i ich kolejność

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

				danego rzeczownika w zdaniu	
Ortografia dla każdego: Pisownia wielką literą – imiona, nazwiska, tytuły	– wymienia zasady ortograficzne pisowni wielką literą imion, nazwisk, przydomków, pseudonimów, tytułów	– stosuje zasady ortograficzne pisowni wielką literą imion, nazwisk, przydomków, pseudonimów, tytułów	– poprawnie zapisuje imiona, nazwiska, przydomki, przezwiska, tytuły książek, filmów, programów, dzieł sztuki – korzysta ze słownika ortograficznego	– poprawnie zapisuje tytuły książek, filmów, utworów, dzieł sztuki, programów, również ze spójnikami i przyimkami wewnątrz tytułu – samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego	– zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia wielką i małą literą)
Interpunkcja: Cudzysłów i kursywa	– wskazuje cudzysłów i kursywę – zna zasady stosowania cudzysłowu i kursywy	– zapisuje tytuły utworów w cudzysłowach	– zapisuje cytowane wypowiedzi w cudzysłowach	– stosuje kursywę w tekście pisanym na komputerze	– poprawnie zapisuje tytuły w wypowiedzi zapisanej ręcznie lub komputerowo na temat swoich ulubionych książek, filmów i programów – stosuje poprawne formy rzeczownika *cudzysłów*
Szkoła mówienia i pisania: Jak tworzyć notatki?	– mówi, czym jest notatka i wymienia różne sposoby notowania	– odróżnia różne sposoby notowania – sporządza notatki, wykorzystując wiedzę na temat różnych sposobów notowania	– wybiera z tekstu ważne informacje – notuje ważne informacje w formie krótkiego tekstu, punktów, schematu, tabeli	– sporządza notatkę w określonej formie – wybiera sposób zanotowania ważnych informacji	– trafnie wybiera najlepszą formę notatki i samodzielnie ją redaguje, zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi – przestrzega zasad poprawności językowej

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

Rozdział III. O sobie, o nas, Nikołaj Pietrowicz Bogdanow-Bielski, „Goście”	– wymienia postaci znajdujące się na obrazie – określa czas i miejsce sytuacji przedstawionej na obrazie	– opisuje postacie przedstawione na obrazie – wyjaśnia obecność lampionów	– opisuje sytuację przedstawioną na obrazie – przewiduje niespodzianki i zabawy czekające na chłopców za ogrodzeniem	– proponuje tematy rozmów postaci przedstawionych na obrazie	– wyjaśnia związek tytułu z sytuacją przedstawioną na obrazie – opowiada, co będzie działo się później, w jakich wydarzeniach będą uczestniczyć chłopcy
Jaka, jaki jestem?: Joanna Papuzińska, ,,Ja”	– czyta wiersz głośno – wyjaśnia, co jest tematem wiersza – podaje definicję porównania	– czyta wiersz głośno, wyraźnie – wyjaśnia, jak przedstawia siebie osoba, która wypowiada się w wierszu, na czym się skupia w prezentacji siebie – wskazuje, jak tytuł wiersza łączy się z jego treścią	– czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa – wskazuje fragmenty dotyczące myśli mówiącego – określa, jakie są te myśli, kiedy się pojawiają i czego mogą dotyczyć	– czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację – wybiera jedną myśl, którą uważa za najbliższą i rysuje ją w zeszycie – uzasadnia, czy dobrze jest mieć wiele myśli w głowie – analizuje budowę porównania i wskazuje porównania w wierszu	– zapisuje trzy swoje cechy i prezentuje je w formie porównań
Jesteśmy różni: Ewa Martynkien, ,, Mój kumpel Jeremi”	– mówi, kto uczestniczy w wydarzeniach i kto o nich opowiada – wskazuje, gdzie i kiedy dzieją się wydarzenia przedstawione w tekście – układa wydarzenia w kolejności ich występowania	– mówi, co Oskar i Jeremi mogli czuć podczas zabawy dziurawą piłką, podczas spotkania z wyrostkami i w chwili dotarcia do szałasu – wskazuje, w których sytuacjach uczucia chłopców się różniły i wyjaśnia przyczynę tych różnic	– wyjaśnia, dlaczego narrator przypomniał sobie historię gęsi Emmy, gdy był prześladowany – wskazuje, co łączy historię gęsi Emmy z przeżyciami narratora	– wskazuje fragmentu utworu, w którym bohater akceptuje siebie takim, jakim jest i wyjaśnia, co te słowa o nim mówią i czego mogą nas nauczyć	– wyjaśnia, jak w codziennym życiu można wykorzystać różnorodność ludzi, zwierząt i roślin – wyjaśnia, co można zrobić, by pomóc osobie prześladowanej i zadbać o swoje bezpieczeństwo

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

	– wyjaśnia, które wydarzenie jest najważniejsze – wskazuje, dla kogo wydarzenie jest nieprzyjemne				
Jak sobie radzę z emocjami?: Agnieszka Chylińska, „Zezia i wszystkie problemy świata”	– wskazuje najważniejsze wydarzenie z tekstu – określa, kiedy i gdzie wydarzenie się rozgrywa – wskazuje bohaterów wydarzenia	– wyjaśnia, co było ważne dla Zuzi po rozpoczęciu biegu – omawia, jak Basia Pająk i pani Izabela dodawały Zuzi otuchy – mówi, jak Zuzia zachowała się wobec Przemka Kiszki – wskazuje, jak Zuzia mogłaby podziękować Przemkowi Kiszce za jego gest i pogratulować mu sukcesu	– wybiera po dwie nazwy emocji nazywa uczucia Zuzi przed biegiem i po jego zakończeniu, odwołując się do tekstu – wyjaśnia, jaki wpływ na Zuzię może mieć niepowodzenie podczas zawodów – wyjaśnia, czy doświadczenie niepowodzenia może być przydatne w życiu, uzasadnia swoje stanowisko odwołując się do treści tekstu i własnych doświadczeń	– wyjaśnia, jak radzić sobie z uczuciami po niepowodzeniach – wskazuje, na podstawie własnych doświadczeń, co pomaga odzyskać spokój i gotowość do podejmowania kolejnych wyzwań	– przygotowuje plakat zachęcający do wysiłku mimo kolejnych niepowodzeń – wymyśla hasło motywujące do wytrwałego dążenia do celu
Jak się chwalić?: Jan Brzechwa, ,,Samochwała”	– wyjaśnia, jaka jest Samochwała przedstawiona w wierszu: • jakie ma cechy i	– wyjaśnia, z czego Samochwała może być dumna, uzasadnia swoją odpowiedź, odwołując się do tekstu	– wskazuje różnicę, pomiędzy chwaleniem się a przechwalaniem – decyduje, czy Samochwała chwali się,	– wyjaśnia, jakie uczucia może wzbudzać Samochwała w swoich koleżankach i kolegach, uzasadnia swoją odpowiedź, odwołując się do	– formułuje radę dla Samochwały, jak mówić o swoich zaletach

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

	umiejętności • jak wygląda • jaką ma rodzinę – podaje definicję rymu		czy przechwala, uzasadnia swoją odpowiedź, odwołując się do tekstu i własnych doświadczeń	tekstu i własnych doświadczeń – zapisuje trzy pary wyrazów, które rymują się w utworze	
Młodzi mają głos: Anne-Cath. Vestly, „8+2 i promenada babci”	– czyta głośno tekst – wymienia bohaterów utworu – określa czas i miejsce wydarzeń – wymienia wydarzenia przedstawione w utworze – podaje definicję synonimu	– czyta głośno i cicho – przedstawia bohaterów utworu – wyjaśnia, jak wyglądała sytuacja, w której uczestniczą bohaterowie z ich perspektywy – formułuje 2–3 zdania na temat cech charakteru bohaterów i uzasadnia swoje wybory, odnosząc się do tekstu – łączy wyrazy o tym samym znaczeniu	– czyta głośno, wyraźnie oraz cicho – wyjaśnia, jakie informacje przekazuje autor tekstu na temat dzieci poprzez zachowanie i postawę Mortena – zastępuje wyrazy synonimami	– czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację – wyjaśnia, jak na co dzień można dbać o przyrodę – wskazuje, który wyraz nie jest synonimem	– samodzielnie wykonuje plakat zachęcający do dbania o przyrodę – stosuje różnorodne słownictwo, korzysta z synonimów, budując swoja wypowiedź – formułuje sądy na temat tego, dlaczego warto reagować, gdy przyroda jest zagrożona
Wielki człowiek, czyli jaki?: Ewa Szelburg-Zarembina, „Przed pomnikiem Wielkiego Człowieka”	– czyta wiersz głośno – określa, kiedy i gdzie mają miejsce wydarzenia ukazane w tekście – podaje definicję adresata wiersza	– czyta wiersz głośno, wyraźnie – wyjaśnia, jakie uczucia towarzyszą mu po przeczytaniu wiersza i uzasadnia swoją odpowiedź – wyjaśnia, kim jest adresat	– czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa – określa temat wiersza – wyjaśnia na podstawie wiersza, kim jest wielki człowiek – wyjaśnia wpływ	– czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację – wyjaśnia, co oznaczają słowa i ty możesz wyrosnąć na wielkiego człowieka i odnosi je do własnych doświadczeń	– formułuje listę cech wyróżniających wielkiego człowieka, uzasadnia swoje wybory – proponuje swoje rozwiązania, by świat stał się lepszym miejscem

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

		wiersza	wielkiego człowieka na świat		
Komunikacja: Jak się porozumiewamy	– podaje definicję nadawcy, odbiorcy oraz komunikatu – wskazuje nadawcę i odbiorcę komunikatu na podstawie zdjęć	– przedstawia, jakie znaki wykorzystujemy, by skutecznie się komunikować – nazywa uczucia postaci na ilustracjach i wyraża je emotikonami	– wyjaśnia, dlaczego w miejscach publicznych stosuje się znaki graficzne podczas komunikowania się	– wyjaśnia, dlaczego znajomość znaków jest potrzebna we współczesnym świecie	– samodzielnie projektuje znak, za pomocą którego informuje innych o potrzebie odpoczynku
Bliżej języka: Co już wiemy o przymiotniku?	– wskazuje przymiotniki wśród innych części mowy	– wypisuje z tekstu rzeczowniki wraz z określającymi je przymiotnikami	-wypisuje rzeczowniki i dopasowuje do nich odpowiednie przymiotniki	– wyszukuje przymiotniki w zadaniach	– opisuje salę lekcyjną, używając przymiotników
Bliżej języka: Jak odmienia się przymiotnik?	– dopasowuje przymiotniki do ilustracji – podaje liczby, rodzaje i przypadki przymiotnika	– odmienia przymiotnik przez liczby i przypadki	– stosuje przymiotniki w odpowiednich formach – odróżnia przymiotniki w rodzaju męskoosobowym i niemęskoosobowym	– określa przypadek, rodzaj i liczbę danego przymiotnika – określa rodzaj przymiotnika w liczbie pojedynczej i liczbie mnogiej	– zastępuje przymiotniki modne ich synonimami, by tworzyć precyzyjniejsze wypowiedzi – w przypadku wątpliwości korzysta z odpowiedniego słownika
Ortografia dla każdego: Pisownia wyrazów z *rz*	– wymienia zasady ortograficzne pisowni *rz* – poprawnie zapisuje wyrazy zakończone na: *-arz, -erz, -mistrz, -mierz*	– stosuje zasady ortograficzne pisowni *rz*	– tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z *rz* wymiennym – korzysta ze słownika ortograficznego	– poprawnie zapisuje wyjątki w pisowni *rz* po spółgłoskach – poprawnie zapisuje wyrazy z *rz* niewymiennym	– zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia *rz*) – samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego – tworzy historyjkę z wyrazami z *rz*

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

Ortografia dla każdego: Pisownia wyrazów z ż	– wymienia zasady ortograficzne pisowni *ż*	– stosuje zasady ortograficzne pisowni *ż* – poprawnie zapisuje wyrazy z *ż* po *l, ł, r, n*	– tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z *ż* wymiennym – korzysta ze słownika ortograficznego	– poprawnie zapisuje wyrazy z *ż* niewymiennym	– zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia z *ż*) – samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego – tworzy historyjkę dotyczącą tego, o czym mogą rozmawiać nowi znajomi: sierżant, inżynier i jego żona
Szkoła mówienia i pisania: Jak opisać postać?	– definiuje opis postaci i wymienia jego najważniejsze elementy – wymienia wyrazy opisujące wygląd postaci – opisuje ustnie w 2–3 zdaniach wygląd i zachowanie postaci rzeczywistej	– łączy nazwy części opisu postaci z przykładami – wymienia przymiotniki określające wiek, wzrost, sylwetkę, twarz, włosy, strój, usposobienie	– wskazuje cechy charakteru postaci na podstawie jej zachowania – stosuje wyrazy bliskoznaczne, dzięki którym unika powtórzeń wyrazów *być* i *mieć*	– przygotowuje zagadki – opisy osób z klasy – stosuje odpowiednią kompozycję w wypowiedzi pisemnej – wydziela akapity w wypowiedzi pisemnej	– samodzielnie, zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi, redaguje poprawny i wyczerpujący opis postaci, unikając powtórzeń – wyjaśnia, jak w codziennym życiu można wykorzystać umiejętność opisywania postaci
Rozdział IV. Opisać Polskę, Henryk Weyssenhoff „Wiosna”	– nazywa kolory, które widzi na obrazie – mówi o pogodzie, przedstawionej na obrazie	– określa czas i miejsce sytuacji przedstawionej na obrazie – wyjaśnia, czy miejsce przedstawione na obrazie jest spokojne, czy pełne ruchu	– wyjaśnia, jak przedstawiony na obrazie krajobraz wyglądałby zimą lub jesienią	– opisuje pierwszy i drugi plan obrazu – wybiera fragment obrazu i opisuje go za każdym razem w jednym zdaniu wesoło, smutno, tajemniczo, zabawnie	– wyjaśnia związek między dziełem a tytułem rozdziału – nadaje obrazowi własny tytuł i uzasadnia swój wybór

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

Polska – mój kraj	– wymienia ważne miejsca w Polsce – podaje skojarzenia ze słowem *Polska*	– podaje, z czego słyną różne miejsca w Polsce – rozpoznaje miejsca, budynki i przedmioty przedstawione na mapie Polski	– wybiera trzy polskie miasta i podaje do nich jak najwięcej skojarzeń	– opowiada o atrakcjach regionu, w którym mieszka – wyjaśnia, co łączy wszystkich Polaków	– samodzielnie przygotowuje folder dla zagranicznych turystów reklamujący najładniejsze miejsca w Polsce
Co warto wiedzieć o hymnie?: Józef Wybicki, „Mazurek Dąbrowskiego”	– zna hymn Polski „Mazurek Dąbrowskiego” – wyjaśnia, gdzie i kiedy powstał utwór, kto jest jego autorem, – podaje definicję rytmu	– wyjaśnia, dla kogo napisano ,,Mazurek Dąbrowskiego” i w jakiej sytuacji znajdowała się wtedy Polska	– wymienia postaci i zdarzenia przedstawione w ,,Mazurku Dąbrowskiego” – określa nastrój utworu, uzasadnia na podstawie tekstu swoje zdanie – wyjaśnia, co oznacza słowo ,,my” w utworze – wyjaśnia, jak powtarzająca się ilość sylab wpływa na recytację utworu	– omawia, do jakiej postawy wobec ojczyzny chce przekonać Polaków osoba mówiąca w utworze – wyjaśnia, jak wyrazić miłość do ojczyzny w czasach pokoju	– wyjaśnia, jak wyrazić miłość do ojczyzny w czasach pokoju – wyjaśnia, jak zachowywać się podczas śpiewania lub słuchania ,, Mazurka Dąbrowskiego”
Jak być patriotą na co dzień?: Marek Michalak, „Opowieści o tym, co w życiu ważne”	– czyta głośno tekst – wymienia bohaterów utworu – określa czas i miejsce wydarzeń – wymienia wydarzenia przedstawione w utworze – podaje definicję synonimu	– czyta głośno i cicho – przedstawia bohaterów utworu – formułuje 2–3 zdania na temat tego, co zmartwiło Miłosza i jak mama zareagowała na zmartwienie syna	– czyta głośno, wyraźnie oraz cicho – wskazuje różne przykłady zachowań patriotycznych i odnosi je do codziennego życia	– czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację – wyjaśnia, dlaczego dbanie o przyrodę jest przykładem postawy patriotycznej – wyjaśnia powód powołania się w tekście na autorytet i buduje wniosek dotyczący tego, jak rodzice	– samodzielnie tworzy definicję patriotyzmu i dyskutuje na temat współczesnego rozumienia patriotyzmu

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

				współcześnie mogą swoje dzieci uczyć patriotyzmu	
Piastowska gościnność: Magdalena Grądzka, „Piast Kołodziej”	– czyta głośno tekst – wymienia bohaterów utworu – określa czas i miejsce wydarzeń – układa wydarzenia utworu w kolejności – podaje definicję elementów realistycznych i fantastycznych utworu	– czyta głośno i cicho – przedstawia bohaterów utworu – formułuje 2–3 zdania na temat tego, jak wyglądało życie Piasta Kołodzieja i jego rodziny, czym były postrzyżyny, jak Piast ugościł wędrowców i jak wędrowcy odwdzięczyli się za gościnę	– czyta głośno, wyraźnie oraz cicho – wymienia wydarzenia realistyczne i fantastyczne legendy	– czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację – wskazuje cechy charakteru Piasta Kołodzieja i uzasadnia je, odnosząc się do treści legendy	– samodzielnie tworzy definicję gościnności – wyjaśnia, dlaczego warto okazywać gościnność innym ludziom
Kraj Lecha: Magdalena Grądzka, „O Lechu, Czechu i Rusie”	– czyta głośno tekst – wymienia bohaterów utworu – określa czas i miejsce wydarzeń – porządkuje wydarzenia legendy, układając je w kolejności – podaje definicję legendy	– czyta głośno i cicho – przedstawia bohaterów utworu – formułuje 2–3 zdania na temat tego, dlaczego Lech, Czech i Rus postanowili wyruszyć w drogę, jakie ziemie osiedlili bracia, co sprawiło, że Lech pozostał w miejscu wybranym na odpoczynek	– czyta głośno, wyraźnie oraz cicho – wyjaśnia, dlaczego gród Lecha nazwano Gnieznem – wyjaśnia związek między legendą a polskim godłem	– czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację – wskazuje na podstawie tekstu cechy legendy – wyjaśnia, o jakim ważnym wydarzeniu opowiada legenda ,,O Lechu, Czechu i Rusie”	– samodzielnie tworzy wypowiedź na temat tego, dlaczego warto znać przeszłość Polaków i Polski

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

Z wizytą w teatrze: Joanna Kulmowa, „Po co jest teatr?”	– czyta wiersz głośno – określa, gdzie ma miejsce sytuacja ukazana w tekście	– czyta wiersz głośno, wyraźnie – wyjaśnia, co jest tematem wiersza – wyjaśnia znaczenie rekwizytów w teatrze	– czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa – wyjaśnia, co to znaczy, że w teatrze dzieją się czary – omawia wrażenia po spektaklu na podstawie wiersza	– czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację – wyjaśnia, dlaczego, według podmiotu mówiącego, warto chodzić do teatru – odpowiada na pytanie, po co jest teatr, korzystając z informacji zawartych w tekście i z własnych doświadczeń	– proponuje, jak wykorzystać różne przedmioty na scenie teatralnej
Ludzie teatru	– wymienia ludzi przygotowujących przedstawienie teatralne	– wyjaśnia, na czym polega praca poszczególnych osób przy przedstawieniu teatralnym	– wyjaśnia, który z zawodów związanych z teatrem wydaje się być najciekawszy i uzasadnia swój wybór – prezentuje zawody związane z teatrem za pomocą ikonek	– wyjaśnia, który z elementów przedstawienia teatralnego (reżyseria, gra aktorów, kostiumy, charakteryzacja, dekoracje, rekwizyty, muzyka, światło) jest szczególnie ważny i uzasadnia swój wybór, odnosząc się do własnych doświadczeń – opowiada o wrażeniach z obejrzanego przedstawienia teatralnego	– tworzy kodeks kulturalnego zachowania w teatrze
Bazyliszek w teatrze: Wanda Chotomska, „Legenda o warszawskim Bazyliszku”	– czyta głośno tekst – wymienia bohaterów utworu – określa czas i miejsce wydarzeń	– czyta głośno i cicho – przedstawia bohaterów utworu – formułuje 2–3 zdania na temat tego, czego bali się	– czyta głośno, wyraźnie oraz cicho – wyjaśnia, jakimi cechami charakteru wykazała się bohaterka i	– czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację – wskazuje konsekwencje wyborów Magdy,	– przygotowuje przedstawienie pod tytułem ,,Legenda o warszawskim Bazyliszku”

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

		mieszkańcy Warszawy, co im groziło, co przydarzyło się bratu Magdy, jak Magda próbowała uratować brata, jak przekonywano dziewczynę, by nie wchodziła do lochu, na jaki pomysł wpadła Magda, by uratować Marka	uzasadnia swój wybór, odnosząc się do tekstu	wymieniając skutki wejścia do lochu i pozostania na zewnątrz – wyjaśnia, jaką decyzję podjąłby, będąc na miejscu Magdy – wyjaśnia znaczenie przysłowia Kto mieczem wojuje, od miecza ginie – wyjaśnia, czy przysłowie można odnieść do zakończenia legendy, uzasadniając swoją odpowiedź	
Bliżej języka: Co już wiemy o czasowniku?	– wymienia czynności uczniów podczas przerwy – podaje definicję czasownika i pytania czasownika – wskazuje czasowniki wśród innych części mowy	– wyjaśnia, z jakimi wyrazami łączą się czasowniki	– odróżnia czasowniki nazywające czynności i stany	poprawnie stosuje czasowniki	– tworzy wypowiedzi o ulubionych lekcjach, wykorzystując czasowniki nazywające czynności i stany
Bliżej języka: Jak odmienia się czasownik?	– podaje liczby, rodzaje i osoby czasownika – wskazuje czasowniki w czasie przeszłym, teraźniejszym i	– odmienia czasowniki przez liczby i osoby – odróżnia czasowniki w czasie przeszłym, teraźniejszym i przyszłym	– stosuje czasowniki w odpowiednich formach – określa osobę, liczbę i rodzaj czasownika – odróżnia osobową	– poprawnie stosuje czasowniki w różnych rodzajach – tworzy poprawne formy trudnych czasowników	– wykorzystuje wiedzą o czasowniku do komunikowania się z otoczeniem w adekwatny sposób

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

	przyszłym – wskazuje bezokolicznik jako nieosobową formę czasownika	– rozpoznaje bezokolicznik	formę czasownika od nieosobowej	– określa osobę, rodzaj i liczbę danego czasownika – używa bezokoliczników w wypowiedzi	
Ortografia dla każdego: Pisownia wielką literą – państwa, regiony, miasta, dzielnice, wsie	– wymienia zasady ortograficzne pisowni wielką literą państw, regionów, miast, dzielnic, wsi	– stosuje zasady ortograficzne pisowni wielką literą państw, regionów, miast, dzielnic, wsi	– poprawnie zapisuje nazwy państw, regionów, miast, dzielnic, wsi – korzysta ze słownika ortograficznego	– poprawnie zapisuje nazwy państw, regionów, miast, dzielnic, wsi, odróżniając nazwy własne od pospolitych – samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego	– tworzy wypowiedź pisemną na temat miejscowości, w której mieszka, województwa, kraju, kory chce odwiedzić i języka, którym mówią mieszkańcy kraju, poprawnie zapisując nazwy państw, regionów, miast, dzielnic, wsi
Szkoła mówienia i pisania: Jak napisać plan wydarzeń?	– określa, czym jest ramowy i szczegółowy plan wydarzeń – uzupełnia ramowy plan wydarzeń na podstawie tekstu	– przekształca czasowniki na rzeczowniki nazywające czynność – przekształca plan wydarzeń z czasownikami na plan wydarzeń z rzeczownikami nazywającymi czynności	– redaguje ramowy plan wydarzeń na podstawie tekstu	– redaguje plan szczegółowy na podstawie tekstu	– samodzielnie, zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi, redaguje poprawny szczegółowy plan wydarzeń, unikając powtórzeń
Rozdział V. Baśniowe krainy, Anne Grahame Johnstone, „Pasterka i kominiarczyk” Hansa Christiana Andersena	– wymienia elementy znajdujące się na obrazie – opisuje mężczyznę znajdującego się na obrazie	– wyjaśnia, jakie elementy przedstawione na obrazie zna z baśni	– odgaduje, na podstawie tytułu obrazu, kim jest mężczyzna przedstawiony na obrazie i uzasadnia swoją odpowiedź	– opisuje pierwszy i drugi plan obrazu – opowiada w kilku zdaniach o sytuacji przedstawionej na obrazie	– przestawia słowa, które mogłyby się pojawić w głosowi twórcy obrazu, gdy patrzy na świat własnej wyobraźni i uzasadniam swój wybór

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

Poznajemy cechy baśni: Charles Perrault, „Kopciuszek”	– czyta głośno tekst – wymienia bohaterów utworu – określa miejsce wydarzeń – układa ramowy plan wydarzeń do baśni – podaje definicję baśni	– czyta głośno i cicho – przedstawia bohaterów utworu – formułuje 2–3 zdania na temat tego, z czego wynikała niechęć macochy do Kopciuszka, dlaczego bohaterka nie przyznała się ojcu, że jest źle traktowana, dlaczego zyskała przezwisko, dlaczego siostry nie chciały, bo bohaterka uczestniczyła w balu, co sprawiło, że książę zwrócił uwagę na Kopciuszka	– czyta głośno, wyraźnie oraz cicho – dopasowuje cechy charakteru do postaci, uzasadniając swoje stanowisko na podstawie tekstu	– czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację – wskazuje na podstawie tekstu cechy baśni	– samodzielnie tworzy wypowiedź na temat tego, które cechy Kopciuszka są godne naśladowania, a które budzą wątpliwości
O czarze, który prysł: Wanda Chotomska, „Kopciuszek”	– czyta głośno tekst – wymienia bohaterów utworu – przedstawia wydarzenia ukazane w tekście – podaje definicję dialogu i monologu	– czyta głośno i cicho – wyjaśnia, z jakich części składa się tekst – wyjaśnia, jaką funkcję pełni tekst zapisany kursywą	– czyta głośno, wyraźnie oraz cicho – wyjaśnia, które słowa w tekście są najważniejsze i dlaczego – układa wydarzenia z tekstu w kolejności, – dopasowuje emotikony do emocjo Kopciuszka i uzasadnia swój wybór	– czyta tekst głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację, z podziałem na role – wskazuje na podstawie tekstu i baśni ,,Kopciuszek” różnice pomiędzy oba tekstami – wyjaśnia morał płynący z wypowiedzi Księcia	– przygotowuje plakat do przedstawienia teatralnego o Kopciuszku – umieszcza na plakacie elementy graficzne odnoszące się do tekstu – układa monolog Kopciuszka, który mógłby zostać wygłoszony po wypowiedzi Księcia

nowa era
www.dlanauczyciela.pl
© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

Szansa na lepsze życie: Jacob i Wilhelm Grimm, „O rybaku i jego żonie”	– czyta głośno tekst – wymienia bohaterów utworu – określa czas i miejsce wydarzeń – wskazuje na powtarzające się słowa w baśni	– czyta głośno i cicho – przedstawia bohaterów utworu – formułuje 2–3 zdania na temat tego, co przytrafiło się rybakowi podczas połowu i jak bohater postąpił w tej sytuacji	– czyta głośno, wyraźnie oraz cicho – wyjaśnia, jak przyroda reagowała na kolejne żądania żony rybaka – wyjaśnia znaczenie opisów darów ofiarowanych przez rybkę – wskazuje cechy charakteru rybaka i jego żony, odnosząc się do tekstu – wyjaśnia, kore cechy rybaka i jego żony przyczyniły się do utraty szansy na poprawę życia bohaterów i uzasadnia swoją odpowiedź	– czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację – doradza rybakowi i jego żonie, o spełnienie którego życzenia mogliby poprosić, gdyby złota rybka dała im drugą szansę, uzasadnia swoją odpowiedź – wybiera powiedzenie zgodne z przesłaniem baśni i uzasadnia swój wybór, odnosząc się do znaczenia powiedzenia i treści baśni	– porównuje baśń ,,Kopciuszek” i baśń “O rybaku i złotej rybce” wskazując podobieństwo złotej rybki do jednej z postaci z baśni “Kopciuszek” – wyjaśnia, na czym polega podobieństwo codziennego życia rybaka do życia Kopciuszka i jej sióstr – wyjaśnia różnicę zakończeń obu utworów
Prawda czy pozory?: Hans Christian Andersen, „Nowe szaty cesarza”	– czyta głośno tekst – wymienia bohaterów utworu – wypowiada się na temat czasu i miejsca wydarzeń – wskazuje zdania prawdziwe i fałszywe na podstawie tekstu baśni	– czyta głośno i cicho – przedstawia bohaterów utworu – przypisuje cechy charakteru poszczególnym bohaterom baśni, uzasadniając swój wybór	– czyta głośno, wyraźnie oraz cicho – wyjaśnia, czy uprzejmość ukazaną w utworze można uznać za zaletę, uzasadnia swoje stanowisko – wyjaśnia, dlaczego dworzanie nie mówili cesarzowi prawdy	– czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację – wyjaśnia, dlaczego dziecko powiedziało cesarzowi prawdę, uzasadnia swoje stanowisko – nazywa uczucia towarzyszące cesarzowi, kory usłyszał, że jest nagi,	– samodzielnie tworzy wypowiedź na temat tego, co powinien zrobić cesarz, by odzyskać szacunek poddanych

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

				uzasadnia swoje stanowisko	
Bliżej języka: Jak odmienia się czasownik w czasie przeszłym i przyszłym?	– wskazuje czasowniki w czasie przeszłym i przyszłym – podaje liczby, rodzaje i osoby czasownika	– odróżnia czasowniki w czasie przeszłym i przyszłym – odmienia czasowniki w czasie przeszłym przez osoby, liczby i rodzaje – określa rodzaj czasownika w czasie przeszłym w liczbie pojedynczej i mnogiej – wskazuje czasowniki w rodzaju męskoosobowym i niemęskoosobowym	– stosuje czasowniki w czasie przeszłym i przyszłym – odmienia czasowniki w czasie przyszłym w formie prostej i złożonej – odróżnia rodzaj męskoosobowy i niemęskoosobowy czasowników w czasie przeszłym	– stosuje formy prostą i złożoną czasowników w czasie przyszłym	– odróżnia w formach osobowych czasowników formę złożoną czasu przyszłego z bezokolicznikiem od formy złożonej z dwóch czasowników
Bliżej języka: Czym jest przysłówek?	– wskazuje przysłówki wśród innych części mowy	– wyszukuje przysłówki w tekście – rozpoznaje przysłówki pochodzące od przymiotników	– tworzy przysłówki od przymiotników – dopisuje odpowiednie przysłówki do czasowników w zdaniach	– określa znaczenie przysłówków w zdaniu – dostrzega związek między przysłówkiem a czasownikiem	– redaguje tekst z wykorzystaniem różnych, celowo dobranych przysłówków
Ortografia dla każdego: Pisownia *nie* z różnymi częściami mowy	– wymienia zasady ortograficzne pisowni *nie* z czasownikami, rzeczownikami, przymiotnikami i przysłówkami	– stosuje zasady ortograficzne pisowni *nie* z czasownikami, rzeczownikami, przymiotnikami i przysłówkami	– poprawnie zapisuje wyrazy z przeczeniem *nie* – korzysta ze słownika ortograficznego	– stosuje zasady ortograficzne pisowni *nie* z czasownikami, rzeczownikami, przymiotnikami i przysłówkami	– zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia *nie* z różnymi częściami mowy) – samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego

nowa era
www.dlanauczyciela.pl
© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

					– tworzy własne strategie uczenia się zasad ortograficznych
Szkoła mówienia i pisania: Jak opisać przedmiot?	– wymienia najważniejsze elementy opisu przedmiotu – podaje wyrazy opisujące wygląd przedmiotu – opisuje ustnie w 2–3 zdaniach wygląd, wielkość, kształt, kolor przedmiotu – łączy części opisu przedmiotu z ich przykładowymi realizacjami	– stosuje wyrazy bliskoznaczne nazywające cechy przedmiotu – tworzy porównania, aby urozmaicić opis przedmiotu	– redaguje opis przedmiotu, unikając powtórzeń czasowników *być* i *mieć*	– stosuje w wypowiedzi pisemnej odpowiednią kompozycję – wydziela akapity	– samodzielnie, zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi, redaguje poprawny opis przedmiotu, unikając powtórzeń
VI. Co jest w życiu ważne, Cordula Ditz, „Czworo przyjaciół”	– wymienia elementy znajdujące się na obrazie – opisuje wygląd postaci znajdującej się na obrazie	– wyjaśnia, jakie uczucia budzi w nim namalowana scena, uzasadnia swoje wybory	– wyjaśnia, co myśli o postaciach pokazanych na obrazie	– opisuje pierwszy i drugi plan obrazu	– wyjaśnia znaczenie tytułu w kontekście sytuacji przedstawionej na obrazie, uzasadnia swoje stanowisko
Wolniej, proszę!: Danuta Wawiłow, „Szybko”	– czyta wiersz głośno – określa, kiedy i gdzie mają miejsce sytuacje ukazane w tekście – podaje definicję	– czyta wiersz głośno, wyraźnie – wyjaśnia, kim jest podmiot mówiący w wierszu	– czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa – wczuwa się w sytuację podmiotu mówiącego w	– czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację – wyjaśnia, co oznaczają powtórzenia w tekście	– proponuje rozwiązania dotyczącego tego, co zrobić, by uniknąć w życiu pośpiechu

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

	powtórzenia	– wyjaśnia, czyje słowa powtarza w pierwszej strofie	wierszu – ocenia, czy pragnienia osoby mówiącej w wierszu są możliwe do spełnienia i uzasadnij swoją odpowiedź, odwołując się do tekstu i własny doświadczeń	– wyjaśnia, w jakich znaczeniach użyto słowa *wolno* w tekście	
Pozory mylą: Joanna Olech, „Leo”	– czyta głośno tekst – wymienia bohaterów utworu – określa czas i miejsce wydarzeń – przedstawia sytuację, w której znaleźli się bohaterowie – podaje definicję opowiadania	– czyta głośno i cicho – przedstawia bohaterów utworu – wyjaśnia, kto jest narratorem utworu -podaje imię głównego bohatera, jego przezwisko i historię przezwiska	– czyta głośno, wyraźnie oraz cicho – opisuje wygląd bohatera i wskazuje, czym się wyróżnia – wyjaśnia, jak bohater reaguje na zaczepki widzów	– czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację – wyjaśnia, co chłopcy chcieli pokazać swoim wyglądem – ocenia postępowanie chłopców z drużyny	– wyjaśnia znaczenie tolerancji w życiu codziennym
W wirtualnym świecie: Katarzyna Wasilkowska, „Już, już!”	– czyta głośno tekst – wymienia bohaterów utworu – określa czas i miejsce wydarzeń – przedstawia sytuację, w której znalazła się bohaterka tekstu	– czyta głośno i cicho – przedstawia bohaterów utworu – wyjaśnia zachowania bohaterki w świecie realnym i wirtualnym	– czyta głośno, wyraźnie oraz cicho – przedstawia stosunek Luli do obowiązków szkolnych i domowych – tworzy hierarchię wartości Luli i uzasadnia wskazaną kolejność wartości	– czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację – wyjaśnia, dlaczego świat realny jest dla Luli nieatrakcyjny – ocenia postępowanie bohaterki	– wskazuje zalety i wady korzystania z gier komputerowych proponuje rozwiązania prowadzące do przestrzegania zasad higieny cyfrowej

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

Instrukcja na życie: Roksana Jędrzejewska-Wróbel, „Praktyczny pan”	– czyta głośno tekst – przedstawia sytuację ukazaną w utworze – układa wydarzenia w kolejności – podaje definicję antonimu	– czyta głośno i cicho – przedstawia bohatera utworu – tworzy pytania do odpowiedzi z tekstu	– czyta głośno, wyraźnie oraz cicho – wyjaśnia na czym polega porównanie zażywania tabletek z posiadaniem kota – wskazuje podobieństwo i różnice tych rozwiązań – stosuje antonimy	– czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację – wyjaśnia, co jak mogłaby się potoczyć historia, gdyby praktyczny pan nie usłyszał audycji o zaletach kotów – wyjaśnia, jak obecność kota mogłaby zmienić pana	– wyjaśnia rolę zwierząt w życiu człowieka
Wierny jak... Hachiko: G.L. Marvel, „Hachiko”	– czyta głośno tekst – wyjaśnia, jakie emocje towarzyszą mu po przeczytaniu tekstu – wskazuje, na które pytania nie można znaleźć odpowiedzi w tekście	– czyta głośno i cicho – wyjaśnia, co jest tematem utworu – wybiera pary antonimów i decyduje, które słowa określają Hachiko, uzasadnia swój wybór	– czyta głośno, wyraźnie oraz cicho – wyjaśnia, dlaczego pracownicy stacji początkowo przeganiali Hachiko – wskazuje powody zachowania pracowników stacji – ocenia zachowanie pracowników stacji	– czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację – odpowiada, czy zgadza się z powiedzeniem, że pies to najlepszy przyjaciel człowieka, uzasadnia swoją opinię – porównuje historię Hachiko z polskim psem Dżoku	– tworzy kodeks postępowania właścicieli zwierząt zabierających swoje pupile do miejsc publicznych
Komunikacja: Jak się porozumiewać skutecznie?	– podaje definicję grzeczności językowej – wymienia zwroty i gesty powitalne	– przedstawia zasady skutecznej komunikacji	– wyjaśnia, jak stosować zasady skutecznej komunikacji na co dzień – wskazuje cechy dobrego i uważnego rozmówcy	– wyjaśnia, dlaczego bohaterowie scenek nie stosują zasad skutecznej komunikacji – wyjaśnia znaczenie powiedzenia *Słowa mają moc* i odnosi je do swoich doświadczeń	– tworzy wypowiedź dotyczącą powodów, dla których należy stosować zasady skutecznej komunikacji na co dzień

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

Bliżej języka: Jakie są typy zdań?	– wyjaśnia, czym jest zdanie – wymienia typy zdań ze względu na cel wypowiedzi	– rozpoznaje zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące	– stosuje odpowiednie typy zdań w wypowiedzi	– tworzy rady, jak nie należy zachowywać się w muzeum, wykorzystując zdania rozkazujące – stosuje odpowiednie słownictwo, tworząc grzeczne prośby	– samodzielnie formułuje wniosek uzasadniający zalety stosowania różnych typów zdań w wypowiedzi
Ortografia dla każdego: Pisownia wyrazów z *ch*	– wymienia zasady ortograficzne pisowni *ch*	– stosuje zasady ortograficzne pisowni *ch*	– tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z *ch* wymiennym – korzysta ze słownika ortograficznego	– poprawnie zapisuje wyrazy z *ch* niewymiennym	– zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia z *ch*) – samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego
Ortografia dla każdego: Pisownia wyrazów z *h*	– wymienia zasady ortograficzne pisowni *h*	– stosuje zasady ortograficzne pisowni *h*	– tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z *h* wymiennym – korzysta ze słownika ortograficznego	– poprawnie zapisuje wyrazy z *h* niewymiennym	– zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia z *h*) – samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego
Interpunkcja: Znaki na końcu zdania	– wymienia znaki interpunkcyjne znajdujące się na końcu zdania	– stosuje, zgodnie z regułami, kropkę, pytajnik, wykrzyknik na końcu zdania	– stosuje znaki interpunkcyjne świadomie	– poprawnie interpunkcyjnie zapisuje tekst	– formułuje wniosek dotyczący zasadności przestrzegania reguł polskiej interpunkcji i jej wpływu na sens wypowiedzi
Szkoła mówienia i pisania: Jak napisać opowiadanie?	– określa, czym jest opowiadanie i wymienia jego części –łączy części opowiadania z ich przykładowymi	– układa wydarzenia do opowiadania w kolejności – redaguje początek opowiadania na podstawie ilustracji – pracując w grupie, układa	– redaguje opowiadanie, zachowując kolejność wydarzeń i trójdzielną kompozycję	– redaguje opowiadanie twórcze na podstawie wstępu	– samodzielnie, zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi, redaguje poprawne opowiadanie twórcze, unikając powtórzeń, stosując słownictwo

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

	realizacjami	plan wydarzeń do historyjki obrazkowej			dynamizujące akcję
Rozdział VII. Urok i siła marzeń. Tomasz Sętowski, „Podróż do nieznanej krainy”	– wymienia elementy znajdujące się na obrazie – wymienia kolory, które widzi na obrazie	– wyjaśnia, jakie uczucia budzi w nim namalowana scena, uzasadnia swoje wybory	– wskazuje elementy fantastyczne i realistyczne na obrazie – wyjaśnia, jak połączenie elementów realistycznych z fantastycznymi wpływa na nastrój obrazu	– wymyśla trzy tytuły dla obrazu: poważny, zabawny, tajemniczy, uzasadnia swoje pomysły – wymyśla nazwę dla ukazanej krainy i uzasadnia swój wybór	– wyjaśnia znaczenie tytułu w kontekście sytuacji przedstawionej na obrazie, uzasadnia swoje stanowisko
Świat oczami marzyciela: Julian Tuwim, „Dyzio marzyciel”	– czyta wiersz głośno – określa, gdzie ma miejsce sytuacja ukazana w tekście	– czyta wiersz głośno, wyraźnie – wyjaśnia, kim jest podmiot mówiący w wierszu – wyjaśnia, kim jest bohater wiersza – wyjaśnia, co obserwuje bohater wiersza i o czym marzy	– czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa – wczuwa się w sytuację podmiotu mówiącego w wierszu – ocenia, czy pragnienia osoby mówiącej w wierszu są możliwe do spełnienia i uzasadnia swoją odpowiedź, odwołując się do tekstu i własnych doświadczeń	– czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację – wypisuje z tekstu epitety i wyjaśnia, co opisano za pomocą epitetów – wyjaśnia, których zmysłów dotyczą epitety – wskazuje, co można wyobrazić sobie dzięki epitetom – określa nastrój wiersza i uzasadnia swoje stanowisko	– ocenia marzenia Dyzia w kontekście realności ich spełnienia – wykorzystuje związki frazeologiczne, by mówić o nierealnych marzeniach
Wytrwale do celu: „Nie bój się marzyć” (rozmowa z Bartkiem	– czyta głośno wywiad – wyjaśnia, jakie emocje towarzyszą mu po przeczytaniu wywiadu	– czyta głośno i cicho – wyjaśnia, co jest tematem wywiadu – tworzy pytania do	– czyta głośno, wyraźnie oraz cicho – nazywa emocje towarzyszące Barkowi	– czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację – układam wartości w	– prowadzi wywiad z bliską osobą na temat marzeń

nowa era www.dlanauczyciela.pl
© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

Kubkowskim)	– zapisuje trzy słowa, które najlepiej opisują bohatera wywiadu	podanych odpowiedzi związanych z tekstem – wyjaśnia, czym jest dla Bartka przepłynięcie Bałtyku	podczas pływania – wyjaśnia znaczenie słów Bartka: *Zwycięstwem jest już samo rozpoczęcie czegoś nowego*	odpowiedniej kolejności, tworząc hierarchię – wybieram wypowiedź Bartka, którą uważam za najważniejszą, uzasadniam swój wybór	
O podążaniu za marzeniami: Dorota Suwalska, „Ratunku, marzenia!”	– czyta głośno tekst – wyjaśnia, gdzie dzieją się wydarzenia – przedstawia temat utworu i wyjaśnia związek tytułu z treścią utworu	– czyta głośno i cicho – wyjaśnia, kto jest narratorem w tekście i uzasadnia swoją odpowiedź, wybierając właściwy cytat z tekstu na potwierdzenie swoich słów – opowiada: • co jest kluczową sprawą w utworze • jakiej katastrofie mowa na początku tekstu, • na czym polega problem taty z wyborem domu • jak wspólne sprawy wpływają na relacje rodzinne • dlaczego narrator objawia się, że po spełnieniu	– czyta głośno, wyraźnie oraz cicho – wyjaśnia, jaki jest bohater, opowiadający o wydarzeniach i uzasadnia swoje stanowisko – wyjaśnia znaczenie słów: *czasem sama droga do celu jest ważniejsza od niego samego* – prezentuje swoje stanowisko wobec powyższych słów i uzasadnia je	– czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację – pracując w grupie wyjaśnia, dlaczego życie na wsi może być dobrym wyborem/ dlaczego warto mieszkać w mieście	– formułuje stanowisko dotyczące tego, czy lepiej być optymistą czy pesymistą

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

		marzenia rodziców nie byłoby tak fajnie			
Bliżej języka: Jak rozpoznać podmiot i orzeczenie	– podaje nazwy głównych części zdania i pytania, na które odpowiadają	– wskazuje podmiot jako wykonawcę czynności – wskazuje orzeczenie jako określenie czynności lub stanu	– wskazuje podmiot i orzeczenie przysłowiach – wyjaśnia znaczenia przysłów	– uzupełnia zdania orzeczeniami w czasie teraźniejszym – uzupełnia zdania orzeczeniami w czasie przeszłym	– tworzy wypowiedzi poprawne pod względem składniowym
Szkoła mówienia i pisania: Jak napisać podziękowanie?	– określa, czym jest podziękowanie i wymienia jego elementy	– wskazuje brakujące elementy w podanym podziękowaniu – wybiera sformułowania, które może użyć do zredagowania podziękowań	– uzupełnia tekst podziękowania, korzystając z przydatnych słów – redaguje ustne podziękowania w określonych sytuacjach	– redaguje pisemne podziękowanie, uwzględniając konieczne elementy – stosuje w podziękowaniu odpowiednią kompozycję i układ graficzny	– wyjaśnia różnice pomiędzy podziękowaniami zapisanymi na kartoniku a tymi wysłanymi w SMS-ie – redaguje SMS z podziękowaniem poprawnym pod względem merytorycznym i kompozycyjnym
Akademia pana Kleksa: Pierwsze spotkanie z lekturą	– opowiada, co zapamiętał z lektury i wyjaśnia, dlaczego – mówi, gdzie i kiedy dzieją się wydarzenia utworu – porządkuje wydarzenia utworu w kolejności chronologicznej	– prezentuje trzy fragmenty utworu potwierdzające czas i miejsce wydarzeń	– łączy wydarzenia utworu z ich skutkiem	– określa typ narratora utworu i uzasadnia swoje zdanie, odwołując się do tekstu – odgaduje bohaterów utworu na podstawie wskazówek z tekstu	– formułuje wypowiedź na temat tego, kto jest najważniejszą postacią w utworze – Ambroży Kleks, Adaś Niezgódka, szpak Mateusz, uzasadnia swoje stanowisko, odwołując się do tekstu – redaguje wypowiedź na temat najbardziej zaskakującego wydarzenia tekstu, uzasadnia swoje stanowisko, odwołując

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

					się do tekstu
Co wiemy o Ambrożym Kleksie?	podaje najważniejsze informacje na temat Ambrożego Kleksa: imię, nazwisko, adres, cechy wyglądu	– wskazuje cechy charakteru, sposób prowadzenia lekcji, umiejętności i cechy szczególne pana Kleksa – wyjaśnia, odnosząc się do tekstu, jak oceniają pana Kleksa Adaś Niezgódka, Szpak Mateusz i Golarz Filip	– wymienia zalety i słabości pana Kleksa, odnosząc się do tekstu	– wyjaśnia, którą umiejętność podziwia w panu Kleksie i uzasadnia swoje stanowisko	– formułuje wypowiedź dotyczącą cech i zachowań pana Kleksa, które są ważne w zawodzie nauczyciela, uzasadnia swoje stanowisko, odwołując się do tekstu
Czar Akademii pana Kleksa	– wskazuje usytuowanie i wyjątkowość Akademii: • gdzie się znajduje • co ją otacza • ile ma pięter • co znajduje się na poszczególnych piętrach • jaka jest atmosfera Akademii	– wskazuje różnice pomiędzy uczniami akademii a uczniami typowych szkół	– wyjaśnia, kore lekcje w Akademii były najbardziej interesująca i uzasadnia swoje zdanie – wskazuje, co podoba mu się w sposobie nauczania pana Kleksa – wymyśla nowe, nietypowe przedmioty, których mogliby się uczyć chłopcy w Akademii opowiada o obowiązkach chłopców w Akademii	– przygotowuje plakat reklamujący Akademię – na plakacie wskazuje, co mogłoby zachęcić uczniów do zapisania się do Akademii	– zabiera głos w rozmowie na temat tego, czy Akademia może być wzorem dla dzisiejszych szkół, podaje dwie rzeczy wymyślone przez pana Kleksa, które warto wprowadzić w szkole

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

Historia szpaka Mateusza	– prezentuje najważniejsze informacje na temat szpaka Mateusza: • kim jest • jak się porozumiewa • co jest jego przysmakiem • gdzie najczęściej przesiaduje • z kim się przyjaźni	– wyjaśnia, jakie obowiązki ma szpak Mateusz i jak sobie z nimi radzi	– formułuje pogląd, czy opowieść szpaka Mateusza przypomina baśń, wskazuje cechy historii ptaka, które mogą o tym świadczyć – przedstawia wydarzenia z życia szpaka Mateusza	– porównuje cechy charakteru młodego księcia i szpaka Mateusza	– tworzy wypowiedź na temat tego, czego nauczył się książę po przemianie w szpaka i jakim człowiekiem szpak Mateusz będzie po powrocie do ludzkiego wcielenia
Świat bajek, baśni i snów w „Akademii pana Kleksa”	– wyjaśnia, kogo uczniowie Akademii spotkali w bajkach, co się wydarzyło podczas tych spotkań i czego się chłopcy nauczyli	– objaśnia, co znajdowało się w szklankach ze snu Adasia – wymyśla, co Adaś mógłby znaleźć w ósmej szklance, opisuje tę rzecz i proponuje jej wykorzystanie	– uzasadnia, którą dziurkę lub dziurę pan Kleks zabrałby ze sobą, gdyby mógł po wizycie w Fabryce wziąć tylko jedną: • dziurkę od klucza • dziurę w moście • dziurkę w nosie • dziurę w pamięci	– opracowuje przewodnik po Psim Raju, w którym przedstawia najciekawsze miejsca i atrakcje czekające na odwiedzających – przygotowuje plakat promujący dobre traktowanie zwierząt	– wyjaśnia, co oznaczają słowa *Podróże kształcą* i zajmuje stanowisko wobec tego stwierdzenia – informuje, czego nauczyli się bohaterowie książki podczas swoich wypraw
Rene Goscinny, Jean-Jacques Sempé, „Mikołajek” Pierwsze spotkanie z lekturą	– wyjaśnia, gdzie i kiedy dzieją się wydarzenia utworu, kim są bohaterowie utworu, co wie o narratorze dzieła	– przygotowuje kapsułę czasu do wybranego rozdziału przedstawiającego przygody Mikołajka, w	– opowiada wydarzenia z pierwszego rozdziału z perspektywy nauczycielki, Gotfryda, Ananiasza, Alcesta, fotografa.	– dopasowuje rysunki do imion bohaterów wyjaśnia, jakie emocje wzbudzają w innych bohaterowie książki	– przyznaje złoty ,,Medal Śmiechu” jednemu wydarzeniu z książki, uzasadniając swój wybór

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

		kapsule umieść: • jeden przedmiot • jedną postać • jedno miejsce • jedno zdanie opisujące wydarzenie • wniosek płynący z tej historii			
W rodzinie Mikołajka	– wskazuje, kto należy do rodziny Mikołajka i jak bohater mówi o swojej rodzinie	– opowiada o codziennych aktywnościach członków rodziny Mikołajka	– dopasowuje emotikony do postaci z książki – informuje, jak rozumie zakończenie rodziału ,,Dzienniczki”	– pracując w grupie, pisze artykuł do gazety ,,Wieści z pokoju Mikołajka”, artykuł uwzględnia: tytuł • wstęp dotyczący zmian w domu bohatera • opis pięciu zasad obowiązujących w rodzinie z uwzględnieniem informacji, dlaczego dana zasada jest ważna	– opracowuje poradnik dla rodziców, w którym wyjaśnia, co dzieci oczekują od dorosłych i co domownicy mogą zrobić, by życie rodzinne było spokojniejsze i przyjemniejsze
Jak dobrze mieć kolegów!	– rozpoznaje bohaterów, kolegów Mikołajka, na podstawie fragmentów dzieła	– wyjaśnia, kto z klasy Mikołajka mógłby być kolegą i uzasadnia swój wybór	– wyjaśnia, z jakimi zabawami bohaterów wiążą się poszczególne przedmioty przedstawione na	– na podstawie opowiadań ,,Palę cygaro” i ,,Świetnieśmy się bawili” wyjaśnia, co zrobili bohaterowie, dlaczego nie	– formułuje pogląd, że dobrze mieć koleżanki i kolegów, uzasadnia swoją opinię

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

			ilustracjach – wyjaśnia, na czym polegała zabawa, co przeszkodziło w zabawie, jak zakończyła się zabawa i co to oznacza	powinni tego robić, czego się nauczyli	
Niezwykła Ludeczka	– układa wydarzenia z wizyty Luczki w kolejności	– informuje, czego oczekiwała mama podczas wizyty gości – wskazuje cechy charakteru Ludeczki na podstawie jej zachowań	– informuje: • dlaczego Mikołajek twierdzi, że nie lubi dziewczyn • jak tłumaczy swoje niewłaściwe zachowania – wyjaśnia, czy podobne zachowania są sprawiedliwe – informuje, które zachowania Ludeczki nie spodobały się Mikołajkowi albo go zdziwiły	– wskazuje, co sprawiło, że Mikołajek zmienił zdanie na temat Ludeczki – wyjaśnia na podstawie własnych doświadczeń, na co zwraca uwagę przy zawieraniu przyjaźni	– wyjaśnia, odwołując się do rozdziału ,,Ludeczka", co to znaczy, że nie należy oceniać książki po okładce – pracując w grupie, przygotowuje słuchowisko radiowe na temat Ludeczki
Andrzej Maleszka, „Magiczne drzewo. Czerwone krzesło" Pierwsze spotkanie z lekturą	– informuje o czasie i miejscu akcji utworu	– umieszcza wydarzenia na osi czasu zgodnie z kolejnością ich występowania	– uzupełnia wydarzenia utworu zgodnie z treścią utworu – rozpoznaje bohaterów na podstawie ich opisów oraz fragmentów ich wypowiedz	– wyjaśnia, jakie emocje wzbudzają bohaterowie, uzasadniają swoje odpowiedzi	– formułuje wypowiedź na temat najciekawszej postaci w utworze, najważniejszego wydarzenia i najbardziej emocjonującego wydarzenia

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

Magia czerwonego krzesła	-informuje, jak bohaterowie traktowali magiczne krzesło	– informuje, czy wie, czy magiczne drzewo samo wybiera sobie właściciela	– wybiera jedno wydarzenie i opisuje je z perspektywy osoby, która nie wie, co powoduje magiczne zjawiska	– opisuje szczególnie ważny dla ucznia przedmiot, wyjaśniając jego historię i sytuację, kiedy uczeń go używa	– układa regulamin korzystania z czerwonego krzesła, które znalazło się w domu ucznia
Jak zostać superciocią? Przemiana ciotki Maryli	– udziela odpowiedzi na pytania do wywiadu jako ciocia Maryla	– informuje, co na temat cioci Maryli powiedzieliby Kuki, Filip i Tosia – wskazuje wydarzenie, podczas którego doszło do prawdziwej przemiany cioci w przyjaciółkę dzieci	– wyjaśnia, jak zmieniło się zachowanie cioci Maryli po przemianie – wymyśla, które pięć rzeczy znalazłyby się w walizce cioci Maryli i w plecaku Wiki zabrane przez nie w podróż – opisuje ciocię Marylę przed przemianą i po przemianie, jako Wiki	– wypowiada się na temat cioci Maryli po przemianie: czy stała się inną osobą, czy tylko odkryła szufladę dzieciństwa, której dawno nie otwierała, uzasadnia, odwołując się do tekstu	– tworzy wypowiedź, co mogą zrobić dorośli, by nie zapomnieć, jak to jest być dzieckiem
Podróż, która zmieniła wszystko	– układa wydarzenia w kolejności, w jakiej występują w książce	– wskazuje, co ważnego wydarzyło się na każdym etapie podróży i jaki wpływ miało na dzieci	– opowiada o podróży z punktu widzenia Tosi, Kukiego, Filipa, Wiki: • które wydarzenie zmieniło najwięcej podróż • w którym momencie towarzyszył największy strach • która sytuacja była najtrudniejsza • co najbardziej	– wyjaśnia, jak zmieniło się życia państwa Rossów, gdy przez przypadek zostali zaczarowani i gdy udało się ich odczarować – wskazuje trzy cechy lub/ i zachowania, które pomogły bohaterom dotrzeć do celu mimo niebezpieczeństw – uzasadnia wybór tych cech	– nagrywa krótką relację dźwiękową z wymarzonej wycieczki, mówiąc, gdzie jest, co najbardziej zachwyca podczas wycieczki

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

			zachwyciło, a co zaskoczyło podczas podróży • co zostanie zapamiętane z wyprawy		
Astrid Lindgren, „Ronja, córka zbójnika” Pierwsze spotkanie z lekturą	– wymienia głównych bohaterów utworu – informuje o czasie i miejscu akcji utworu – wymienia wydarzenia utworu	– wyjaśnia, kto jest głównym bohaterem utworu i podaje trzy najważniejsze cechy postaci, uzasadniając swój wybór – wskazuje najważniejsze dla Ronji osoby, uzasadnia swój wybór, prezentując, dlaczego ta osoba jest dla Ronji ważna, co Ronja w niej lubi, co Ronję martwi w tej osobie	– przygotowuje poradnik dla zbójników chcących zmienić zawód, informując, co robotnicy robili w poszczególne pory roku i jakie dwa inne zawody mogliby wykonywać zbójnicy – przedstawia informacje na temat narratora dzieła	– układa wydarzenia w kolejności pojawiania się w książce – wyjaśnia, które uważa za najważniejsze, uzasadnia swoje zdanie	– projektuje własną okładkę książki
Przyjaźń i konflikty	– wskazuje postaci, pomiędzy którymi tworzy się relacja	– wyjaśnia znaczenie powiedzenia *Buduj mosty, nie mury* – wskazuje, którzy bohaterowie budują mosty, a którzy mury i uzasadnia swoją odpowiedź	– prezentuje informacje o Mattisie i Borce, wyjaśniając • co łączy bohaterów • dlaczego się nienawidzą • co zaostrzyło ich konflikt • jaka byłaby ich	– analizując wydarzenia utworu wyjaśnia, jak rodzi się przyjaźń	– przedstawia trzy najważniejsze wydarzenia związane z Ronją i Birkiem, wskazując, kto i dlaczego podjął decyzję, jaki skutek przyniosła decyzja i co mogłoby się stać, gdyby decyzji nie podjęto

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

			reakcja na wieść o przyjaźni pomiędzy dziećmi		
Czy las może być bohaterem utworu	– przygotowuje mapę lasu, na której umieszcza las Mattisa, las Borki, zbójnicki szlak, górę Mattisa, wilczą pułapkę, zamek Mattisa, jeziorko i niedźwiedzią grotę	– przygotowuje galerię mieszkańców lasu – opisuje, jak zachowują się leśne stworzenia – wybiera jedno z leśnych stworzeń i wyjaśnia, jak wpłynęło na losy Ronji	– wyjaśnia, czy las można mieć na własność, odwołując się do wypowiedzi Birka – prezentuje swoją opinię na temat lasu jako bohatera literackiego, uzasadnia swoją wypowiedź, odwołując się do tekstu	– rozmawia na temat roli przyrody w życiu człowieka – porównuje las z lektury do lasu współczesnego, prezentując podobieństwa i różnice – nagrywa z innym uczniem historyjkę o wybranych wydarzeniach z lektury z wykorzystaniem odgłosów lasu	– tworzy wpis na blogu w imieniu Ronji lub Birka na temat 10 rzeczy, które warto mieć przy sobie podczas wyprawy do lasu lub na temat drzew wystawiających ludziom oceny bądź na temat miejsca w lesie, do którego bohater wraca najczęściej
Co się w życiu liczy	prezentuje wiedzę na temat świata Ronji i tego, co jest dla niej ważne	– opowiada o przygodach Ronji, wyjaśniając: jak Ronja poznawała las • kogo lub co spotykała w lesie • jak radziła sobie ze strachem • dlaczego chętnie przebywała w lesie	– definiuje pojęcie wartości – wskazuje wartości, którymi kierowali się bohaterowie – Ronja, Mattis i Lovis	– wskazuje najważniejszą cechę Ronji i Birka – informuje w jakich sytuacjach ta cecha się ujawnia – uzasadnia, czy tę cechę można oceniać pozytywnie czy negatywnie	– wyjaśnia, dlaczego Ronja i Birk uciekli od swoich rodzin i zamieszkali w lesie – wyjaśnia, dlaczego zgoda jest ważna – formułuje morał wynikający z książki

Autor: Joanna Kostrzewa

nowa era
www.dlanauczyciela.pl
© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY. KLASA 5

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań edukacyjnych na ocenę dopuszczającą.

I. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

I.1. Czytanie utworów literackich – liryka

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY LIRYCZNE				
– rozpoznaje czytany utwór jako wiersz, – wygłasza z pamięci wskazany wiersz, – nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim przeczytany utwór, – krótko opowiada, o czym jest przeczytany utwór, – wie, kto to osoba mówiąca w wierszu, – wyjaśnia pojęcie podmiotu lirycznego, – wie, kto to jest bohater	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – wymienia cechy poezji, – czyta wiersz głośno i wyraźnie, – wygłasza z pamięci wskazany wiersz, zwracając uwagę na znaki przestankowe, – wypowiada się na temat przeczytanego utworu, – podejmuje próbę uzasadnienia wrażeń, jakie wzbudza w nim przeczytany utwór,	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – uzasadnia, dlaczego utwór jest wierszem, – czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa, – wygłasza z pamięci wiersz w odpowiednim tempie, z poprawną dykcją, – określa temat wiersza, – opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, – wyodrębnia obrazy	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – wyjaśnia, na czym polega język poezji, – czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację, – wygłoszą wiersz z pamięci, odpowiednio modulując głosem i dokonując interpretacji głosowej, – opowiada w ciekawy sposób o sytuacji przedstawionej w	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – prezentuje informacje na temat wiersza w formie, którą sam wybiera, w tym interaktywnej, – samodzielnie dokonuje analizy i interpretacji utworu, – tworzy własne przykłady epitetów, porównań, uosobień, metafor, wyrazów dźwiękonaśladowczych, ożywień,

Autor: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY LIRYCZNE				
wiersza, – wyjaśnia pojęcie adresata utworu, – odróżnia podmiot liryczny od adresata, – wymienia wartości w utworze, – wskazuje wers i strofę (zwrotkę), – odróżnia wers od strofy (zwrotki), – wyjaśnia, czym jest rym, wers, refren, – wymienia nazwy środków stylistycznych, takich jak: epitet, porównanie, przenośnia, wyraz dźwiękonaśladowczy, uosobienie, apostrofa, – wymienia elementy rytmizujące wypowiedź: wers, strofa, – zna pojęcia hymnu, bajki, – odróżnia utwór	– wskazuje wartości ważne dla podmiotu lirycznego w omawianych utworach, – określa nastrój wiersza, – tworzy projekt pracy (przekład intersemiotyczny, np. rysunek, drama), który stanowi interpretację omawianego utworu, – nazywa wyrazy wskazujące na podmiot liryczny i adresata, – opowiada o osobie mówiącej w wierszu, – przedstawia myśli i uczucia osoby mówiącej w wierszu, – wskazuje adresata utworu, – wskazuje bohatera utworu, – odnajduje wers, w którym jest zwrot do adresata, – rozpoznaje epitety, porównania, wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofy w omawianych tekstach, – wymienia nazwy środków:	poetyckie, – nazywa uczucia, jakie wzbudza w nim czytany utwór, – przedstawia, jak rozumie omawiany utwór, w tym w formie przekładu intersemiotycznego, np. rysunku, dramy, – wskazuje cechy podmiotu lirycznego, – określa cechy bohatera wiersza, – porównuje rymy w dwóch dowolnie wybranych strofach, – rozpoznaje w wierszu przenośnię, uosobienie, ożywienie, apostrofę, powtórzenie, – wie, że utwór może mieć sens dosłowny i przenośny, – rozpoznaje refren jako element rytmizujący wypowiedź, – dzieli wersy na sylaby i	wierszu, a także o bohaterze wiersza, podmiocie lirycznym i ich uczuciach, – opisuje zachowanie bohatera utworu i wyraża swoją opinię na jego temat, – porównuje doświadczenia bohatera z własnymi, – opisuje adresata utworu, – wskazuje cytaty, dzięki którym nazywa uczucia, które wzbudza w nim czytany utwór, – wyjaśnia, jak rozumie przesłanie utworu, – wyjaśnia znaczenie przenośne w tekście, – uzasadnia własne rozumienie utworu, – rozpoznaje funkcję epitetu, porównania, uosobienia, metafory, apostrofy, ożywienia, powtórzenia, – odróżnia sens dosłowny od	– wyjaśnia funkcje epitetów, porównań, metafor, wyrazów dźwiękonaśladowczych, uosobień, ożywień, apostrof, powtórzeń, – odczytuje sens przenośny w utworze, – wymyśla własne propozycje wyrazów rymujących się, – omawia wyczerpująco sytuację przedstawioną w wierszu i odwołuje się do własnych doświadczeń, – określając nastrój wiersza, uzasadnia swoją wypowiedź, odwołując się do elementów utworu, – charakteryzuje podmiot liryczny, odwołując się do treści wiersza, – charakteryzuje bohatera utworu, odwołując się do treści wiersza, – porównuje podmiot liryczny

Autor: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY LIRYCZNE				
wierszowany od utworu epickiego, – nazywa elementy budowy utworu: tytuł.	ożywienie, apostrofa, powtórzenie, – wskazuje rymy w wierszu, – rozpoznaje rym jako element rytmizujący wypowiedź, – rozpoznaje utwór jako hymn, bajkę, – dzieli wers na sylaby.	podaje ich liczbę w każdym z nich, – wymienia cechy hymnu, bajki.	przenośnego, – wyjaśnia, na czym polega rytm utworu, – odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, – rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź – liczbę sylab w wersie, – wskazuje cechy hymnu i bajki w danym utworze.	z adresatem i bohaterem wiersza, – rozpoznaje hymn i bajkę wśród innych gatunków literackich.

Autor: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

I.1. Czytanie utworów literackich – epika

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY EPICKIE				
– odpowiada na proste pytania dotyczące fragmentu tekstu, – rozpoznaje utwór epicki, – odróżnia utwór epicki od wiersza, – wymienia elementy świata przedstawionego: czas, miejsce akcji, bohaterów, wydarzenia, – rozpoznaje fikcję literacką, – wskazuje elementy realistyczne (rzeczywiste) w omawianych utworach, – wymienia wybrane gatunki literackie: mit, opowiadanie, powieść, – nazywa elementy budowy utworu: tytuł, – wymienia wybrane wydarzenia omawianego utworu,	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – odpowiada na pytania dotyczące fragmentu tekstu, – wymienia cechy utworu epickiego, – określa czas i miejsce akcji oraz bohaterów, – odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych, – wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne w przeczytanych utworach, – wymienia cechy gatunkowe mitu, opowiadania i powieści, – wyszukuje w tekście określone informacje, – rozpoznaje elementy budowy utworu – tytuł, – ustala kolejność wydarzeń w utworze, – nazywa wyrazy wskazujące	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – odpowiada na proste pytania dotyczące znajomości całego tekstu, – czyta głośno, wyraźnie, z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych, – rozpoznaje czytany utwór jako epikę oraz mit, opowiadanie, powieść, – opowiada o elementach świata przedstawionego, – odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych w omawianych utworach, – rozpoznaje elementy budowy utworu – puenta, – opowiada o wybranych wydarzeniach fabuły, – wskazuje dialog w utworze,	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – analizuje elementy świata przedstawionego i wyciąga wnioski z analizy, – wyjaśnia różnice między elementami realistycznymi a fantastycznymi w przeczytanych utworach, – uzasadnia przynależność rodzajową utworu do epiki oraz gatunkową do mitu, opowiadania, powieści, – rozpoznaje elementy budowy utworu – punkt kulminacyjny, – rozpoznaje związki przyczynowo-skutkowe, – wskazuje cechy narratora w zależności od jego rodzaju, – rozpoznaje rodzaj bohatera w omawianym utworze,	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – porównuje elementy świata przedstawionego różnych utworów, – dowodzi, że czytany utwór należy do określonego rodzaju i gatunku literackiego, podając odpowiednie przykłady z tekstu, – rozpoznaje funkcje elementów budowy utworu: tytuł, puenta, punkt kulminacyjny, – prezentuje według własnego pomysłu, w tym z wykorzystaniem narzędzi interaktywnych, jak rozumie wzajemne zależności między

Autor: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY EPICKIE				
– rozpoznaje, kim jest osoba mówiąca w utworze epickim, – rozpoznaje bohatera, – wymienia bohaterów utworu, – zna pojęcie narratora, – zna pojęcie narracji, – zna pojęcia fabuły, akcji, – rozpoznaje wątek główny w utworze, – nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst, – rozpoznaje znaczenie dosłowne w tekście, – opowiada ustnie o treści utworu, zachowując kolejność wydarzeń, – wie, co to dialog i monolog.	narratora, – rozpoznaje rodzaje bohaterów w utworze, – przedstawia bohatera utworu, – wymienia niektóre cechy bohaterów, – rozpoznaje wyrazy wskazujące na narrację, – odróżnia fabułę od akcji, – rozpoznaje wątki poboczne, – wyjaśnia znaczenie dosłowne w utworze, – wypowiada się na temat przeczytanego utworu, – wskazuje wartości ważne dla bohaterów w omawianych utworach, – rozpoznaje ważne informacje w utworze, – tworzy projekt pracy (przekład intersemiotyczny, np. rysunek, drama, spektakl teatralny), który będzie interpretacją utworu,	– nazywa rodzaj narratora w omawianym utworze, – nazywa rodzaj bohatera: główny i drugoplanowy, – wymienia większość cech bohaterów, – nazywa rodzaj narracji: pierwszoosobowa, trzecioosobowa, – omawia wątek główny, – wymienia zdarzenia składające się na akcję w utworze, – określa doświadczenia bohaterów literackich, – prezentuje własne rozumienie utworu, – ocenia bohaterów literackich i zdarzenia, – rozpoznaje informacje mniej ważne w utworze, – rozpoznaje fakty i opinie, – wymienia cechy identyfikujące teksty kultury	– określa relacje łączące bohaterów utworu, – uzasadnia wskazane cechy bohaterów, odwołując się do omawianego utworu, – odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego, – dokonuje analizy fragmentu utworu, aby określić rodzaj narracji, – określa tematykę utworu, – omawia wątek poboczny, – odróżnia zdarzenia fabuły utworu od akcji, – porównuje doświadczenia bohaterów literackich z własnymi, – odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, – porównuje cechy identyfikujące teksty kultury należące do: literatury, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i	wydarzeniami, – porównuje narratora w różnych utworach literackich, – charakteryzuje bohatera w omawianym utworze, w tym z wykorzystaniem narzędzi interaktywnych, – porównuje narrację pierwszoosobową z trzecioosobową i przedstawia swoje wnioski, – określi problematykę utworu i prezentuje ją w twórczy sposób.

Autor: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY EPICKIE				
	– rozpoznaje dialog i monolog.	należące do literatury, – odczytuje omawiane teksty na podstawie stworzonego przekładu intersemiotycznego, np. rysunek, drama, spektakl teatralny, – odróżnia dialog od monologu.	audiowizualnych, – porównuje treść czytanych utworów z własnymi doświadczeniami.	

I.2. Odbiór tekstów kultury – obraz

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 5

© Copyright by WSiP

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
OBRAZ				
– określa tematykę obrazu, – nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim dzieło sztuki, – wymienia elementy obecne na obrazie.	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – prezentuje elementy przedstawione na obrazie, – wymienia elementy realistyczne i fantastyczne obecne na obrazie, – odróżnia pejzaż od portretu i martwej natury.	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – opisuje sytuację przedstawioną na obrazie, – nazywa emocje, które mogą odczuwać postacie z obrazu, – określa uczucia, jakie wywołuje obraz, – przedstawia własne rozumienie dzieła sztuki, – wskazuje cechy tekstów kultury należących do sztuk plastycznych.	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – opisuje pierwszy i drugi plan obrazu, – opowiada w kilku zdaniach o sytuacji przedstawionej na obrazie, – opisuje umieszczone na obrazie elementy, – przedstawia własne rozumienie dzieła sztuki poprzez podanie tematów rozmów postaci przedstawionych na obrazie, – rozumie właściwości tekstów kultury należących do sztuk plastycznych.	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – określa nastrój obrazu oraz uzasadnia swoją wypowiedź, – przedstawia własne zdanie na temat sytuacji z obrazu, – omawia elementy sztuki plastycznej, takie jak: plan, barwy, kompozycja, światło, ruch, – dokonuje przekładu intersemiotycznego, np. tworzy i opowiada historię, która mogłaby się wydarzyć w miejscu ukazanym na obrazie.

I.2. Odbiór tekstów kultury – spektakl teatralny, koncert, kino, program telewizyjny i radiowy

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**

Autor: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Uczeń				
SPEKTAKL TEATRALNY, KONCERT, KINO, PROGRAM TELEWIZYJNY I RADIOWY				
– rozpoznaje słownictwo związane z teatrem, – odróżnia spektakl teatralny od programu radiowego, telewizyjnego, koncertu i kina, – wie, kto to jest widz i aktor, – wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny, takie jak: gra aktorska, dekoracja, kostiumy, muzyka, – wymienia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego, takie jak: gra aktorska, muzyka, – odróżnia tekst literacki od jego adaptacji, – wie, co to jest adaptacja utworu literackiego, – zna zasady zachowania się w kinie, na koncercie czy w teatrze.	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – przedstawia własne rozumienie spektaklu, filmu, muzyki, – wskazuje cechy tekstów kultury przynależnych do: literatury, teatru, filmu, muzyki, – wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny, takie jak: reżyseria, rekwizyty, – wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego: reżyseria, – wskazuje charakterystyczne cechy przekazów audiowizualnych – filmu, – rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego, np. filmowa, sceniczna, radiowa, – wskazuje elementy plakatu teatralnego, – potrafi zachować się w kinie, na koncercie czy w teatrze.	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – rozumie właściwości tekstów kultury przynależnych do: teatru, filmu, muzyki, – wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny – charakteryzacja, – wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego – ujęcie, – wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych – programu informacyjnego, – wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją, – zestawia treści tekstów kultury z własnym doświadczeniem, – wypowiada się na temat filmu, koncertu, spektaklu, – świadomie i z uwagą odbiera filmy, koncerty, spektakle, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży.	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – w ciekawy sposób opowiada o wydarzeniach, – określa cechy bohaterów, – opisuje bohaterów, – wyraża swoją opinię o bohaterach i ich zachowaniu, – przedstawia morał płynący z przedstawienia, – opowiada w ciekawy sposób o swojej wizycie w teatrze, swobodnie używając słownictwa związanego z teatrem, – przedstawia zasady kulturalnego zachowania się w teatrze, – planuje grę aktorską i projektuje dekoracje, kostiumy i rekwizyty do przedstawienia.	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – pracując w grupie, planuje scenografię, rekwizyty, kostiumy, ruch sceniczny, – pracując w grupie, przygotowuje inscenizację przedstawienia, – wypowiada się o swoich wrażeniach z ostatnio obejrzanego przedstawienia teatralnego, – wymyśla sposoby wykorzystania różnych przedmiotów codziennego użytku w teatrze, – przygotowuje plakat teatralny do szkolnego przedstawienia dowolnego mitu.

Autor: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

II. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

II.1. Gramatyka języka polskiego

II.2. Zróżnicowanie języka

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
FONETYKA, SŁOWOTWÓRSTWO				

Autor: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
FONETYKA, SŁOWOTWÓRSTWO				
– rozpoznaje sylabę, – wie, że *i* w wyrazie może pełnić różne funkcje, – zna pojęcie głoski nosowej, – zna pojęcie frazeologizmu, – zna frazeologizmy omawiane na lekcji, – wie, co to jest synonim i antonim, – zna słownik synonimów, – wie, że jest oficjalna i nieoficjalna odmiana polszczyzny.	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – dzieli wyraz na sylaby, – wie, co to jest samogłoska, – rozróżnia funkcję samogłoski *i*, – wie, co to związek frazeologiczny, – rozpoznaje związki frazeologiczne w wypowiedziach, – rozpoznaje synonimy i antonimy, – wie, jak korzystać ze słownika synonimów, – odróżnia oficjalną i nieoficjalną odmianę polszczyzny.	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – dzieli wyrazy na sylaby, – określa rolę samogłoski *i*, – wyjaśnia, co to jest związek frazeologiczny, – wie, że związki frazeologiczne są obecne w życiu codziennym, – podaje przykłady związków frazeologicznych, – podaje przykłady synonimów i antonimów, – omawia zasady korzystania ze słownika synonimów, – tworzy teksty z wykorzystaniem oficjalnej i nieoficjalnej odmiany polszczyzny, – rozpoznaje różne odmiany polszczyzny.	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – rozpoznaje funkcję *i* w wyrazie, – wyjaśnia znaczenie omawianych związków frazeologicznych, – redaguje zdania ze związkami frazeologicznymi, – wyjaśnia, czym są synonimy i antonimy, – tworzy synonimy i antonimy, – korzysta w praktyce ze słownika synonimów, – używa stylu dostosowanego do sytuacji komunikacyjnej.	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – wykorzystuje w praktyce znajomość alfabetu do sprawnego wyszukiwania tytułów utworów w podręczniku i korzystania ze słowników, – wskazuje różne funkcje głoski *i*, – stosuje w wypowiedziach związki frazeologiczne, – używa synonimów i antonimów w celowy sposób, – dostosowuje sposób wypowiadania się do zamierzonego celu wypowiedzi.

Autor: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

II.1. Gramatyka języka polskiego – części mowy

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
CZĘŚCI MOWY				
– wymienia części mowy: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, przysłówek, przyimek, zaimek, – zna pojęcia: odmienne i nieodmienne części mowy, – podaje pytania odmiennych części mowy, – rozpoznaje osobowe formy czasownika, – wymienia formy, przez które odmienia się czasownik: osoba, liczba, czas, rodzaj, tryb, – odróżnia bezokolicznik od odmiennych form czasownika, – rozpoznaje osobę i liczbę czasownika, – rozpoznaje liczbę i rodzaj rzeczownika,	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – rozpoznaje w zdaniu części mowy: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, przysłówek, przyimek, zaimek, – wymienia odmienne i nieodmienne części mowy, – rozpoznaje nieosobowe formy czasownika: formy zakończone na *-no* , *-to*, bezokoliczniki oraz konstrukcje z *się*, – nazywa przypadki i ich pytania, – odmienia rzeczownik przez przypadki i liczby, – rozpoznaje czas i tryb czasownika, – wskazuje wyrażenie przyimkowe, – wie, że przyimek jest	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych, – rozpoznaje formy przypadków wyrazów, – rozpoznaje rodzaj czasownika, – stosuje poprawne formy rzeczownika, czasownika, przymiotnika, – odmienia czasownik przez osoby, liczby, rodzaje, czasy, tryby, – nazywa tryby czasownika, – podaje przykłady wyrażeń przyimkowych, – przekształca formy nieosobowe czasownika w formy osobowe, – stosuje stopniowanie	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – określa przypadek rzeczownika w zdaniu, – stosuje poprawne formy liczebnika, – rozpoznaje poszczególne części mowy, – stosuje w praktyce zasady pisowni przyimków prostych i złożonych oraz wyrażeń przyimkowych, – rozpoznaje spójniki, – przekształca czasowniki w formach osobowych na czasowniki w formach nieosobowych, – przekształca zdania z jednego trybu w inny, – stosuje stopniowanie nieregularne przymiotników i	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – określa funkcję części mowy w tekście, – zapisuje bezbłędnie przyimki proste i złożone oraz wyrażenia przyimkowe, – używa poprawnie różnych form odmiennych części mowy, a w razie wątpliwości korzysta ze słownika, – odróżnia w formach osobowych czasowników formę złożoną czasu przyszłego z bezokolicznikiem od formy złożonej z dwóch czasowników, – stopniuje bezbłędnie przysłówki i przymiotniki w sposób regularny i nieregularny,

Autor: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
CZĘŚCI MOWY				
– wie, że rzeczownik odmienia się przez przypadki, – wie, że przymiotniki i przysłówki się stopniują, – rozpoznaje liczebniki wśród innych części mowy.	nieodmienną częścią mowy, – wie, że przyimek łączy się z rzeczownikiem, – rozróżnia stopnie przymiotnika i przysłówka, – wie, że liczebnik ma rodzaje.	regularne przymiotników i przysłówków, – określa rodzaje liczebników.	przysłówków, – odróżnia rodzaje liczebników.	– tworzy różne rodzaje liczebników.

© Copyright by WSiP

II.1. Gramatyka języka polskiego – składnia

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
SKŁADNIA				
– odróżnia zdanie od równoważnika zdania, – wie, że w zdaniu jest podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie i okolicznik, – podaje pytania podmiotu i orzeczenia, – rozpoznaje zdanie pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte, – zna pojęcie zdania złożonego.	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – wie, czym się różni zdanie od równoważnik zdania, – wie, że jest grupa podmiotu i grupa orzeczenia, – dostrzega związki między wyrazami w zdaniu, – wskazuje w zdaniu podmiot, orzeczenie, przydawkę, – wymienia pytania przydawki, dopełnienia i okolicznika, – rozpoznaje związki główne i poboczne, – odróżnia zdanie pojedyncze nierozwinięte od rozwiniętego, – odróżnia zdanie pojedyncze od zdania złożonego.	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – rozpoznaje zdanie i równoważnik zdania, – rozpoznaje w zdaniu dopełnienie i okolicznik, – rozpoznaje związki zgody, – rozpoznaje zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, – zna pojęcie szyku wyrazów, – wyodrębni zdania składowe w zdaniu złożonym.	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – tworzy zdanie i równoważnik zdania, – przekształca zdanie w równoważnik zdania i odwrotnie, – rozpoznaje, jaką częścią mowy jest wyrażony podmiot, a jaką orzeczenie, – rozpoznaje grupę podmiotu i grupę orzeczenia, – odróżnia części zdania i poprawnie je nazywa, – odróżnia przydawkę od dopełnienia i okolicznika, – rozpoznaje związki rządu i przynależności, – sporządza wykres zdania pojedynczego, – stosuje zdania pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte w	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – poprawnie stosuje zdanie i równoważnik zdania w swoich wypowiedziach, – określa funkcje składniowe części zdania, – tworzy poprawnie związki wyrazowe w zdaniach, – dokonuje poprawnie rozbioru logicznego zdania, – stosuje poprawny szyk zdania, – tworzy poprawnie różne rodzaje zdań, – stosuje poprawnie w swoich wypowiedziach zdania pojedyncze i złożone, – przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie.

Autor: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
SKŁADNIA				
			różnych formach wypowiedzi, – stosuje zasadę kolejności wyrazów w zdaniu pojedynczym, – wyjaśnia, czym się różni zdanie pojedyncze od zdania złożonego.	

II.4. Ortografia i interpunkcja

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA				
– zapisuje poprawnie wyrazy często używane, – rozpoczyna wypowiedzenie wielką literą,	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – zna zasady pisowni wyrazów z *ó*, *u*, *rz*, *ż*, *h*, *ch* i pisowni	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – zna zasady pisowni wielkiej i małej litery oraz partykuły *nie*	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – zna zasady pisowni w zakresie pozostałych zasad	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – zapisuje poprawnie wyrazy z trudnością ortograficzną,

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA				
– rozróżnia znaki interpunkcyjne: kropkę, przecinek, znak zapytania, wykrzyknik, – stosuje kropkę na końcu zdania.	partykuły *nie* z czasownikami, – zapisuje poprawnie wyrazy, których pisownię wcześniej wyćwiczył, – wie, że należy postawić przecinek, aby oddzielić te same części mowy, – stosuje cudzysłów w tytułach, – używa wykrzyknika, – wymienia zasady użycia przecinka przed spójnikami i w zdaniu.	z rzeczownikami, przymiotnikami i przysłówkami oraz partykuły *-by* z osobowymi formami czasowników, – stosuje zasady pisowni wyrazów z *ó*, *u*, *rz*, *ż*, *h*, *ch* oraz partykuły *nie* z czasownikami, – oddziela przecinkiem zdania składowe w zdaniu złożonym, – stosuje znaki interpunkcyjne w redagowanych przez siebie tekstach.	ortograficznych, w tym partykuły *nie* z przymiotnikami i przysłówkami w stopniu najwyższym oraz *-ji*, *-ii*, *-i* w zakończeniach rzeczowników, – zapisuje poprawnie wyrazy w zakresie wprowadzonych zasad ortograficznych, – zapisuje poprawnie wyrazy z *ó* niewymiennym, – zapisuje poprawnie wyjątki w pisowni *rz* po spółgłoskach, – zapisuje poprawnie wyrazy z *rz* i *ż* niewymiennym, – zapisuje poprawnie wyrazy z *h* niewymiennym, – stosuje cudzysłów w celu oznaczenia czyichś słów, – używa dwukropka przed wyliczeniem, – określa różnice w treści zdania w zależności od	– stosuje dwukropek i myślnik w dialogu, – korzysta samodzielnie i sprawnie ze słownika ortograficznego, – redaguje własne teksty złożone z różnych rodzajów zdań i poprawnie stosuje znaki interpunkcyjne.

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA				
			zastosowanego znaku interpunkcyjnego.	

III. TWORZENIE WYPOWIEDZI

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
NOTATKA, DIALOG, OPIS, WYPOWIEDŹ ARGUMENTACYJNA, PLAN WYDARZEŃ, ŻYCZENIA, ZAPROSZENIE, OGŁOSZENIE, LIST, OPOWIADANIE				
– rozpoznaje notatkę wśród innych form wypowiedzi, – rozpoznaje dialog, – dostrzega interpunkcję w zapisie dialogu, – wie, co zawiera opis postaci, miejsca, krajobrazu i obrazu, – podejmuje próbę tworzenia opisu postaci,	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – zna cechy notatki, – rozpoznaje dialog, – zna zasady zapisywania dialogu, – gromadzi słownictwo do opisu postaci, miejsca, obrazu, – tworzy plan opisu postaci,	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – zapisuje dialog, – tworzy opis postaci, miejsca, krajobrazu, obrazu na podstawie planu, – wyjaśnia, co to jest akapit, – podaje przykłady argumentu, – tworzy plan ramowy,	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – tworzy różne rodzaje notatek, – tworzy dialog, – porządkuje słownictwo do opisu postaci, miejsca, krajobrazu, obrazu, – tworzy opis postaci,	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – tworzy według własnego pomysłu funkcjonalną notatkę, w tym interaktywną, – stosuje poprawną interpunkcję w zapisie dialogu, – samodzielnie tworzy bogaty

Autor: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
NOTATKA, DIALOG, OPIS, WYPOWIEDŹ ARGUMENTACYJNA, PLAN WYDARZEŃ, ŻYCZENIA, ZAPROSZENIE, OGŁOSZENIE, LIST, OPOWIADANIE				
miejsca, – zna pojęcie akapitu, – zna pojęcie argumentu, – wie, co to jest plan wydarzeń, – wie, czym się różni plan ramowy od planu szczegółowego, – wie, jaką formą wypowiedzi są życzenia, – podejmuje próbę napisania życzeń, – wie, jak wygląda zaproszenie i ogłoszenie, – rozpoznaje elementy kompozycyjne zaproszenia i ogłoszenia, – zna list, opowiadanie odtwórcze i twórcze, w tym z dialogiem, i charakterystykę jako formy wypowiedzi, – wie, kim są nadawca i adresat,	miejsca, krajobrazu, obrazu, – wie, co to jest akapit, – wie, co to jest argument, – wie, jak jest zbudowany argument, – wie, jak tworzyć plan wydarzeń, – odróżnia plan ramowy od planu szczegółowego, – wie, czym cechują się życzenia, – rozpoznaje zaproszenie i ogłoszenie wśród innych form wypowiedzi, – zna elementy kompozycyjne zaproszenia i ogłoszenia, – zna elementy listu, – odróżnia nadawcę i adresata, – zna zasady pisowni w zwrotach do adresata, – pisze list prywatny, – tworzy plan opowiadania odtwórczego i twórczego, w tym z dialogiem,	– wskazuje wymagane informacje w zaproszeniu i ogłoszeniu, – omawia elementy kompozycyjne zaproszenia i ogłoszenia, – wypowiada się na temat cech listu jako formy wypowiedzi, – podaje przykłady nadawcy i adresata, – omawia zasady pisowni w zwrotach do adresata, – pisze rozwinięty list prywatny, – selekcjonuje informacje, – tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opis, list, opowiadanie odtwórcze i twórcze, – posługuje się współczesnymi formami komunikatów, takich jak np. e-mail, SMS.	miejsca, krajobrazu, obrazu, – stosuje w wypowiedzi pisemnej akapity, – stosuje argumenty w swoich wypowiedziach, – omawia budowę argumentu, – tworzy plan szczegółowy, – układa życzenia, – tworzy zaproszenie i ogłoszenie z dwoma argumentami, – pisze wypowiedź w formie listu i opowiadania z dialogiem o właściwej kompozycji i układzie graficznym, – stosuje akapity, – tworzy współczesne formy komunikatów, zachowując zasady etykiety językowej, – stosuje wiedzę o języku w tworzonych przez siebie formach wypowiedzi.	treściowo opis postaci, miejsca, krajobrazu, obrazu o właściwej kompozycji i układzie graficznym, – podejmuje próbę uzasadniania argumentu, – tworzy plan w jednolitej formie: zdania lub równoważniki zdań, – tworzy życzenia i zaproszenie w formie oficjalnej i nieoficjalnej, – tworzy urozmaicone pod względem stylu opowiadanie odtwórcze i twórcze, w tym z dialogiem, – rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi.

Autor: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
NOTATKA, DIALOG, OPIS, WYPOWIEDŹ ARGUMENTACYJNA, PLAN WYDARZEŃ, ŻYCZENIA, ZAPROSZENIE, OGŁOSZENIE, LIST, OPOWIADANIE				
– zna zwroty do adresata, – zna współczesne formy komunikatów, takie jak np. e-mail, SMS.	– tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, dialog, – rozróżnia współczesne formy komunikatów, takie jak np. e-mail, SMS.			

© Copyright by WSiP

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY. KLASA 6

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań edukacyjnych na ocenę dopuszczającą.

I. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE – obowiązują wymagania z klas 4–5 oraz:

I.1. Czytanie i odbiór utworów literackich – liryka

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 6				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY LIRYCZNE				
– nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim przeczytany utwór, – krótko opowiada, o czym jest przeczytany utwór, – mówi, kim jest osoba mówiąca w wierszu, – z pomocą nauczyciela / koleżanki / kolegi wskazuje bohatera wiersza, – odróżnia podmiot liryczny od adresata, – wymienia wartości wskazane w utworze,	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – wypowiada się na temat przeczytanego utworu, – podejmuje próbę uzasadnienia wrażeń, jakie wzbudza w nim przeczytany utwór, – wskazuje wartości ważne dla podmiotu lirycznego, poety, bohatera lirycznego w omawianych utworach,	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – określa temat wiersza, – opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, – wyodrębnia obrazy poetyckie, – nazywa uczucia, jakie wzbudza w nim czytany utwór, – prezentuje swoje rozumienie omawianego utworu, w tym w formie przekładu	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – opowiada w ciekawy sposób o sytuacji przedstawionej w wierszu, a także o bohaterze wiersza, podmiocie lirycznym i ich uczuciach, – opisuje zachowanie bohatera utworu i wyraża swoją opinię na jego temat, – porównuje doświadczenia bohatera z własnymi,	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – prezentuje informacje na temat wiersza w formie, którą sam wybierze, w tym interaktywnej, – samodzielnie dokonuje analizy i interpretacji utworu, odwołując się do jego treści, – wyjaśnia funkcje epitetów, porównań, metafor, wyrazów dźwiękonaśladowczych,

Autor: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 6				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY LIRYCZNE				
– odróżnia wers od strofy (zwrotki), – wie, czym są rym, wers, refren, – z pomocą nauczyciela / kolegi/ koleżanki wymienia nazwy środków artystycznych: epitet, porównanie, przenośnia, wyraz dźwiękonaśladowczy, uosobienie, apostrofa, zdrobnienie, zgrubienie, pytanie retoryczne, powtórzenie, – odróżnia utwór wierszowany od utworu epickiego, – nazywa elementy budowy utworu: tytuł, – rozpoznaje obraz poetycki, – zna pojęcie wiersza białego, – zna pojęcia: pieśń, piosenka patriotyczna.	– określa nastrój wiersza, – tworzy projekt pracy (przekład intersemiotyczny, np. rysunek, drama), który stanowi interpretację omawianego utworu, – opowiada o osobie mówiącej (podmiocie lirycznym) w wierszu, – przedstawia myśli i uczucia osoby mówiącej w wierszu, – wskazuje adresata utworu, – wskazuje bohatera utworu, – wskazuje wers, w którym znajduje się zwrot do adresata, – rozpoznaje epitety, porównania, wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofy, zdrobnienia, zgrubienia, powtórzenia w omawianych tekstach, – odróżnia środki językowe: ożywienie, pytanie retoryczne, powtórzenie, zdrobnienie,	intersemiotycznego, np. rysunku, dramy, – wskazuje cechy podmiotu lirycznego, – określa cechy bohatera wiersza, – rozpoznaje w wierszu przenośnię, uosobienie, ożywienie, apostrofę, pytanie retoryczne, powtórzenie, zdrobnienie, zgrubienie, – wie, że utwór może mieć sens dosłowny i przenośny, – wybiera z wiersza informacje potrzebne do interpretacji i analizy utworu, – wyjaśnia sens zawarty w tytule wiersza, – wskazuje cechy wiersza białego, – wymienia cechy pieśni, piosenki patriotycznej.	– opisuje adresata utworu, – wskazuje cytaty, dzięki którym nazywa uczucia, wzbudzane w nim przez czytany utwór, – wyjaśnia, jak rozumie przesłanie utworu, – wyjaśnia znaczenie przenośne w tekście, – uzasadnia własne rozumienie utworu, – rozpoznaje funkcje środków stylistycznych: epitetu, porównania, uosobienia, metafory, apostrofy, ożywienia, pytania retorycznego, powtórzenia, zdrobnienia, zgrubienia, – odróżnia sens dosłowny od przenośnego, – odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, – wyjaśnia znaczenie tytułu wiersza,	uosobień, ożywień, apostrof, pytań retorycznych, powtórzeń, zdrobnień, zgrubień, pytań retorycznych, odwołując się do treści omawianego utworu, – odczytuje sens przenośny w utworze, – wyczerpująco omawia sytuację przedstawioną w wierszu i odwołuje się do własnych doświadczeń, – określa nastrój utworu i uzasadnia swoją wypowiedź, odwołując się do treści dzieła, – charakteryzuje bohatera utworu, odwołując się do treści wiersza, – porównuje podmiot liryczny z adresatem i bohaterem wiersza i prezentuje wnioski wynikające z tego zestawienia, – rozpoznaje pieśń, piosenkę

Autor: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 6				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY LIRYCZNE				
	zgrubienie, – wypowiada się na temat tytułu wiersza, – wskazuje obrazy poetyckie, – wyjaśnia, co to jest wiersz biały, – rozpoznaje utwór liryczny jako pieśń, piosenkę patriotyczną.		– interpretuje obrazy poetyckie, – udowadnia, że utwór ma cechy wiersza białego – wskazuje cechy pieśni, piosenki patriotycznej w danym utworze.	patriotyczną wśród innych gatunków literackich.

© Copyright by WSiP

I.1. Czytanie i odbiór tekstów kultury – epika i teksty popularnonaukowe

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 6				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY EPICKIE I POPULARNONAUKOWE				
– rozpoznaje utwór epicki, – odróżnia utwór epicki od wiersza, – wymienia elementy świata przedstawionego, – z pomocą nauczyciela / koleżanki / kolegi rozpoznaje fikcję literacką, – z pomocą nauczyciela / koleżanki / kolegi wskazuje elementy realistyczne (prawdopodobne) w omawianych utworach, – z pomocą nauczyciela / koleżanki / kolegi wymienia wybrane gatunki literackie: mit, przypowieść, opowiadanie, powieść, nowela, – nazywa elementy budowy utworu: tytuł, – z pomocą nauczyciela /	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – wymienia cechy utworu epickiego, – określa elementy świata przedstawionego w utworze, – odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych, – wymienia cechy gatunkowe mitu, przypowieści, opowiadania, noweli, powieści, – wymienia odmiany opowiadania i powieści, np. obyczajowe, przygodowe, detektywistyczne, fantastycznonaukowe, fantasy – wyszukuje w tekście określone informacje, – rozpoznaje elementy budowy utworu – tytuł, – ustala kolejność wydarzeń w	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – rozpoznaje czytany utwór jako epikę – rozpoznaje przynależność utworu do gatunków: mitu, przypowieści, opowiadania, noweli, powieści, – rozpoznaje odmiany opowiadania i powieści, np. obyczajowe, przygodowe, detektywistyczne, fantastycznonaukowe, fantasy, – opowiada o elementach świata przedstawionego, – odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych w omawianych utworach, – rozpoznaje elementy budowy utworu – puentę, – opowiada o wybranych	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – analizuje elementy świata przedstawionego i wyciąga wnioski z analizy , – wyjaśnia różnice miedzy elementami realistycznymi a fantastycznymi w przeczytanych utworach, – uzasadnia przynależność rodzajową utworu do epiki oraz gatunkową do mitu, przypowieści, opowiadania, powieści, – uzasadnia przynależność utworu do odmiany opowiadania i powieści, np. obyczajowe, przygodowe, detektywistyczne, fantastycznonaukowe, fantasy,	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – porównuje elementy świata przedstawionego z różnych utworów, – dowodzi, że czytany utwór należy do określonego rodzaju, gatunku literackiego i odmiany opowiadania / powieści, podając odpowiednie przykłady z tekstu, – rozpoznaje elementy budowy utworu: tytuł, puentę, punkt kulminacyjny, i wyjaśnia ich funkcje, – prezentuje wg własnego pomysłu, w

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 6				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY EPICKIE I POPULARNONAUKOWE				
koleżanki / kolegi wymienia wybrane wydarzenia omawianego utworu, – rozpoznaje narratora, – wymienia bohaterów utworu, – rozpoznaje wątek główny w utworze, – nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst, – z pomocą nauczyciela / koleżanki / kolegi rozpoznaje znaczenie dosłowne w tekście, – z pomocą nauczyciela / koleżanki / kolegi opowiada o treści utworu, zachowując kolejność wydarzeń, – rozpoznaje dialog i monolog, – wie, czym jest tekst popularnonaukowy, – rozpoznaje słownictwo	utworze, – rozpoznaje rodzaje bohaterów w utworze, – wymienia niektóre cechy bohaterów, – odróżnia fabułę od akcji, – rozpoznaje wątki poboczne, – wyjaśnia znaczenie dosłowne w utworze, – wypowiada się na temat przeczytanego utworu, – wskazuje wartości ważne dla bohaterów w omawianych utworach, – rozpoznaje informacje ważne w utworze, – tworzy projekt pracy (przekład intersemiotyczny, np. rysunek, drama, spektakl teatralny), który stanowi interpretację utworu, – odróżnia dialog od monologu, – wskazuje dialog w utworze, – wymienia cechy tekstu	wydarzeniach fabuły, – wskazuje dialog w utworze, – nazywa rodzaj bohatera: główny i drugoplanowy, – wymienia większość cech bohaterów, – nazywa rodzaj narracji: pierwszoosobowa, trzecioosobowa, – omawia wątek główny, – wymienia zdarzenia składające się na akcję w utworze, – określa doświadczenia bohaterów literackich, – prezentuje własne rozumienie utworu, – ocenia bohaterów literackich i zdarzenia, – rozpoznaje mniej ważne informacje w utworze, – rozpoznaje fakty i opinie, – wymienia cechy identyfikujące teksty kultury	– rozpoznaje elementy budowy utworu – punkt kulminacyjny, – rozpoznaje związki przyczynowo-skutkowe, – rozpoznaje rodzaj bohatera w omawianym utworze, – określa relacje łączące bohaterów utworu, – uzasadnia wskazane cechy bohaterów, odwołując się do omawianego utworu, – odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego, – określa tematykę utworu, – omawia wątek poboczny, – odróżnia zdarzenia fabuły utworu od akcji, – porównuje doświadczenia bohaterów literackich z własnymi, – odróżnia informacje ważne od mniej istotnych,	tym z wykorzystaniem narzędzi interaktywnych, jak rozumie wzajemne zależności między wydarzeniami, – charakteryzuje bohatera w omawianym utworze, w tym z wykorzystaniem narzędzi interaktywnych, – określa problematykę utworu i prezentuje ją w twórczy sposób.

Autor: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 6				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY EPICKIE I POPULARNONAUKOWE				
związane z prasą.	popularnonaukowego, – odróżnia tekst popularnonaukowy od literackiego, – wymienia przykłady słów związanych z prasą.	należące do literatury, – odczytuje omawiane teksty na podstawie stworzonego przekładu intersemiotycznego, np. rysunku, dramy, spektaklu teatralnego, – wyjaśnia, na czym polegają różnice między dialogiem a monologiem, – rozpoznaje tekst popularnonaukowy, – stosuje słownictwo związane z prasą.	– porównuje cechy identyfikujące teksty kultury należące do: literatury, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych, – porównuje doświadczenia bohaterów czytanych utworów z własnymi doświadczeniami, – dowodzi, że omawiany tekst należy do literatury popularnonaukowej.	

Autor: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

II. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE – obowiązują wymagania z klas 4–5 oraz:

II.1. Gramatyka języka polskiego – części mowy

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 6				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
CZĘŚCI MOWY				
– rozpoznaje w tekście rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki i przysłówki, – zna pojęcie rzeczowników osobliwych, – wie, że istnieją rzeczowniki nieodmienne, – zna pojęcia czasownika dokonanego i niedokonanego, – stosuje odpowiednie formy czasownika, – z pomocą nauczyciela analizuje budowę czasowników dokonanych i niedokonanych, – wie, że czasowniki mogą występować w stronie czynnej i biernej,	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych, – wyjaśnia, czym się charakteryzuje odmiana rzeczowników osobliwych, – wyjaśnia, czym są rzeczowniki osobliwe, – zna zasady odmiany rzeczowników osobliwych, – rozpoznaje rzeczowniki nieodmienne, – rozpoznaje czasowniki dokonane i niedokonane, – uzupełnia zdania odpowiednimi formami czasownika,	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – poprawnie odmienia w różnych przypadkach rzeczowniki o nietypowej fleksji, – wskazuje przykłady rzeczowników osobliwych, – odmienia rzeczowniki osobliwe, – podaje przykłady rzeczowników nieodmiennych, – wyjaśnia, czym się cechują czasowniki dokonane i niedokonane, – porównuje czasowniki dokonane i niedokonane, – przekształca zdania ze strony	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – analizuje teksty i dostrzega w nich rzeczowniki o nietypowej odmianie, – poprawnie odmienia rzeczowniki osobliwe, – odnajduje w tekście przykłady rzeczowników nieodmiennych, – odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, – układa zdania z czasownikami dokonanymi i niedokonanymi, – łączy w pary czasowniki dokonane i niedokonane, – stosuje stronę czynną i	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – tworzy własne teksty, w których świadomie używa rzeczowników o nietypowej odmianie, uwzględniając ich fleksję, – bezbłędnie stosuje formy rzeczowników osobliwych, – rozpoznaje i prawidłowo stosuje aspekt czasownika, – poprawnie stosuje stronę bierną i czynną, zgodnie z intencją wypowiedzi (np. w formalnych i nieformalnych tekstach), – świadomie i poprawnie stosuje przymiotniki i

Autor: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 6				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
CZĘŚCI MOWY				
– wie, że da się przekształcać czasownik ze strony czynnej na bierną i na odwrót, – odróżnia czasowniki przechodnie i nieprzechodnie, – wymienia z pomocą nauczyciela / koleżanki / kolegi przymiotniki i przysłówki, które się nie stopniują, – wymienia partykułę i wykrzyknik jako nieodmienne części mowy, – z pomocą nauczyciela / koleżanki / kolegi rozpoznaje zaimki.	– zestawia czasowniki dokonane z niedokonanymi, – rozpoznaje stronę czynną i bierną czasownika, – odróżnia stronę czynną od biernej w prostych zdaniach, – wie, jakie czasowniki są przechodnie, a jakie nieprzechodnie, – podaje przykłady przymiotników i przysłówków, które się nie stopniują, i wie dlaczego, – wskazuje partykuły i wykrzykniki oraz wyjaśnia ich podstawową rolę w zdaniu, – wie, jak zapisać partykuły i wykrzykniki, – rozpoznaje zaimki w zdaniu, – zna różne rodzaje zaimków, – dostrzega funkcje zaimków w zdaniu.	czynnej na bierną i odwrotnie, – omawia stronę czynną i bierną czasownika, – wyjaśnia mechanizm przekształcania stron czasownika, – wyjaśnia, jakie są czasowniki przechodnie i nieprzechodnie, – używa przymiotników i przysłówków, które się nie stopniują, we właściwym kontekście, – stosuje partykuły i wykrzykniki w swoich wypowiedziach, wzmacniając ich ekspresję, – tworzy zdania z różnymi typami zaimków , – poprawnie określa funkcję zaimków.	bierną czasownika, – przekształca w zdaniach stronę czynną na bierną i odwrotnie, – tworzy z czasowników przechodnich formy strony biernej, – podaje przykłady czasowników nieprzechodnich, – ocenia, kiedy zastosowanie w tekście strony biernej jest uzasadnione, – wie, kiedy przymiotniki i przysłówki się nie stopniują, – rozróżnia różne typy partykuł (np. wzmacniające, przeczące, pytające) i omawia ich funkcję, – podaje przykłady zaimków i nazywa ich rodzaje, – dostrzega, jakie znaczenie mają zaimki w wypowiedzi i jak wpływają na styl tekstu.	przysłówki, które się nie stopniują, – świadomie używa partykuły i wykrzyknika, – wie, że partykuła i wykrzyknik to wyrazy poza związkami zdania; – pisze teksty, w których odpowiednio dobiera i modyfikuje zaimki, aby uzyskać określony efekt komunikacyjny.

© Copyright by WSiP

II.1. Gramatyka języka polskiego – składnia

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 6				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
SKŁADNIA				
– nazywa podstawowe części zdania: podmiot i orzeczenie, – zna orzeczenie i podmiot jako części zdania, – wie, na jakie pytanie odpowiadają orzeczenie i podmiot, – wie, że orzeczenie jest zwykle wyrażone czasownikiem, – wie, że podmiot jest zwykle wyrażony rzeczownikiem w mianowniku, – wie, że istnieją zdania bezpodmiotowe, – wie, że można przekształcić zdanie z podmiotem w wypowiedzenie bezpodmiotowe,	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – wymienia wszystkie części zdania (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik) i określa ich funkcje, – odróżnia orzeczenie i podmiot od innych części zdania, – wskazuje w zdaniu orzeczenie i podmiot, – wie, czym różni się orzeczenie czasownikowe od orzeczenia imiennego, – wskazuje łącznik i orzecznik w orzeczeniu imiennym, – dostrzega związek podmiotu z orzeczeniem, – wie, że podmiot może być wyrażony inaczej niż rzeczownikiem w mianowniku,	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – poprawnie wskazuje i nazywa wszystkie części zdania oraz określa ich funkcję w wypowiedzeniu, – wyjaśnia, czym się różni orzeczenie czasownikowe od orzeczenia imiennego, – wyjaśnia, czym może być wyrażony łącznik, a czym – orzecznik, – rozpoznaje różne rodzaje podmiotu, – omawia zdania bezpodmiotowe, – omawia konstrukcje z czasownikiem *się*, – odróżnia części zdania, – odróżnia zdania pojedyncze	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – analizuje zdania pod kątem ich budowy i funkcji części zdania, – rozpoznaje orzeczenie czasownikowe i imienne, – rozpoznaje łącznik i orzecznik w orzeczeniu imiennym, – stosuje zdania bezpodmiotowe, – podaje przykłady zdań bezpodmiotowych, – stosuje konstrukcje z czasownikiem *się*, – odróżnia i stosuje typy zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie w zależności od celu wypowiedzi,	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – tworzy własne teksty, świadomie używając różnych części zdania i budując logiczne struktury, – poprawnie posługuje się różnymi typami orzeczeń i podmiotów, – poprawnie stosuje zdania bezpodmiotowe w swoich wypowiedziach, – poprawnie stosuje różne części zdania, – tworzy wypowiedzi, w których celowo wykorzystuje różne typy zdań złożonych, dostosowując je do stylu wypowiedzi i odbiorcy, – świadomie i bezbłędnie

Autor: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 6				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
SKŁADNIA				
– zna konstrukcje z czasownikiem *się*, – wskazuje przykłady wyrazów, które mogą pełnić funkcję dopełnienia, przydawki i okolicznika, – wie, na jakie pytania odpowiadają części zdania, – rozpoznaje zdanie pojedyncze i zdanie złożone, – zna pojęcia zdania złożonego współrzędnie i podrzędnie, – z pomocą nauczyciela potrafi przekształcić zdanie złożone w pojedyncze.	– rozpoznaje zdania bezpodmiotowe, – przekształca zdania z podmiotem w wypowiedzenia bezpodmiotowe, – rozpoznaje konstrukcje z czasownikiem *się*, – wskazuje przydawkę, dopełnienie i okolicznik w zdaniu, – rozpoznaje zdania pojedyncze i zdania złożone oraz ich podstawowe rodzaje (współrzędnie i podrzędnie złożone), – przekształca proste zdania złożone na pojedyncze i odwrotnie.	od różnych typów zdań złożonych i stosuje je w wypowiedziach pisemnych i ustnych, – sprawnie przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, – odróżnia zdania współrzędnie złożone od podrzędnie złożonych.	– modyfikuje konstrukcje składniowe w sposób świadomy i poprawny, – analizuje zdania złożone podrzędnie i współrzędnie.	stosuje zdania złożone współrzędnie i podrzędnie, – przekształca zdania złożone w celu osiągnięcia określonego efektu językowego i stylistycznego.

Autor: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

II.2. Zróżnicowanie języka

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 6				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
ZRÓŻNICOWANIE JĘZYKA				
– zna termin: frazeologizm, – z pomocą nauczyciela / koleżanki / kolegi wymienia frazeologizmy omawiane na lekcji, – z pomocą nauczyciela / koleżanki / kolegi korzysta ze słownika frazeologicznego, języka polskiego i wyrazów obcych, terminów literackich, – zna termin: wyrazy wieloznaczne, – wyjaśnia znaczenia prostych wyrazów wieloznacznych, – wskazuje w zdaniach wyrazy wieloznaczne, – odróżnia wyrazy neutralne od wartościujących, – zna wyrazy nacechowane	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – wyjaśnia, czym jest związek frazeologiczny, – rozpoznaje związki frazeologiczne w wypowiedziach, – korzysta ze słowników: frazeologicznego, języka polskiego, wyrazów obcych i terminów literackich, – rozpoznaje znaczenia wyrazów wieloznacznych, – rozpoznaje zdania z wyrazami wieloznacznymi, – rozpoznaje wyrazy neutralne i wartościujące, – rozpoznaje wyrazy nacechowane emocjonalnie, – rozpoznaj zdrobnienia i	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – wyjaśnia, czym jest związek frazeologiczny, – dostrzega obecność związków frazeologicznych w języku używanym na co dzień, – podaje przykłady związków frazeologicznych, – korzysta w praktyczny sposób ze słowników: frazeologicznego, języka polskiego, wyrazów obcych, terminów literackich, – wyjaśnia, czym są wyrazy wieloznaczne, – wyjaśnia znaczenia wyrazów wieloznacznych, – podaje przykłady zdań z wyrazami wieloznacznymi,	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – wyjaśnia znaczenie omawianych związków frazeologicznych, – redaguje zdania ze związkami frazeologicznymi, – sprawnie posługuje się słownikami: frazeologicznym, języka polskiego, wyrazów obcych, terminów literackich, – podaje przykłady wyrazów wieloznacznych, – podaje znaczenia wyrazów wieloznacznych, – stosuje zdania z wyrazami wieloznacznymi, – wyjaśnia, czym różnią się wyrazy neutralne od wartościujących,	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – redaguje różne formy wypowiedzi z wykorzystaniem związków frazeologicznych, – świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje różne słowniki, – stosuje w wypowiedzi wyrazy wieloznaczne, – świadomie stosuje wyrazy oceniające, – poprawnie posługuje się językiem mówionym i pisanym.

Autor: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 6				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
ZRÓŻNICOWANIE JĘZYKA				
emocjonalnie, – odróżnia zdrobnienia od zgrubień, – wie, że istnieją różne odmiany języka, – wyjaśnia, czym jest język mówiony, a czym – pisany, – dostrzega związki między odmianą języka a sytuacją komunikacyjną.	zgrubienia, – wymienia cechy języka mówionego i pisanego, – zna różne odmiany języka, – dostosowuje język do sytuacji komunikacyjnej.	– podaje przykłady wyrazów neutralnych i wartościujących, – zastępuje wyrazy nacechowane ujemnie słowami neutralnymi lub nacechowanymi dodatnio, – omawia cechy języka mówionego i pisanego, – wyjaśnia związek między użyciem odpowiedniej odmiany języka a sytuacją komunikacyjną	– zastępuje wyrazy obraźliwe ich neutralnymi odpowiednikami, – odróżnia język mówiony od pisanego, – stosuje różne odmiany języka, – wie, jaką odmianę języka stosować w zależności od sytuacji komunikacyjnej.	

© Copyright by WSiP

II.4. Ortografia i interpunkcja

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 6				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA				
– zna podstawowe zasady ortografii, – stosuje kropkę, znak zapytania i wykrzyknik na końcu zdania, – stosuje przecinek w oczywistych miejscach, – zna nazwy: cudzysłów, dwukropek, średnik, nawias.	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – stosuje podstawowe zasady ortograficzne, – poprawnie używa przecinków podczas wyliczania, – stosuje cudzysłów i dwukropek.	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – poprawnie stosuje większość zasad ortograficznych, popełniając sporadycznie błędy, – używa znaków interpunkcyjnych w zdaniach zgodnie z podstawowymi zasadami, – poprawnie stosuje przecinki w zdaniach złożonych, – rozumie funkcję cudzysłowu, dwukropka, średnika i nawiasu oraz stosuje je w swoich tekstach.	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – stosuje poprawnie zasady ortograficzne i dostrzega własne błędy, – analizuje użycie interpunkcji w tekstach i potrafi poprawić błędy interpunkcyjne, – świadomie używa przecinków w zdaniach złożonych i rozumie ich wpływ na czytelność tekstu, – stosuje średnik i nawias zgodnie z zasadami składni.	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – pisze bezbłędnie pod względem ortograficznym, stosując wyjątki i trudne wyrazy, – świadomie stosuje interpunkcję w swoich wypowiedziach, – tworzy poprawne i przemyślane konstrukcje składniowe, w których interpunkcja wspiera jasność i logiczność tekstu, – poprawia błędy ortograficzne i interpunkcyjne w cudzych tekstach, uzasadniając swoje poprawki.

Autor: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

III. TWORZENIE WYPOWIEDZI – obowiązują wymagania z klas 4–5 oraz:

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 6				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
OPOWIADANIE, OPIS, W TYM POSTACI, PRZEŻYĆ WEWNĘTRZNYCH I SYTUACJI, SPRAWOZDANIE, LIST OFICJALNY, TEKST O CHARAKTERZE ARGUMENTACYJNYM				
– zna podstawowe formy wypowiedzi (opowiadanie, w tym twórcze, opis, w tym postaci, przeżyć wewnętrznych i sytuacji, sprawozdanie, list oficjalny, tekst o charakterze argumentacyjnym), – z pomocą nauczyciela / koleżanki / kolegi tworzy: opowiadanie, w tym twórcze, opis, w tym postaci, przeżyć wewnętrznych i sytuacji, sprawozdanie, list oficjalny, tekst o charakterze argumentacyjnym, – z pomocą nauczyciela / koleżanki / kolegi rozpoznaje elementy kompozycyjne danej formy wypowiedzi.	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – wymienia zasady zapisywania dialogu, – gromadzi słownictwo potrzebne do napisania różnych form wypowiedzi: opowiadania, w tym twórczego, opisu, w tym postaci, przeżyć wewnętrznych i sytuacji, sprawozdania, listu oficjalnego, tekstu o charakterze argumentacyjnym, – tworzy plan opowiadania, w tym twórczego, opisu, w tym postaci, przeżyć wewnętrznych i sytuacji, sprawozdania, listu oficjalnego, tekstu o charakterze argumentacyjnym, – tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – wskazuje tezę i argumenty w tekście o charakterze argumentacyjnym, – tworzy logiczną, pełną semantycznie i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny, – tworzy wypowiedź argumentacyjną, w której podejmuje próbę uzasadnienia tezy, – rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji, – selekcjonuje informacje,	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – porządkuje słownictwo potrzebne do napisania opisu, opowiadania, sprawozdania, – stworzy spójne, rozwinięte, o właściwej kompozycji i układzie graficznym formy wypowiedzi: opowiadanie, w tym twórcze, opis, w tym postaci, przeżyć wewnętrznych i sytuacji, sprawozdanie, list oficjalny, – stosuje w wypowiedzi pisemnej akapity, – stosuje argumenty w swoich wypowiedziach, – tworzy bezbłędnie wypowiedź argumentacyjną, – tworzy różne rodzaje	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – samodzielnie i bezbłędnie tworzy spójne, bogate treściowo i językowo różne formy wypowiedzi, dbając o ich właściwą kompozycję i układ graficzny, – dostrzega błędy w swoich pracach oraz wypowiedziach innych osób, – dokonuje korekty własnych błędów w krótkich i dłuższych formach wypowiedzi, – tworzy urozmaicone pod względem stylu opowiadanie odtwórcze i twórcze, – stosuje akapity dopełniające myślowej całości wypowiedzi.

Autor: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 6				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
OPOWIADANIE, OPIS, W TYM POSTACI, PRZEŻYĆ WEWNĘTRZNYCH I SYTUACJI, SPRAWOZDANIE, LIST OFICJALNY, TEKST O CHARAKTERZE ARGUMENTACYJNYM				
	gatunkowych: opowiadanie, w tym twórcze, opis, w tym postaci, przeżyć wewnętrznych i sytuacji, sprawozdanie, list oficjalny, tekst o charakterze argumentacyjnym, – tworzy tezę i argumenty, – pisze na podstawie planu opowiadanie, w tym twórcze, opis, w tym postaci, przeżyć wewnętrznych i sytuacji, sprawozdanie, list oficjalny, tekst o charakterze argumentacyjnym, – podejmuje próbę włączenia opisu i dialogu do opowiadania.	– tworzy spójne, uporządkowane wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie, w tym twórcze, opis, w tym postaci, przeżyć wewnętrznych i sytuacji, sprawozdanie, list oficjalny, tekst o charakterze argumentacyjnym, – stosuje odpowiedni do danej formy wypowiedzi układ graficzny i kompozycję.	argumentów, – ilustruje swoje argumenty przykładami.	

© Copyright by WSiP

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY. KLASA 7

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań edukacyjnych na ocenę dopuszczającą.

I. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

I.1. Czytanie utworów literackich – liryka

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY LIRYCZNE				
– wie, że liryka jest jednym z rodzajów literackich, – odróżnia utwór liryczny od utworu epickiego, – zna podstawowe cechy utworów lirycznych, – wygłasza z pamięci wskazany utwór liryczny, – krótko opowiada, o czym jest przeczytany wiersz, – nazywa swoje wrażenia wywołane lekturą wiersza, – wie, kto to osoba mówiąca w wierszu,	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – wymienia cechy poezji, – czyta wiersz głośno i wyraźnie, – wygłasza z pamięci wskazany utwór liryczny, zwracając uwagę na znaki przestankowe, – wypowiada się na temat przeczytanego wiersza, – podejmuje próbę uzasadnienia swoich wrażeń wywołanych lekturą wiersza, – wskazuje w wierszu wartości	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – uzasadnia, dlaczego utwór należy do liryki, – czyta / wygłasza z pamięci wiersz w odpowiednim tempie, zgodnie z tematem i stylem dzieła, – określa temat wiersza, – opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, – wyodrębnia obrazy poetyckie,	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – wyjaśnia, na czym polega język poezji, – czytając / wygłaszając wiersz, stosuje odpowiednie tempo, intonację i modulację głosu, – dokonuje interpretacji głosowej utworu lirycznego, – ciekawie opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, o podmiocie lirycznym, bohaterze oraz ich uczuciach,	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – prezentuje informacje na temat wiersza w dowolnie wybranej formie, w tym w formie interaktywnej, – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór poetycki, stosując różne techniki uczenia się, – tworzy własne przykłady poznanych środków artystycznych,

Autorka: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY LIRYCZNE				
– wyjaśnia pojęcie *podmiot liryczny*, – wie, kto to bohater liryczny, – wyjaśnia pojęcie adresata / odbiorcy utworu, – odróżnia podmiot liryczny od adresata, – odróżnia wers od strofy (zwrotki), – wyjaśnia, czym są rym, wers, refren, – zna nazwy środków artystycznych: *epitet*, *porównanie*, *przenośnia*, *wyraz dźwiękonaśladowczy*, *uosobienie*, *apostrofa*, *ożywienie*, *symbol*, *neologizm*, – wymienia elementy rytmizujące: wers, strofa, rym, rytm, – zna pojęcia pieśni, trenu, – przedstawia tematykę wiersza,	ważne dla poety, – określa nastrój wiersza, – tworzy projekt pracy (rysunek, drama itp.) interpretującej wiersz – przekład intersemiotyczny, – nazywa wyrazy wskazujące na osobę mówiącą w wierszu (podmiot liryczny) i adresata, – opowiada o podmiocie lirycznym, przedstawiając jego myśli i uczucia, – określa adresata wiersza, – wskazuje wers, w którym znajduje się zwrot do adresata, – wskazuje bohatera wiersza, – rozpoznaje w utworach lirycznych epitety, porównania, wyrazy dźwiękonaśladowcze, ożywienia, symbole, – wskazuje w wierszu rymy, – rozpoznaje elementy rytmizujące utwór, – rozpoznaje pieśń, tren,	– nazywa i uzasadnia swoje uczucia wywołane lekturą wiersza, – przedstawia, również w formie przekładu intersemiotycznego (np. rysunek, drama itp.), jak rozumie omawiany wiersz, – wskazuje cechy podmiotu lirycznego, – określa cechy bohatera wiersza, – porównuje i nazywa rymy w dwóch dowolnie wybranych strofach, – rozpoznaje w utworach lirycznych przenośnie, uosobienia, neologizmy artystyczne – rozpoznaje refren jako element rytmizujący utwór, – wymienia cechy pieśni, trenu, – wyjaśnia, na czym polega	– opisuje zachowanie bohatera wiersza i wyraża swoją opinię na jego temat, – porównuje doświadczenia bohatera z własnymi, – opisuje adresata wiersza, – wskazuje cytaty, dzięki którym nazywa uczucia wywołane lekturą wiersza, – wyjaśnia, jak rozumie przesłanie wiersza, – wyjaśnia znaczenie przenośne utworu lirycznego, – uzasadnia własne rozumienie wiersza, – rozpoznaje funkcje środków artystycznych w omawianych wierszach, – odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, – wskazuje w wierszu elementy rytmizujące, – wskazuje cechy pieśni,	– wyjaśnia funkcje poznanych środków artystycznych, – omawia wyczerpująco sytuację przedstawioną w wierszu i odwołuje się do własnych doświadczeń, – interpretuje wiersz i uzasadnia swoją tezę interpretacyjną, odwołując się do elementów utworu, – charakteryzuje podmiot liryczny, odwołując się do treści wiersza, – charakteryzuje bohatera, odwołując się do treści wiersza, – porównuje podmiot liryczny z adresatem i bohaterem wiersza i przedstawia wnioski, – rozpoznaje pieśń, tren wśród innych gatunków literackich,

Autorka: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY LIRYCZNE				
– zna pojęcie ironii, – wie, jakie jest przesłanie wiersza, – rozpoznaje w utworach lirycznych wartości ważne dla Polaków, – dostrzega w omawianych wierszach elementy historyczne, – wymienia autorów utworów lirycznych wskazanych w *Podstawie programowej*.	– dzieli wersy na sylaby, – wie, na czym polega ironia w omawianych utworach lirycznych, – rozpoznaje przesłanie wiersza i wypowiada się na temat jego aktualności, – wymienia wydarzenia historyczne zawarte w omawianych wierszach, – rozumie słowo *kontekst* i zna rodzaje kontekstów, – zna elementy z życia autorów utworów lirycznych wskazanych w *Podstawie programowej*.	ironia, – dostrzega ironię w omawianych wierszach, – formułuje przesłanie utworu lirycznego i zastanawia się nad jego aktualnością, – porównuje wartości ważne dla Polaków ze swoimi wartościami, – dostrzega różne konteksty w omawianych utworach lirycznych, – posługuje się biografią autora w interpretacji utworów lirycznych.	trenu w danym utworze, – definiuje pojęcie ironii, – omawia znaczenie ironii w wierszu, – wyjaśnia przesłanie utworu lirycznego i ocenia jego aktualność, – omawiając utwory liryczne, nawiązuje do wybranych kontekstów, np. historycznego, biograficznego, filozoficznego, kulturowego, – dostrzega i wskazuje nawiązania biograficzne w omawianych utworach lirycznych.	– tworzy pytania do hipotezy interpretacyjnej na temat wiersza, – w interpretacji utworów lirycznych wykorzystuje odwołania do wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi, – w interpretacji utworów lirycznych wykorzystuje potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, kulturowy, filozoficzny, społeczny.

Autorka: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

I.1. Czytanie utworów literackich – epika

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY EPICKIE				
– wie, że epika jest jednym z rodzajów literackich, – odróżnia utwór epicki od utworu lirycznego, – wymienia elementy świata przedstawionego: czas, miejsce akcji, bohaterowie, wydarzenia, – rozpoznaje fikcję literacką, – wskazuje elementy realistyczne (rzeczywiste) w omawianych utworach epickich, – wymienia wybrane gatunki epickie, np. baśń, legenda, opowiadanie, powieść, nowela, – wymienia tytuł jako element budowy utworu epickiego, – wymienia wybrane	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – wymienia cechy utworu epickiego, – opisuje wybrane elementy świata przedstawionego, – wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne w utworach epickich, – wymienia cechy gatunkowe opowiadania, powieści, noweli, – wyszukuje w tekście określone informacje, – wskazuje tytuł jako element budowy utworu epickiego, – ustala kolejność zdarzeń, – nazywa rodzaj narratora i narracji, – rozpoznaje rodzaje bohaterów w utworze,	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – czyta głośno, wyraźnie, z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych, – rozpoznaje rodzaj literacki czytanego tekstu – epika, – rozpoznaje czytany utwór jako opowiadanie, powieść, nowelę, – opowiada o elementach świata przedstawionego, – odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych – rozpoznaje puentę jako element budowy utworu epickiego, – opowiada o wybranych wydarzeniach fabuły,	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – analizuje elementy świata przedstawionego i wyciąga wnioski, – wyjaśnia różnice miedzy elementami realistycznymi i fantastycznymi w utworach epickich, – uzasadnia przynależność rodzajową utworu do epiki oraz gatunkową do opowiadania, powieści, noweli, – rozpoznaje punkt kulminacyjny jako element budowy utworu epickiego, – rozpoznaje związki przyczynowo-skutkowe, – wskazuje cechy narratora w zależności od jego rodzaju,	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – porównuje elementy świata przedstawionego różnych utworów, – uzasadnia przynależność rodzajową i gatunkową utworu, podając odpowiednie przykłady, – rozpoznaje funkcje elementów budowy utworu: tytułu, puenty, punktu kulminacyjnego, – prezentuje według własnego pomysłu, z wykorzystaniem narzędzi interaktywnych, jak rozumie wzajemne zależności miedzy wydarzeniami w utworze, – porównuje narratorów w różnych utworach,

Autorka: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY EPICKIE				
wydarzenia tworzące akcję utworu, – rozpoznaje, kim jest osoba mówiąca w utworze epickim, – rozpoznaje i wymienia bohaterów utworu, – zna pojęcia: *narrator* i *narracja*, – rozpoznaje w utworze wątek główny, – nazywa swoje wrażenia wywołane lekturą tekstu, – rozpoznaje w tekście znaczenia dosłowne, – opowiada ustnie o treści utworu, zachowując kolejność zdarzeń, – wie, że tekst może mieć znaczenie przenośne, – wie, czym jest alegoria, – wymienia cechy postawy bohatera, – wie, jakie jest przesłanie	– przedstawia wybranego bohatera, – wymienia niektóre cechy bohaterów, – rozpoznaje wątki poboczne, – wypowiada się na temat przeczytanego utworu, – wskazuje wartości ważne dla bohaterów, – omawia postawę bohatera, – rozpoznaje w utworze ważne informacje, – tworzy projekt pracy (rysunek, drama, spektakl teatralny itp.) będącej interpretacją utworu – przekład intersemiotyczny, – dostrzega przenośny sens opowieści z Biblii, – rozpoznaje w tekście alegorię, – rozpoznaje przesłanie utworu, – na podstawie poznanych tekstów tworzy drabinę wartości ważnych dla Polaków na przestrzeni dziejów,	– charakteryzuje narratora utworu, – określa, czy dany bohater jest główny czy drugoplanowy, – wymienia większość cech bohaterów, – zbiera informacje o bohaterze, – uzasadnia rodzaj narracji: pierwszoosobowej i trzecioosobowej, – omawia wątek główny, – określa doświadczenia bohaterów, – prezentuje własne rozumienie utworu, – ocenia bohaterów, – rozpoznaje informacje mniej ważne w utworze, – rozpoznaje fakty i opinie, – odczytuje omawiane teksty na podstawie stworzonego przekładu intersemiotycznego, – omawia przenośne znaczenia opowieści biblijnych,	– rozpoznaje rodzaj bohatera w omawianym utworze, – określa relacje łączące bohaterów utworu, – uzasadnia wskazane cechy bohaterów, odwołując się do treści utworu, – selekcjonuje zebrane informacje o bohaterze, – odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego, – dokonuje analizy fragmentu utworu, aby określić rodzaj narracji, – określa tematykę utworu, – omawia wątek poboczny, – porównuje doświadczenia bohaterów literackich z własnymi doświadczeniami, – odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, – porównuje treść czytanych utworów z własnymi doświadczeniami,	– charakteryzuje bohatera, również za pomocą narzędzi interaktywnych, – porównuje narrację pierwszoosobową z trzecioosobową i przedstawia wnioski, – określa problematykę utworu i prezentuje ją w twórczy sposób, – ciekawie prezentuje własną interpretację biblijnych opowieści, – w interpretacji utworów epickich wykorzystuje odwołania do wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi, – w interpretacji utworów epickich wykorzystuje elementy wiedzy o historii i kulturze,

Autorka: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY EPICKIE				
utworu, – rozpoznaje w utworach epickich wartości ważne dla Polaków, – dostrzega w omawianych utworach epickich elementy historyczne, – wymienia autorów utworów epickich wskazanych w *Podstawie programowej*.	– wymienia wydarzenia historyczne zawarte w omówionych tekstach, – rozumie słowo *kontekst* i zna rodzaje kontekstów w utworach epickich, – zna elementy z życia autorów utworów epickich wskazanych w *Podstawie programowej*.	– podaje przykłady alegorii, – zna przyczyny niepowodzeń bohatera, – wypowiada się na temat przesłania utworu, – porównuje wartości ważne dla Polaków ze swoimi wartościami, – dostrzega różne konteksty w omawianych utworach epickich, – posługuje się biografią autora w interpretacji utworów epickich.	– interpretuje biblijne opowieści, – omawia funkcje alegorii, – ocenia postawę bohatera i przyczyny jego niepowodzenia, – formułuje przesłanie utworu, – omawiając utwory epickie, nawiązuje do wybranych kontekstów, np. historycznego, biograficznego, filozoficznego, kulturowego, – dostrzega i wskazuje nawiązania biograficzne w omawianych utworach epickich.	– w interpretacji utworów epickich odwołuje się do kontekstu biograficznego, – wyjaśnia wpływ kontekstu historycznego i historycznoliterackiego na treść i formę utworów epickich, – porównuje utwory epickie z różnych kultur i epok, uwzględniając kontekst kulturowy, filozoficzny i społeczny.

Autorka: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

I.1. Czytanie utworów literackich – dramat

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY DRAMATYCZNE				
– zna pojęcie dramatu, – wie, że dramat to jeden z rodzajów literackich, – wie, że gatunki dramatu to tragedia i komedia, – zna podstawowe cechy utworów dramatycznych, – odróżnia utwór pisany prozą i wierszem od dramatu, – rozpoznaje czytany utwór jako dramat, – krótko opowiada, o czym jest omawiany utwór dramatyczny, – wymienia elementy świata przedstawionego w dramacie: czas, miejsce akcji, bohaterowie, wydarzenia, – rozumie pojęcie bohatera	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – wie, czym cechuje się dramat jako rodzaj literacki, – zna cechy utworów dramatycznych, – wie, czym cechuje się tragedia i komedia, – opisuje elementy świata przedstawionego w dramacie, – wymienia charakterystyczne elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog, – wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne, – wyszukuje w dramacie określone informacje, – ustala kolejność wydarzeń , – rozpoznaje rodzaje bohaterów, – przedstawia wybraną postać,	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – czyta utwór wyraźnie, z podziałem na role i z odpowiednią artykulacją, – rozpoznaje dramat jako rodzaj literacki, – wskazuje cechy utworów dramatycznych, – wymienia cechy tragedii i komedii, – opowiada o elementach świata przedstawionego w dramacie, – wskazuje akt, scenę, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog, – odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych, – porządkuje wydarzenia, – prezentuje w dowolnej	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – uzasadnia, dlaczego utwór jest dramatem, – omawia cechy rodzajowe dramatu i cechy gatunkowe tragedii i komedii, – analizuje elementy świata przedstawionego w dramacie i wyciąga wnioski, – wyjaśnia różnice miedzy elementami realistycznymi a fantastycznymi dramatu, – omawia zdarzenia realistyczne i fantastyczne, – określa przyczyny zdarzeń, – rozpoznaje związki przyczynowo-skutkowe, – rozpoznaje rodzaj bohatera, – określa relacje łączące bohaterów,	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – udowadnia, że czytany utwór jest dramatem, podając odpowiednie przykłady z tekstu, – prezentuje według własnego pomysłu, z wykorzystaniem narzędzi interaktywnych, jak rozumie wzajemne zależności miedzy wydarzeniami w dramacie, – charakteryzuje bohatera dramatu, również za pomocą narzędzi interaktywnych, – określa problematykę dramatu i prezentuje ją w twórczy sposób, – wyczerpująco wypowiada się na temat wydarzeń

Autorka: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY DRAMATYCZNE				
tragicznego, – podaje wybrane wydarzenia omawianego utworu dramatycznego, – dostrzega komizm w dramacie, – wie, czym się różni realizm od fantastyki w utworze dramatycznym, – wie, że akcja dramatu dzieli się na etapy, – wie, że dzieło dramatyczne ma kontekst kulturowy i biograficzny.	– wymienia niektóre cechy bohaterów dramatu, – wskazuje wartości ważne dla bohaterów dramatu, – wie, kto to jest bohater tragiczny, – zna pojęcie komizmu, – wypowiada się na temat przeczytanego dramatu, – rozpoznaje w dramacie informacje ważne, – tworzy projekt pracy (rysunek, drama, spektakl teatralny itp.) będącej interpretacją utworu dramatycznego – przekład intersemiotyczny, – zna etapy rozwoju akcji dramatycznej, – zna kontekst kulturowy i biograficzny dramatu, – rozumie pojęcie dramatu romantycznego – bierze udział w inscenizacji fragmentu dramatu.	formie treść dramatu, w tym w formie interaktywnej, – opowiada o wybranych wydarzeniach, – określa rodzaj bohatera: główny i drugoplanowy, – wymienia większość cech bohaterów, – wskazuje bohatera tragicznego, – ocenia bohaterów dramatu, – rozpoznaje informacje mniej ważne w dramacie, – wskazuje komizmu, – odczytuje omawiane teksty dramatyczne na podstawie stworzonego przekładu intersemiotycznego, – nazywa etapy rozwoju akcji dramatycznej, – rozumie kontekst kulturowy i biograficzny dramatu, – rozpoznaje cechy dramatu romantycznego.	– uzasadnia wskazane cechy postaci, odwołując się do utworu, – wyjaśnia, dlaczego dana postać jest bohaterem tragicznym, – odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego, – porównuje doświadczenia bohaterów z własnymi, – odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, – objaśnia przejawy komizmu, – omawia etapy rozwoju akcji dramatycznej, – wyjaśnia kontekst kulturowy i biograficzny dramatu, – wskazuje w utworze cechy dramatu romantycznego, – organizuje inscenizację.	przedstawionych w dramacie, odwołując się do znajomości całej lektury, – określa funkcje komizmu.

Autorka: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

I.1. Czytanie utworów literackich – ballada

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY SYNKRETYCZNE				
– wie, że ballada zawiera elementy epiki, liryki i dramatu, – wymienia elementy świata przedstawionego w balladzie, – wie, czym jest punkt kulminacyjny, – wie, na czym polega romantyczna wizja natury, – dostrzega problem winy i kary w balladzie, – tworzy proste wypowiedzi inspirowane balladą.	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – zna cechy ballady, – dostrzega w balladzie elementy epiki, liryki i dramatu, – omawiam elementy świata przedstawionego z podziałem na fikcyjne i fantastyczne, – wyjaśnia, czym jest punkt kulminacyjny, – rozumie romantyczną wizję natury, – rozumie problem winy i kary w balladzie, – dostrzega w sztuce nawiązania do omawianej ballady, – tworzy wypowiedzi inspirowane przeczytaną balladą.	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – wymienia cechy ballady, – wie, na czym polega synkretyzm ballady, – porządkuje wydarzenia w sposób przyczynowo-skutkowy, – wyszukuje informacje na temat bohaterów, – wskazuje punkt kulminacyjny w balladzie, – wyjaśnia romantyczną wizję natury, – wypowiada się na temat problemu winy i kary, – ocenia dzieła sztuki nawiązujące do ballady, – tworzy ciekawe wypowiedzi inspirowane balladą.	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – wnikliwie omawia cechy ballady, – wyjaśnia, na czym polega synkretyzm ballady, – porządkuje zebrany materiał na temat ballady, – określa funkcje punktu kulminacyjnego, – interpretuje romantyczną wizję natury, – omawia problem winy i kary w balladzie, – interpretuje dzieła sztuki nawiązujące do omawianej ballady, – tworzy rozbudowane wypowiedzi inspirowane przeczytaną balladą.	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – samodzielnie analizuje i interpretuje omawianą balladę, – prezentuje według własnego pomysłu, również interaktywnie, świat przedstawiony w balladzie.

Autorka: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

I.2. Odbiór tekstów kultury

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
INNE TEKSTY KULTURY				
– określa tematykę tekstu kultury, – nazywa wrażenia wywołane obrazem, grafiką, rzeźbą, fotografią, – wymienia elementy tekstu kultury, – dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą publicystyczną, naukową i popularnonaukową, – wie, że są różne gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, – rozpoznaje wywiad i artykuł wśród innych gatunków publicystycznych, – wie, co to jest lid.	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – wyszukuje w tekście potrzebne informacje, – prezentuje elementy obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii, – wymienia elementy realistyczne i fantastyczne obrazu, – cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego, – rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, – podaje funkcje lidu, – dostrzega wartości estetyczne poznanych tekstów kultury.	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – wskazuje cechy tekstów kultury, – opisuje sytuację ukazaną w danym tekście, – nazywa emocje, które mogą odczuwać postacie z obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii, – określa uczucia wywołane tekstem kultury, – przedstawia własne rozumienie tekstu kultury, – określa funkcje literatury pięknej, publicystycznej, popularnonaukowej i naukowej, – określa podstawowe cechy wywiadu i artykułu, – określa znaczenie lidu.	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – opowiada w kilku zdaniach o sytuacji przedstawionej w danym tekście, – opisuje elementy obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii, – przedstawia własne rozumienie tekstu kultury poprzez podanie tematów rozmów ukazanych postaci, – znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych, – porównuje różne dzieła, – omawia funkcje lidu.	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – określa nastrój obrazu grafiki, rzeźby, fotografii oraz uzasadnia swoją wypowiedź, – przedstawia własne zdanie na temat sytuacji ukazanej w tekście kultury, – omawia elementy sztuki plastycznej: plan, barwy, kompozycję, światło, ruch, – dokonuje przekładu intersemiotycznego, np. tworzy historię, która mogłaby się wydarzyć w miejscu ukazanym na obrazie czy fotografii, – przedstawia własną interpretację dzieła sztuki.

Autorka: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

II. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

II.1. Gramatyka języka polskiego – fonetyka

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
FONETYKA				
– zna pojęcie fonetyka, – odróżnia głoskę od litery i sylaby, – wie, że są różne rodzaje głosek, – rozpoznaje samogłoski i spółgłoski, – rozpoznaje sylabę, – zna zasady dzielenia wyrazów na sylaby, – wie, że *i* w wyrazie może pełnić różne funkcje, – wie, czym są upodobnienia fonetyczne, – dostrzega rozbieżności miedzy mową a pismem, – wie, co to jest intonacja – wie, co to akcent, wyrazowy i zdaniowy,	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – rozumie, czym zajmuje się fonetyka, – rozumie wpływ narządów mowy na sposób wymawiania głosek, – rozróżnia rodzaje głosek: samogłoska–spółgłoska, dźwięczna–bezdźwięczna, ustna–nosowa, miękka–twarda, – rozumie funkcje głoski *i*, – rozumie, na czym polegają zjawiska fonetyczne, w tym upodobnienia, – rozumie, co to jest intonacja oraz akcent wyrazowy i zdaniowy, – wymienia reguły akcentowania	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – dzieli wyrazy na litery, głoski i sylaby, – wskazuje w wyrazie samogłoski i spółgłoski, – dzieli wyrazy na sylaby, – poprawnie przenosi wyrazy, – określa rolę samogłoski *i*, – omawia mechanizm upodobnień fonetycznych – rozpoznaje rodzaj i kierunek upodobnienia, – definiuje pojęcia intonacji oraz akcentu wyrazowego i zdaniowego, – stosuje reguły akcentowania w języku polskim oraz prawidłową intonację,	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – omawia narządy mowy i ich wpływ na sposób wymawiania głosek, – rozpoznaje rodzaje wszystkich głosek i omawia ich cechy, – rozpoznaje funkcję litery *i* w wyrazie, – objaśnia mechanizm upodobnień fonetycznych, – podaje przykłady różnych rodzajów upodobnień, – wyjaśnia, na czym polega intonacja oraz akcent wyrazowy i zdaniowy, – wypowiada się z prawidłową intonacją,	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – dzieli wyraz na głoski i wskazuje różne funkcje głoski *i*, – rozumie i wykorzystuje wiedzę o głoskach oraz upodobnieniach do poprawnego mówienia i pisania, – świadomie i bezbłędnie akcentuje wyrazy i zdania we wszystkich swoich wypowiedziach oraz podczas czytania i recytacji.

Autorka: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
FONETYKA				
– zna reguły akcentowania w języku polskim	w języku polskim, – rozpoznaje wyjątki od zasad akcentowania.	– wymienia wyjątki od zasad akcentowania.	– prawidłowo akcentuje wyrazy i zdania oraz wyjątki.	

Autorka: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

II.1. Gramatyka języka polskiego – słowotwórstwo

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
SŁOWOTWÓRSTWO				
– zna pojęcie słowotwórstwa, – zna pojęcia tematu słowotwórczego i definicji słowotwórczej, – zna pojęcie formantu, – wie, że są różne rodzaje formantów, – rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny, – zna pojęcie kategorii znaczeniowej, – wie, jakie znaczenia są nadawane wyrazom przez formanty, – wie, co to jest rodzina wyrazów, – zna pojęcia *wyraz pokrewny*, *rdzeń*, *rdzenie oboczne*, – wie, czym są wyrazy	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – wie, czym zajmuje się słowotwórstwo, – odróżnia wyraz podstawowy od wyrazu pochodnego, – wie, co to jest temat słowotwórczy, – próbuje tworzyć definicje słowotwórcze wyrazu, – wskazuje formant w wyrazie pochodnym, – zna funkcję formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, – rozumie pojęcie kategorii znaczeniowej, – rozpoznaje znaczenia nadawane wyrazom przez formanty, – wyjaśnia, co to jest rodzina	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – wyjaśnia, czym zajmuje się słowotwórstwo, – wyjaśnia, czym są wyrazy podstawowe i wyrazy pochodne, – wskazuje temat słowotwórczy, – tworzy definicje słowotwórcze, – zna rodzaje formantów, – wyjaśnia funkcję formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, – podaje przykłady kategorii znaczeniowych wyrazów, – rozpoznaje rodzinę wyrazów, – wskazuje rdzeń i oboczności w wyrazach pokrewnych, – rozpoznaje w tekście wyrazy	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – rozpoznaje wyrazy podstawowe i wyrazy pochodne, – rozróżnia temat słowotwórczy, – poprawnie tworzy definicje słowotwórcze, – rozpoznaje rodzaj formantu, – wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, – omawia funkcję znaczeniotwórczą formantów, – omawia kategorie znaczeniowe wyrazów, – podaje przykłady wyrazów	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – świadomie stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy podstawowe i pochodne, – świadomie stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy należące do różnych kategorii znaczeniowych, – świadomie stosuje wyrazy pokrewne i złożone w swoich wypowiedziach , – przedstawia analizę słowotwórczą wyrazu.

Autorka: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
SŁOWOTWÓRSTWO				
złożone, – zna podstawowe zasady pisowni wyrazów złożonych.	wyrazów, – rozpoznaje wyraz pokrewny, rdzeń, rdzenie oboczne, – odróżnia wyrazy złożone od innych, – zna zasady pisowni wyrazów złożonych.	złożone, – wyjaśnia zasady pisowni wyrazów złożonych.	należących do jednej rodziny, – tworzy wyrazy pokrewne, – przedstawia na wykresie zależności między wyrazami pokrewnymi, – tworzy wyrazy złożone, – stosuje w praktyce zasady pisowni wyrazów złożonych.	

© Copyright by WSiP

II.1. Gramatyka języka polskiego – fleksja

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
FLEKSJA				
– rozpoznaje czasownik wśród innych części mowy, – podaje pytania czasownika, – rozpoznaje różne formy czasownika, – odróżnia bezokolicznik od odmiennych form czasownika, – wie, przez co odmienia się czasownik, – wyjaśnia, czym jest czasownik w formie osobowej i nieosobowej, – wie, że imiesłowy są nieosobowymi formami czasownika, – wymienia imiesłowy: przymiotnikowy i przysłówkowy, – odróżnia imiesłów od innych części mowy,	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – rozpoznaje czasownik w zdaniu, – rozpoznaje nieosobowe formy czasownika: formy zakończone na *-no* , *-to*, bezokoliczniki, – wyjaśnia, dlaczego imiesłowy są nieosobowymi formami czasownika, – wymienia rodzaje imiesłowów przymiotnikowych, – podaje końcówki imiesłowów, – wyjaśnia zasady tworzenia i odmiany imiesłowów, – wie, jak odróżnić imiesłów od przymiotnika, – tworzy imiesłowy z partykułą *nie*,	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – odróżnia czasownik od innych części mowy, – rozpozna rodzaj czasownika, – odmienia czasownik przez osoby, liczby, rodzaje, czasy, – odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, – rozpoznaje różne rodzaje imiesłowów przymiotnikowych i przysłówkowych, – wskazuje imiesłów w zdaniu, – wymienia wyjątki od zasad pisowni partykuły *nie*, – rozpoznaje nazwy miejscowe, – stosuje zasady odmiany i zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców.	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – tworzy różne rodzaje imiesłowów od czasowników, – odmienia imiesłowy przymiotnikowe, – przekształca wskazane czasowniki na konstrukcje z imiesłowami, – bezbłędnie zapisuje *nie* z różnymi częściami mowy – uwzględnienia wyjątki od zasad pisowni partykuły *nie*, – podaje własne przykłady nazw miejscowych, – bezbłędnie odmienia i zapisuje nazwy miejscowe i nazwy mieszkańców.	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – poprawnie używa imiesłowów, – wskazuje i poprawia błędy fleksyjne związane z użyciem imiesłowów, – redaguje tekst z użyciem wszystkich rodzajów imiesłowów, – redaguje tekst z użyciem imiesłowów z partykułą *nie*, – poprawia błędy swoje i innych w zapisie *nie* z różnymi częściami mowy, w tym z wyjątkami, – koryguje błędy swoje i innych w odmianie i zapisie nazw miejscowych i nazw mieszkańców.

Autorka: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
FLEKSJA				
– zna zasady tworzenia i odmiany imiesłowów, – zna podstawowe zasady pisowni *nie* z różnymi częściami mowy, wie, że są wyjątki od tych zasad, – wie, czym są nazwy miejscowe, – zna wybrane zasady zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców.	– zna zasady pisowni *nie* z różnymi częściami mowy, – wymienia zasady odmiany nazw miejscowych i nazw mieszkańców, – podaje zasady zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców.			

Autorka: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

II.1. Gramatyka języka polskiego – składnia

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
SKŁADNIA				
– odróżnia zdanie od równoważnika zdania, – zna pojęcie *imiesłowowy równoważnik zdania*, – wie, jak przekształcić wypowiedzenie w imiesłowowy równoważnik zdania, – odróżnia wypowiedzenie z imiesłowowym równoważnikiem zdania od zdania, – zna terminy: *mowa zależna* i *mowa niezależna* – wyjaśnia różnice miedzy mową zależną a niezależną.	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – odróżnia zdanie od równoważnika zdania i wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania. – identyfikuje imiesłowowy równoważnik zdania poprzez znalezienie imiesłowu przysłówkowego, – wyjaśnia, jak przekształcić wypowiedzenie w imiesłowowy równoważnikiem zdania, – wyjaśnia znaczenie terminów: *mowa zależna*, *mowa niezależna*, – odróżnia mowę zależną od mowy niezależnej, – w podanym tekście wskazuje mowę zależną i mowę niezależną.	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – rozpoznaje zdanie i równoważnik zdania oraz imiesłowowy równoważnik zdania, – przekształca zdanie na równoważnik zdania i odwrotnie, – przekształca wypowiedzenie w imiesłowowy równoważnik zdania, – określa różnice między mową zależną a mową niezależną, – przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie,	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – układa zdanie i równoważnik zdania oraz imiesłowowy równoważnik zdania, – rozpoznaje imiesłowowy równoważnik zdania, – poprawnie przekształca imiesłowowy równoważnik zdania w zdanie złożone i odwrotnie, – stosuje imiesłowowy równoważnik zdania w swoich wypowiedziach, – poprawnie przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie, – zapisuje dowolny dialog w formie mowy zależnej, – przy zapisie dialogu stosuje poprawną interpunkcję.	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach zdanie, równoważnik zdania oraz imiesłowowy równoważnik zdania, – wskazuje i poprawia błędy związane z użyciem imiesłowowego równoważnika zdania, – redaguje tekst, w którym wypowiedzi bohaterów zapisuje w formie mowy niezależnej.

Autorka: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

II.2. Zróżnicowanie języka

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
ZRÓŻNICOWANIE JĘZYKA				
– zna pojęcia: *synonim* i *antonim*, *homonim*, *neologizm* i *archaizm*, *kolokwializm*, *zapożyczenie*, *związek frazeologiczny*, – rozróżnia synonimy, antonimy i homonimy, – odróżnia wyrazy bliskoznaczne od wyrazów pokrewnych, – identyfikuje różne rodzaje neologizmów obiegowych, – rozpoznaje archaizmy, – odróżnia archaizmy od neologizmów, – dostrzega archaizmy w utworze, – dostrzega kolokwializmy w wypowiedzi, – próbuje zastąpić kolokwializmy wyrazami	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – rozumie pojęcia: *synonim* i *antonim*, *homonim*, *neologizm* i *archaizm*, *kolokwializm*, *zapożyczenie*, *związek frazeologiczny*, – odróżnia skrót od skrótowca, synonim od antonimu i homonimu, – wskazuje synonimy, antonimy i homonimy, – wskazuje wyrazy bliskoznaczne i wyrazy pokrewne, – rozpoznaje frazeologizmy, – zna znaczenie wybranych związków frazeologicznych, – wie, co odróżnia neologizmy artystyczne od obiegowych, – zna różne rodzaje neologizmów obiegowych,	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – podaje przykłady synonimów, antonimów i homonimów, – wskazuje różnicę między wyrazem bliskoznacznym a pokrewnym, – wskazuje związki frazeologiczne w utworze, rozumie ich znaczenie, – podaje przykłady neologizmów artystycznych i obiegowych, – wskazuje różne rodzaje neologizmów obiegowych, – wymienia funkcje neologizmów, – rozróżnia typy archaizmów i określa ich funkcje, – określa funkcje kolokwializmów,	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – definiuje pojęcia: *synonim* i *antonim*, *homonim*, *neologizm* i *archaizm*, *kolokwializm*, *zapożyczenie*, *związek frazeologiczny*, odwołuje się do przykładów, – tworzy synonimy, antonimy konkretnych słów, – wyjaśnia różnicę między wyrazem bliskoznacznym a pokrewnym, – podaje przykłady związków frazeologicznych, wyjaśnia ich znaczenia, – rozpoznaje w tekście neologizmy artystyczne i obiegowe, – podaje przykłady różnych neologizmów obiegowych,	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – funkcjonalnie wykorzystuje zdobyte wiadomości, – urozmaica język swojej wypowiedzi, – świadomie stosuje neologizmy w swoich wypowiedziach, – świadomie używa kolokwializmów i archaizmów w celu stylizacji tekstu, – na bieżąco wzbogaca swoje słownictwo, – koryguje błędy swoje i innych.

Autorka: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
ZRÓŻNICOWANIE JĘZYKA				
ze słownictwa ogólnego – wie, że zapożyczenie można zastąpić wyrazem rodzimym, – wie, że słownictwo ulega ciągłemu wzbogacaniu.	– zna funkcje neologizmów, – zna typy archaizmów, – zna funkcje archaizmów, – rozpoznaje archaizmy w utworze, – rozumie pojęcie *kolokwializm*, – rozpoznaje kolokwializmy w wypowiedzi, – zastępuje kolokwializmy wyrazami ze słownictwa ogólnego, – zna różne rodzaje zapożyczeń, rozumie ich funkcje, – wypowiada się na temat przydatności zapożyczeń, – zastępuje zapożyczenia wyrazami rodzimymi, – zna sposoby wzbogacania słownictwa.	– wskazuje kolokwializmy w wypowiedzi, – poprawnie zastępuje kolokwializmy wyrazami ze słownictwa ogólnego, – wymienia różne rodzaje zapożyczeń i wyjaśnia ich funkcje, – omawia przydatność zapożyczeń, – poprawnie zastępuje zapożyczenia wyrazami rodzimymi.	– wyjaśnia funkcje neologizmów, – omawia na przykładach typy i funkcje archaizmów, – interpretuje tekst, biorąc pod uwagę znaczenie i funkcję archaizmów, – omawia na przykładach funkcje kolokwializmów, – interpretuje użycie kolokwializmów w tekście, – bezbłędnie zastępuje kolokwializmy wyrazami ze słownictwa ogólnego, – podaje przykłady wyrazów rodzimych i zapożyczeń, bezbłędnie zastępuje zapożyczenia, – omawia funkcje i znaczenie różnych typów zapożyczeń, ocenia ich przydatność, – stosuje różne sposoby wzbogacania słownictwa.	

Autorka: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

II.3. Komunikacja językowa i kultura języka

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
KOMUNIKACJA JĘZYKOWA I KULTURA JĘZYKA				
– zna pojęcie grzeczności językowej, – rozpoznaje niektóre zwroty grzecznościowe, – zna zasady pisowni zwrotów grzecznościowych, w tym zaimków osobowych w listach, – wie, że istnieje pojęcie normy językowej, – wie, że istnieje norma wzorcowa i norma użytkowa – zna pojęcie błędu językowego, – wie, że istnieją różne rodzaje błędów językowych, – rozpoznaje teksty reklamowe, – wskazuje slogany reklamowe,	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – wie, na czym polega grzeczność językowa, – wskazuje zwroty grzecznościowe w liście, – omawia zasady pisowni zwrotów grzecznościowych, w tym zaimków osobowych w listach, – wie, co to jest norma językowa, – odróżnia normę wzorcową od normy użytkowej, – wie, czym jest błąd językowy, – wymienia rodzaje błędów językowych, – zna cechy i funkcje tekstów reklamowych, – wie, co to jest slogan reklamowy,	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – wyjaśnia pojęcie grzeczności językowej, – podaje przykłady zwrotów grzecznościowych, – przestrzega zasad pisowni zwrotów grzecznościowych, w tym zaimków osobowych w listach, – wyjaśnia, czym jest norma językowa, – wyjaśnia różnicę między normą wzorcową a normą użytkową, – wyjaśnia pojęcie błędu językowego, – omawia różne rodzaje błędów językowych, – określa cechy i funkcje tekstów reklamowych,	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – bezbłędnie stosuje zwroty grzecznościowe, w tym zaimki osobowe w liście, – podaje przykłady wskazujące różnicę między normą wzorcową a normą użytkową, – definiuje pojęcie błędu językowego, – rozpoznaje różne rodzaje błędów językowych, – wskazuje cechy i funkcje tekstów reklamowych, – wyjaśnia różnicę między perswazją a manipulacją, – dostrzega w tekście środki służące manipulacji.	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – poprawia błędy w pracach swoich oraz kolegów / koleżanek, – na co dzień wykorzystuje wiedzę o komunikacji językowej i kulturze języka, – świadomie posługuje się perswazją, – nie poddaje się manipulacji językowej ani jej nie używa.

Autorka: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
KOMUNIKACJA JĘZYKOWA I KULTURA JĘZYKA				
– wie, że w języku istnieje perswazja oraz manipulacja, – dostrzega manipulację językową.	– odróżnia perswazję od manipulacji językowej, – rozpoznaje środki służące manipulacji	– wyjaśnia, czemu służy slogan reklamowy, – wskazuje różnicę między perswazją a manipulacją, – wymienia środki służące manipulacji.		

Autorka: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

III. TWORZENIE WYPOWIEDZI

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
STRESZCZENIE, ROZPRAWKA, OPOWIADANIE TWÓRCZE, PRZEMÓWIENIE, RECENZJA, WYWIAD				
– rozpoznaje streszczenie, – podejmuje próbę streszczenia tekstu, – dostrzega informacje w streszczanym tekście, – wie, czym jest rozprawka, – zna pojęcia *teza* i *argument*, – wie, że argumenty należy hierarchizować, – wie, że argument powinien być uzasadniony i zawierać odwołanie do przykładu, – wie, czym jest plan kompozycyjny, – zna cechy przemówienia i cel tej formy wypowiedzi, – zna rodzaje argumentów, – zna zwroty do słuchaczy, – wie, że w przemówieniu wykorzystuje się głos i mowę ciała,	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – streszcza proste teksty, – wydobywa informacje z tekstu, – wymienia elementy kompozycyjne rozprawki, – formułuję tezę, – wie, czym jest argument, – odróżnia przykład od argumentu, – wie, na czym polega hierarchizacja argumentów, – wie, co to jest wniosek, – zna zasady tworzenia planu kompozycyjnego – zna etapy pracy nad przemówieniem, – dobiera argumenty i zwroty do słuchaczy, – wie, jak wykorzystać głos i mowę ciała,	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – pisze dobre streszczenie, – porządkuje informacje z tekstu, – dostrzega główną myśl tekstu, – wymienia cechy rozprawki, – odróżnia tezę od hipotezy, – odróżnia argument od kontrargumentu, – ilustruje argument przykładem, – próbuje uporządkować wywód, – pracuje nad planem kompozycyjnym, – podejmuje próbę wnioskowania, – pisze rozprawkę z hipotezą oraz przemówienie, w którym odpiera przewidywany kontrargument,	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – logicznie porządkuje informacje z tekstu, – wskazuje główną myśl tekstu, – stawia ciekawe / oryginalne hipotezy, – formułuje kontrargumenty, – hierarchizuje argumenty, – zgadza się z cudzym poglądem lub z nim polemizuje, rzeczowo uzasadniając własne zdanie, – formułuje wnioski, – porządkuje wywód argumentacyjny, – sporządza plan kompozycyjny, – funkcjonalnie korzysta ze zwrotów do słuchaczy, – używa środków retorycznych, – świadomie wykorzystuje głos i mowę ciała,	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst w celu napisania streszczenia, – samodzielnie pisze spójną i rozwiniętą rozprawkę z tezą oraz hipotezą, uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi, – samodzielnie pisze spójne przemówienie, używając różnych środków retorycznych i różnych rodzajów argumentów, – publicznie wygłasza swoje przemówienie, – samodzielnie pisze spójne rozwinięte i ciekawe opowiadanie twórcze,

Autorka: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 7				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
STRESZCZENIE, ROZPRAWKA, OPOWIADANIE TWÓRCZE, PRZEMÓWIENIE, RECENZJA, WYWIAD				
– odróżnia opowiadanie twórcze od odtwórczego, – zna typy narracji, – wie, że opowiadanie trzeba odpowiednio skomponować, – zna pojęcia retrospekcji i puenty, – wie, że w recenzji używa się określonego słownictwa, – zna wybrane kryteria oceny tekstów kultury, – zna podstawowe zasady przygotowania wywiadu, – wie, że podczas wywiadu zadaje się różne rodzaje pytań, – pod kierunkiem nauczyciela i / lub w grupie pisze rozprawkę z tezą, proste przemówienie, opowiadanie twórcze oraz recenzję, – przeprowadza prosty wywiad.	– rozróżnia typy narracji, – wie, na czym polega trójdzielna kompozycja opowiadania, rozprawki, przemówienia, recenzji, – rozumie znaczenie retrospekcji i puenty, – zna cechy i kompozycję recenzji, – zna słownictwo typowe dla recenzji, – wymienia kryteria oceny różnych tekstów kultury, – wymienia zasady przygotowania wywiadu, – rozpoznaje różne rodzaje pytań w wywiadzie, – pisze rozprawkę z tezą, opowiadanie twórcze, przemówienie i recenzję, – przeprowadza wywiad zgodnie z zasadami.	– uzasadnia dobór argumentów, – stosuje odpowiednie zwroty do słuchaczy, – wskazuje różnice między opowiadaniem twórczym a odtwórczym, – stosuje różne typy narracji w opowiadaniu, – stosuje akapity dla oznaczenia głównych elementów kompozycyjnych tekstu, – stosuje w opowiadaniu retrospekcję i puentę, – wskazuje słownictwo typowe dla recenzji, – ocenia różne teksty kultury, stosując poznane kryteria, – określa zasady przygotowania wywiadu, – formułuje różnego rodzaju pytania, – przeprowadzając wywiad, uwzględnia cechy gatunkowe tej formy wypowiedzi.	– stosuje w opowiadaniu sześć elementów urozmaicania stylu, – używa słownictwa typowego dla recenzji, – rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych, – omawia zasady przygotowania wywiadu, – formułuje różnorodne i ciekawe pytania do wywiadu, – pisze rozwiniętą rozprawkę z tezą i hipotezą, ciekawe rozbudowane przemówienie i opowiadanie twórcze, pełną recenzję, – przeprowadza wywiad zgodnie ze wszystkimi wymogami.	uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi, – samodzielnie pisze spójną rozwiniętą recenzję, uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi, – projektuje i przeprowadza wywiad zgodnie z zasadami, wykorzystując do tego telefon, – na podstawie nagrania tworzy tekst wywiadu, – koryguje własne i cudze błędy związane z tworzeniem form wypowiedzi.

Autorka: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

Autorka: Dorota Podorska

© Copyright by WSiP

WYMAGANIA EDUKACYJNE

niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z JĘZYKA POLSKIEGO w klasie 8

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań edukacyjnych na ocenę dopuszczającą.

I. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

I.1. Czytanie utworów literackich – liryka

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8)				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY LIRYCZNE				
– zna pojęcie *literatura piękna*, – wie, że liryka jest jednym z rodzajów literackich, – odróżnia utwór liryczny od innego utworu, – zna podstawowe cechy utworów lirycznych, – wygłasza z pamięci wskazany utwór liryczny, – krótko opowiada, o czym jest przeczytany wiersz, – nazywa swoje wrażenia wywołane lekturą wiersza,	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – wymienia cechy poezji, – czyta wiersz głośno i wyraźnie, – wygłasza z pamięci wskazany utwór liryczny, zwracając uwagę na znaki przestankowe, – wypowiada się na temat przeczytanego wiersza, – podejmuje próbę uzasadnienia swoich wrażeń wywołanych lekturą wiersza, określa nastrój wiersza, – wskazuje w wierszu wartości ważne dla poety,	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – uzasadnia, dlaczego utwór należy do liryki, – czyta / wygłasza z pamięci wiersz w odpowiednim tempie, zgodnie z tematem i stylem dzieła, – określa temat wiersza, – opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, – wyodrębnia obrazy poetyckie,	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – wyjaśnia, na czym polega język poezji, – czytając / recytując wiersz, stosuje odpowiednie tempo, intonację i modulację, – dokonuje interpretacji głosowej utworu lirycznego, – ciekawie opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, o podmiocie lirycznym, bohaterach i ich uczuciach,	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – prezentuje informacje na temat wiersza w dowolnie wybranej formie, w tym w formie interaktywnej, – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór poetycki, stosując różne techniki uczenia się, – tworzy własne przykłady poznanych środków artystycznych, – wyjaśnia funkcje środków artystycznych,

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8)				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY LIRYCZNE				
– wie, kto to osoba mówiąca w wierszu, – wyjaśnia pojęcie *podmiot liryczny*, – wie, kto to bohater liryczny, – wyjaśnia pojęcie adresata / odbiorcy utworu, – odróżnia podmiot liryczny od adresata, – odróżnia wers od strofy (zwrotki), – wyjaśnia, czym są rym, wers, refren, – zna nazwy środków artystycznych: *epitet*, *porównanie*, *przenośnia*, *wyraz dźwiękonaśladowczy*, *uosobienie*, *apostrofa*, *ożywienie*, *symbol*, *neologizm*, – wymienia elementy rytmizujące: wers, strofa, rym, rytm, – zna pojęcia hymnu, pieśni, fraszki, trenu, – przedstawia tematykę wiersza, – zna pojęcie ironii,	– tworzy projekt pracy (rysunek, drama itp.) interpretującej wiersz – przekład intersemiotyczny, – nazywa wyrazy wskazujące na osobę mówiącą w wierszu (podmiot liryczny) i adresata, – opowiada o podmiocie lirycznym, przedstawiając jego myśli i uczucia, – określa adresata wiersza, – wskazuje wers ze zwrotem do adresata, – wskazuje bohatera wiersza, – rozpoznaje w wierszach epitety, porównania, wyrazy dźwiękonaśladowcze, ożywienia, symbole, – wskazuje w wierszu rymy, – rozpoznaje elementy rytmizujące utwór, – rozpoznaje hymn, pieśń, tren, fraszkę, – dzieli wersy na sylaby, – wie, na czym polega ironia i rozumie jej funkcje w utworach lirycznych,	– nazywa i uzasadnia swoje uczucia wywołane lekturą wiersza, – przedstawia, również w formie przekładu intersemiotycznego (np. rysunek, drama itp.), jak rozumie omawiany wiersz, – wskazuje cechy podmiotu lirycznego, – określa cechy bohatera wiersza, – porównuje i nazywa rymy w dwóch dowolnie wybranych strofach, – rozpoznaje w utworach lirycznych przenośnie, uosobienia, neologizmy artystyczne, – rozpoznaje refren jako element rytmizujący utwór, – wymienia cechy hymnu, pieśni, trenu, fraszki, – wyjaśnia, na czym polega ironia, – dostrzega ironię w omawianych wierszach,	– opisuje zachowanie bohatera wiersza i wyraża swoją opinię na ten temat, – porównuje doświadczenia bohatera z własnymi, – opisuje adresata wiersza, – wskazuje cytaty, dzięki którym nazywa uczucia wywołane lekturą wiersza, – wyjaśnia, jak rozumie przesłanie wiersza, – wyjaśnia znaczenie przenośne utworu lirycznego, – uzasadnia własne rozumienie wiersza, – rozpoznaje funkcje środków artystycznych w omawianych wierszach, – odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, – wskazuje w wierszu elementy rytmizujące, – wskazuje cechy pieśni, trenu, fraszki w danym utworze, – definiuje pojęcie ironii,	– omawia wyczerpująco sytuację przedstawioną w wierszu i odwołuje się do własnych doświadczeń, – interpretuje wiersz i uzasadnia swoją tezę interpretacyjną, odwołując się do elementów utworu, – charakteryzuje podmiot liryczny, odwołując się do treści wiersza, – charakteryzuje bohatera, odwołując się do treści wiersza, – porównuje podmiot liryczny z adresatem i bohaterem wiersza i przedstawia wnioski, – rozpoznaje hymn, pieśń, tren, fraszkę wśród innych gatunków literackich, – tworzy pytania do hipotezy interpretacyjnej, – w interpretacji utworów lirycznych wykorzystuje odwołania do wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi,

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8)				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY LIRYCZNE				
– wie, jakie jest przesłanie wiersza, – nazywa wartości ważne dla podmiotu lirycznego – rozpoznaje w utworach lirycznych wartości ważne dla Polaków, – dostrzega w omawianych wierszach elementy historyczne, – wymienia autorów utworów lirycznych wskazanych w *Podstawie programowej*.	– rozpoznaje przesłanie utworu i wypowiada się na temat jego aktualności, – na podstawie poznanych wierszy tworzy drabinę wartości ważnych dla Polaków na przestrzeni dziejów, – wymienia wydarzenia historyczne zawarte w omawianych utworach, – rozumie słowo *kontekst* i zna rodzaje kontekstów, – zna elementy z życia autorów utworów lirycznych wskazanych w *Podstawie programowej*.	– formułuje przesłanie utworu lirycznego i zastanawia się nad jego aktualnością, – porównuje wartości ważne dla Polaków ze swoimi wartościami, – dostrzega różne konteksty w omawianych utworach lirycznych, – odwołuje się do biografii autora w interpretacji utworów lirycznych.	– omawia znaczenie ironii w danym utworze, – wyjaśnia przesłanie utworu lirycznego i ocenia jego aktualność, – omawiając utwory liryczne, nawiązuje do kontekstów: historycznego, biograficznego, filozoficznego, kulturowego, – dostrzega i wskazuje nawiązania biograficzne w omawianych utworach lirycznych.	narodowymi, religijnymi, etycznymi, – w interpretacji utworów lirycznych wykorzystuje potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny.

I.1. Czytanie utworów literackich – epika

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8)				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY EPICKIE				
– wie, że epika jest jednym z rodzajów literackich, – odróżnia utwór epicki od utworu lirycznego i dramatu, – wymienia elementy świata przedstawionego: czas, miejsce akcji, bohaterowie, wydarzenia, – rozpoznaje fikcję literacką, – wskazuje elementy realistyczne (rzeczywiste) w omawianych utworach epickich, – zna gatunki epickie: mit, bajka, baśń, legenda, przypowieść, opowiadanie, nowela, powieść, epopeja, – wymienia tytuł jako element budowy utworu epickiego, – wymienia wybrane	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – wymienia cechy utworu epickiego, – opisuje wybrane elementy świata przedstawionego, – wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne w utworach epickich, – wymienia cechy gatunkowe mitu, bajki, baśni, legendy, przypowieści, opowiadania, noweli, powieści, epopei, – wyszukuje w tekście określone informacje, – wskazuje tytuł jako element budowy utworu epickiego, – ustala kolejność zdarzeń, – nazywa rodzaj narratora i narracji, – rozpoznaje rodzaje bohaterów w utworze, – przedstawia wybranego bohatera,	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – czyta głośno, wyraźnie, z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych, – rozpoznaje rodzaj literacki czytanego tekstu – epika, – rozpoznaje czytany utwór jako mit, bajkę, baśń, legendę, przypowieść, opowiadanie, nowelę, powieść, epopeję, – opowiada o elementach świata przedstawionego, – odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych – zna elementy konstrukcyjne utworu epickiego, – opowiada o wybranych wydarzeniach fabuły, – charakteryzuje narratora utworu,	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – analizuje elementy świata przedstawionego i wyciąga wnioski, – wyjaśnia różnice miedzy elementami realistycznymi i fantastycznymi w utworach epickich, – uzasadnia przynależność – rodzajową utworu do epiki oraz gatunkową do mitu, bajki, baśni, legendy, przypowieści, opowiadania, noweli, powieści, epopei, – rozpoznaje elementy konstrukcyjne utworu epickiego, – rozpoznaje związki przyczynowo-skutkowe, – wskazuje cechy narratora w zależności od jego rodzaju,	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – porównuje elementy świata przedstawionego różnych utworów, – uzasadnia przynależność rodzajową i gatunkową utworu epickiego, podając odpowiednie przykłady, – rozpoznaje funkcje elementów budowy utworu: tytułu, podtytułu, puenty, motta, dedykacji, punktu kulminacyjnego, – prezentuje za pomocą narzędzi interaktywnych, jak rozumie wzajemne zależności miedzy wydarzeniami w utworze, – porównuje narratorów w różnych utworach, – charakteryzuje bohatera, również za pomocą narzędzi interaktywnych,

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8)				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY EPICKIE				
wydarzenia tworzące akcję utworu, – rozpoznaje, kim jest osoba wypowiadająca się w utworze epickim, – rozpoznaje i wymienia bohaterów utworu, – zna pojęcia: *narrator* i *narracja*, – rozpoznaje w utworze wątek główny, – nazywa swoje wrażenia wywołane lekturą tekstu, – rozpoznaje w tekście znaczenia dosłowne, – opowiada ustnie o treści utworu, zachowując kolejność zdarzeń, – wie, że tekst może mieć znaczenie przenośne, – wie, czym jest alegoria i symbol w utworze epickim, – wymienia cechy postawy bohatera, – wie, jakie jest przesłanie utworu epickiego,	– wymienia niektóre cechy bohaterów, – rozpoznaje wątki poboczne, – wypowiada się na temat przeczytanego utworu, – wskazuje wartości ważne dla bohaterów, – omawia postawę bohatera, – rozpoznaje w utworze ważne informacje, – tworzy projekt pracy (rysunek, drama, spektakl teatralny itp.) będącej interpretacją utworu – przekład intersemiotyczny, – dostrzega przenośny sens opowieści z Biblii, – rozpoznaje w tekście alegorię i symbol, – rozpoznaje przesłanie utworu, – na podstawie poznanych tekstów tworzy drabinę wartości ważnych dla Polaków na przestrzeni dziejów, – wymienia wydarzenia historyczne zawarte w omówionych tekstach,	– określa, czy dany bohater jest główny czy drugoplanowy, – wymienia większość cech bohaterów, – zbiera informacje o bohaterze, – uzasadnia rodzaj narracji: pierwszoosobowej i trzecioosobowej, – omawia wątek główny, – określa doświadczenia bohaterów, – prezentuje własne rozumienie utworu, – ocenia bohaterów, – rozpoznaje informacje mniej ważne w utworze, – rozpoznaje fakty i opinie, – odczytuje omawiane teksty na podstawie stworzonego przekładu intersemiotycznego, – omawia przenośne znaczenia opowieści biblijnych, – podaje przykłady alegorii i symbolu, – zna przyczyny niepowodzeń	– rozpoznaje rodzaj bohatera w omawianym utworze, – określa relacje łączące bohaterów utworu, – uzasadnia wskazane cechy bohaterów, odwołując się do treści utworu, – selekcjonuje zebrane informacje o bohaterze, – odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego, – dokonuje analizy fragmentu utworu, aby określić rodzaj narracji, – określa tematykę utworu, – omawia wątek poboczny, – porównuje doświadczenia bohaterów literackich z własnymi doświadczeniami, – odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, – porównuje treść czytanych utworów z własnymi doświadczeniami, – interpretuje biblijne opowieści,	– porównuje narrację pierwszoosobową z trzecioosobową i przedstawia wnioski, – określa problematykę utworu i prezentuje ją w twórczy sposób, – ciekawie prezentuje własną interpretację biblijnych opowieści, – w interpretacji utworów epickich wykorzystuje odwołania do wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi, – w interpretacji utworów epickich odwołuje się do kontekstu biograficznego, – wyjaśnia wpływ kontekstu historycznego i historycznoliterackiego na treść i formę utworów epickich, – porównuje utwory epickie z różnych kultur i epok, uwzględniając kontekst

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8)				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY EPICKIE				
– rozpoznaje w utworach epickich wartości ważne dla Polaków, – dostrzega w omawianych utworach epickich elementy historyczne, – wymienia autorów utworów epickich wskazanych w *Podstawie programowej*.	– rozumie słowo *kontekst* i zna rodzaje kontekstów w utworach epickich, – zna elementy z życia autorów utworów epickich wskazanych w *Podstawie programowej*.	bohatera, – wypowiada się na temat przesłania utworu, – porównuje wartości ważne dla Polaków ze swoimi wartościami, – dostrzega różne konteksty w omawianych utworach epickich, – posługuje się biografią autora w interpretacji utworów epickich.	– omawia funkcje alegorii, – ocenia postawę bohatera i przyczyny jego niepowodzenia, – formułuje przesłanie utworu, – omawiając utwory epickie, nawiązuje do kontekstów, np. historycznego, biograficznego, filozoficznego, kulturowego, – dostrzega i wskazuje nawiązania biograficzne w omawianych utworach epickich.	kulturowy, filozoficzny i społeczny.

I.1. Czytanie utworów literackich – dramat

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8)				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY DRAMATYCZNE				
– zna pojęcie dramatu, – wie, że dramat to jeden z rodzajów literackich, – wie, że gatunki dramatu to tragedia i komedia, – zna podstawowe cechy utworów dramatycznych, – odróżnia utwór pisany prozą i wierszem od dramatu, – wymienia elementy świata przedstawionego w dramacie: czas, miejsce akcji, bohaterowie, wydarzenia, – wie, czym się różni realizm od fantastyki w dramacie, – wie, że dzieło dramatyczne ma kontekst kulturowy i biograficzny, – wymienia utwory dramatyczne poznane w klasach 7 i 8,	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – wie, czym cechuje się dramat jako rodzaj literacki, – zna cechy utworów dramatycznych, – wie, czym cechuje się tragedia i komedia, – opisuje elementy świata przedstawionego w dramacie, – wymienia charakterystyczne elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog, – omawia elementy realistyczne i fantastyczne w dramacie, – rozpoznaje rodzaje bohaterów w dramacie, – zna pojęcie bohatera tragicznego i komizmu, – zna etapy rozwoju akcji dramatycznej,	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – rozpoznaje dramat jako rodzaj literacki, – wskazuje cechy utworów dramatycznych, – wymienia cechy tragedii i komedii, – opowiada o elementach świata przedstawionego w dramacie, – wskazuje akt, scenę, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog, – odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych, – określa rodzaj bohatera: główny i drugoplanowy, – wskazuje bohatera tragicznego, – ocenia bohaterów dramatu, – określa, na czym polega komizm, – nazywa etapy rozwoju akcji dramatycznej,	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – uzasadnia, dlaczego utwór jest dramatem, – omawia cechy rodzajowe dramatu i cechy gatunkowe tragedii i komedii, – wyjaśnia różnice miedzy elementami realistycznymi a fantastycznymi dramatu, – rozpoznaje związki przyczynowo-skutkowe, rodzaj bohatera, – określa relacje łączące bohaterów, – odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego, – określa funkcje komizmu, – wyjaśnia, dlaczego dana postać jest bohaterem tragicznym, – omawia etapy rozwoju akcji dramatycznej,	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – udowadnia, że utwór jest dramatem, podając odpowiednie przykłady z tekstu, – określa funkcje komizmu, – prezentuje według własnego pomysłu, z wykorzystaniem narzędzi interaktywnych, jak rozumie wzajemne zależności miedzy wydarzeniami w dramatach z kanonu lektur obowiązkowych, – określa problematykę dramatów poznanych w klasach 7 i 8 i prezentuje ją w twórczy sposób, – wyczerpująco wypowiada się na temat wydarzeń przedstawionych w dramatach z kanonu lektur obowiązkowych,

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8)				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY DRAMATYCZNE				
– zna utwory dramatyczne z kanonu lektur obowiązkowych.	– rozumie pojęcie dramatu romantycznego, – wypowiada się na temat dramatów poznanych w klasach 7 i 8, – krótko opowiada, o czym jest utwór dramatyczny z kanonu lektur obowiązkowych.	– rozumie kontekst kulturowy i biograficzny dramatu, – rozpoznaje cechy dramatu romantycznego, – prezentuje w dowolnej formie (w tym w formie interaktywnej) treść dramatów z kanonu lektur obowiązkowych.	– wskazuje w utworze cechy dramatu romantycznego, – wyjaśnia kontekst kulturowy i biograficzny dramatów poznanych w klasach 7 i 8.	odwołując się do znajomości całej lektury.

I.1. Czytanie utworów literackich – utwory synkretyczne

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8)				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
UTWORY SYNKRETYCZNE (M.IN. BALLADA)				
– wie, że ballada zawiera elementy epiki, liryki i dramatu, – wymienia elementy świata przedstawionego w balladzie, – wie, czym jest punkt kulminacyjny w balladzie, – wymienia utwory synkretyczne poznane w klasach 7 i 8, – zna utwory synkretyczne z kanonu lektur obowiązkowych.	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – zna cechy ballady, – dostrzega w balladzie elementy epiki, liryki i dramatu, – omawiam elementy świata przedstawionego w balladzie; – wyjaśnia, czym jest punkt kulminacyjny w balladzie, – wypowiada się na temat utworów synkretycznych poznanych w klasach 7 i 8, – krótko opowiada, o czym jest utwór synkretyczny z kanonu lektur obowiązkowych. – dostrzega w sztuce nawiązania do poznanych utworów synkretycznych.	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – wymienia cechy ballady, – wie, na czym polega synkretyzm ballady, – porządkuje wydarzenia ballady w sposób przyczynowo-skutkowy, – ocenia dzieła sztuki nawiązujące do poznanych utworów synkretycznych, – tworzy ciekawe wypowiedzi inspirowane utworami synkretycznymi z kanonu lektur obowiązkowych.	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – wnikliwie omawia cechy ballady, – wyjaśnia, na czym polega synkretyzm danego dzieła, – określa funkcje punktu kulminacyjnego w balladzie, – porządkuje zebrany materiał na temat utworów synkretycznych z kanonu lektur obowiązkowych, – interpretuje dzieła sztuki nawiązujące do poznanych utworów synkretycznych, – tworzy rozbudowane wypowiedzi inspirowane utworami synkretycznymi.	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – samodzielnie analizuje i interpretuje utwory synkretyczne z kanonu lektur obowiązkowych, – prezentuje według własnego pomysłu, również interaktywnie, świat przedstawiony w poznanych utworach synkretycznych.

I.2. Odbiór tekstów kultury

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8)				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
INNE TEKSTY KULTURY				
– określa tematykę poznanych tekstów kultury, – wymienia elementy tekstu kultury, – nazywa wrażenia wywołane tekstem kultury, – dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą publicystyczną, naukową i popularnonaukową, – wie, że są różne gatunki dziennikarskie, – rozpoznaje wywiad, artykuł, reportaż wśród gatunków publicystycznych, – wie, co to jest lid.	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – wyszukuje potrzebne informacje, – prezentuje elementy obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii itp., – cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego, – rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, reportaż, – podaje funkcje lidu, – dostrzega wartości estetyczne poznanych tekstów kultury.	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – wskazuje cechy tekstów kultury, – nazywa emocje, które mogą odczuwać postacie z obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii, – przedstawia własne rozumienie tekstu kultury, – określa funkcje literatury pięknej, publicystycznej, popularnonaukowej i naukowej, – określa podstawowe cechy wywiadu, artykułu, reportażu, – określa znaczenie lidu.	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – opowiada w kilku zdaniach o problemie rozważanym w tekście, – opisuje elementy obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii, – uzasadnia własne rozumienie tekstu kultury, – znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych, – porównuje różne dzieła, – omawia funkcje lidu.	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – omawia elementy sztuki plastycznej: plan, barwy, kompozycję, światło, ruch, – dokonuje przekładu intersemiotycznego, np. tworzy historię, która mogłaby się wydarzyć w miejscu ukazanym na obrazie czy fotografii, – przedstawia własną interpretację dzieła sztuki.

II. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

II.1. Gramatyka języka polskiego – fonetyka

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8)				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
FONETYKA				
– zna pojęcie *fonetyka*, – zna zasady dzielenia wyrazów na głoski i sylaby, – rozpoznaje samogłoski i spółgłoski, – wie, że *i* w wyrazie może pełnić różne funkcje, – wie, czym są upodobnienia fonetyczne, – zna reguły akcentowania w języku polskim.	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – rozumie, czym zajmuje się fonetyka, – rozróżnia rodzaje głosek, – rozumie funkcje głoski *i*, – rozumie, na czym polegają zjawiska fonetyczne w polszczyźnie, – wymienia reguły akcentowania w języku polskim, – rozpoznaje wyjątki od zasad akcentowania.	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – poprawnie dzieli wyrazy na litery, głoski i sylaby, – poprawnie przenosi wyrazy, – określa rolę samogłoski *i*, – omawia mechanizm upodobnień fonetycznych, – stosuje reguły akcentowania w języku polskim oraz prawidłową intonację, – wymienia wyjątki od zasad akcentowania.	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – rozpoznaje rodzaje wszystkich głosek i omawia ich cechy, – rozpoznaje funkcję litery *i* w wyrazie, – objaśnia mechanizm upodobnień fonetycznych, podaje ich przykłady, – wypowiada się z prawidłową intonacją, – prawidłowo akcentuje wyrazy i zdania oraz wyjątki.	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – rozumie i wykorzystuje wiedzę o głoskach oraz upodobnieniach do poprawnego mówienia i pisania, – świadomie i bezbłędnie akcentuje wyrazy i zdania we wszystkich swoich wypowiedziach oraz podczas czytania i recytacji.

II.1. Gramatyka języka polskiego – słowotwórstwo

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8)				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
SŁOWOTWÓRSTWO				
– zna pojęcia: *temat słowotwórczy*, *definicja słowotwórcza*, *formant*, a także *rodzina wyrazów*, *wyraz pokrewny*, *rdzeń*, *rdzenie oboczne*, – rozpoznaje wyraz podstawowy i wyrazy pochodne, – wie, jakie znaczenia są nadawane wyrazom przez formanty, – wie, czym są wyrazy złożone i zna podstawowe zasady ich pisowni.	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – wie, czym zajmuje się słowotwórstwo, – odróżnia wyraz podstawowy od wyrazu pochodnego, – próbuje przeprowadzać analizę słowotwórczą wyrazu, – rozpoznaje znaczenia nadawane wyrazom przez formanty, – rozpoznaje wyrazy pokrewne, – rozpoznaje wyrazy złożone, – zna zasady tworzenia i pisowni wyrazów złożonych.	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – wyjaśnia, czym są wyrazy podstawowe i pochodne, – przeprowadza analizę słowotwórczą wyrazu, – wyjaśnia funkcję formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, – podaje przykłady kategorii znaczeniowych wyrazów, – rozpoznaje rodzinę wyrazów, wskazuje rdzeń i oboczności, – omawia zasady tworzenia wyrazów złożonych i objaśnia ich pisownię.	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – poprawnie przeprowadza analizy słowotwórcze, – rozpoznaje rodzaj formantu w wyrazie, – omawia znaczeniotwórczą funkcję formantów, – podaje przykłady wyrazów należących do jednej rodziny, – przedstawia na wykresie zależności między wyrazami pokrewnymi, – tworzy wyrazy złożone – stosuje w praktyce zasady pisowni wyrazów złożonych.	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – świadomie stosuje w swoich wypowiedziach: wyrazy podstawowe i pochodne, wyrazy należące do różnych kategorii znaczeniowych, wyrazy pokrewne i wyrazy złożone, – bezbłędnie analizuje budowę słowotwórczą wyrazu.

II.1. Gramatyka języka polskiego – fleksja

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8)				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
FLEKSJA				
– odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych, – wie, że imiesłowy przymiotnikowy i przysłówkowy są nieosobowymi formami czasownika, – zna zasady tworzenia i odmiany imiesłowów, – zna podstawowe zasady pisowni *nie* z różnymi częściami mowy oraz wyjątki od tych zasad, – zna wybrane zasady zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców, – zna zasady odmiany imion i nazwisk w języku polskim.	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – rozpoznaje nieosobowe formy czasownika: formy zakończone na *-no* , *-to*, bezokoliczniki, imiesłowy, – podaje końcówki imiesłowów, – wyjaśnia zasady tworzenia i odmiany imiesłowów, – wie, jak odróżnić imiesłów od przymiotnika, – tworzy imiesłowy z partykułą *nie*, – zna zasady pisowni *nie* z różnymi częściami mowy, – wymienia zasady odmiany i zapisu nazw miejscowych, nazw mieszkańców oraz imion i nazwisk.	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – rozpoznaje, z jaką częścią mowy ma do czynienia, – określa formę fleksyjną wyrazu, – wskazuje imiesłów w zdaniu i określa jego rodzaj, – wymienia wyjątki od zasad pisowni partykuły *nie*, – rozpoznaje nazwy miejscowe, – stosuje zasady odmiany i zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców, – poprawnie odmienia imiona i nazwiska..	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – tworzy wskazane formy fleksyjne wyrazów, – przekształca wskazane czasowniki na konstrukcje z imiesłowami, – bezbłędnie zapisuje *nie* z różnymi częściami mowy – uwzględnienia wyjątki od zasad pisowni partykuły *nie*, – podaje własne przykłady nazw miejscowych, – bezbłędnie odmienia i zapisuje nazwy miejscowe, nazwy mieszkańców oraz imiona i nazwiska, – wyjaśnia pochodzenie imion i nazwisk.	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – poprawnie używa imiesłowów, – wskazuje i poprawia błędy fleksyjne, – redaguje tekst z użyciem partykuły *nie* z różnymi częściami mowy, – poprawia błędy swoje i innych w zapisie *nie* z różnymi częściami mowy, w tym z wyjątkami, – koryguje błędy swoje i innych w odmianie i zapisie nazw miejscowych, nazw mieszkańców oraz imion i nazwisk.

II.1. Gramatyka języka polskiego – składnia

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8)				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
SKŁADNIA				
– wie, że w polskiej składni istnieją równoważniki zdania, zdania pojedyncze i złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania, – próbuje przekształcać równoważnik w zdanie pojedyncze, a następnie w zdanie złożone oraz w wypowiedzenie z imiesłowowym równoważnikiem zdania, – zna zasady interpunkcji w zdaniach wielokrotnie złożonych, – rozumie różnicę miedzy mową zależną a niezależną.	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – rozróżnia równoważniki zdań, zdania pojedyncze, złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania, – zna typy zdań złożonych, – tworzy wypowiedzenia wielokrotnie złożone ze zdań pojedynczych, – stosuje zasady interpunkcji w zdaniach wielokrotnie złożonych, – odróżnia mowę zależną od mowy niezależnej i umie wskazać je w tekście	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – rozpoznaje w tekście równoważniki zdań, zdania pojedyncze, złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania, – przekształca wypowiedzenia zbudowane z różnego rodzaju zdań złożonych, – przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie, – uzupełnia zdania wyliczeniami i wtrąceniami z zachowaniem zasad interpunkcji.	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – układa równoważniki zdań, zdania pojedyncze, złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania, zachowując poprawną interpunkcję, – odpowiednio nazywa wypowiedzenia składowe zdań wielokrotnie złożonych, – stosuje imiesłowowy równoważnik zdania w swoich wypowiedziach, – przy zapisie dialogu stosuje poprawną interpunkcję.	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach zdanie, równoważnik zdania, imiesłowowy równoważnik zdania oraz wypowiedzenia wielokrotnie złożone, – wskazuje i poprawia błędy związane z użyciem imiesłowowego równoważnika zdania oraz składnią zdania złożonego, – przeprowadza analizę składniową zdań wielokrotnie złożonych, – redaguje tekst, w którym wypowiedzi bohaterów zapisuje w formie mowy niezależnej.

II.2. Zróżnicowanie języka

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8)				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
ZRÓŻNICOWANIE JĘZYKA				
– zna pojęcia: *synonim*, *antonim*, *homonim*, *wyraz wieloznaczny*, *neologizm*, *archaizm*, *kolokwializm*, *zapożyczenie*, *związek frazeologiczny*, – wie, czym jest słownictwo wartościujące, – rozróżnia synonim od antonimu i homonimu, a archaizm od neologizmu, – dostrzega archaizmy w utworze, – dostrzega kolokwializmy w wypowiedzi i próbuje je zastąpić wyrazami ze słownictwa ogólnego, – wie, że zapożyczenie można zastąpić wyrazem rodzimym, – odróżnia treść i zakres znaczeniowy wyrazu,	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – rozumie pojęcia: *synonim*, *antonim*, *homonim*, *wyraz wieloznaczny*, *neologizm*, *archaizm*, *kolokwializm*, *zapożyczenie*, *związek frazeologiczny*, – wskazuje synonimy, antonimy, homonimy i frazeologizmy, – zna znaczenie wybranych związków frazeologicznych, – zna rodzaje i funkcje archaizmów, neologizmów i zapożyczeń, – zastępuje kolokwializmy wyrazami ze słownictwa ogólnego, a zapożyczenia – wyrazami rodzimymi, – tworzy wyrazy o szerszym zakresie lub bogatszej treści, – rozpoznaje zdrobnienia i zgrubienia,	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – podaje przykłady synonimów, antonimów i homonimów, – wskazuje związki frazeologiczne w utworze, rozumie ich znaczenie, – podaje przykłady archaizmów i neologizmów, zdrobnień, zgrubień, związków frazeologicznych i określa ich funkcje w tekście, – omawia funkcje kolokwializmów i słownictwa wartościującego, – wymienia różne rodzaje zapożyczeń, wyjaśnia ich funkcje i omawia ich przydatność, – rozpoznaje i omawia wyznaczniki stylu językowego, – rozpoznaje cechy stylu w czytanym tekście,	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – tworzy synonimy oraz antonimy konkretnych słów, – wyjaśnia różnicę między archaizmem a neologizmem oraz zdrobnieniem a zgrubieniem, – poprawnie używa frazeologizmów w swoich wypowiedziach, – interpretuje tekst, biorąc pod uwagę znaczenie i funkcję archaizmów, neologizmów, kolokwializmów, – stosuje różne sposoby wzbogacania słownictwa, – wskazuje w tekście środki charakterystyczne dla różnych stylów językowych,	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – funkcjonalnie wykorzystuje zdobyte wiadomości, – urozmaica język swojej wypowiedzi, – świadomie stosuje neologizmy w swoich wypowiedziach, – świadomie używa kolokwializmów i archaizmów w celu stylizacji tekstu, – na bieżąco wzbogaca swoje słownictwo, – koryguje błędy swoje i innych, – tworzy prace w odpowiednim stylu językowym.

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8)				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
ZRÓŻNICOWANIE JĘZYKA				
– wie, że zasób słownictwa jest stale wzbogacany, – wie, co to jest styl językowy, – zna różne rodzaje stylów językowych.	– zna sposoby wzbogacania słownictwa, – rozpoznaje różnice między językiem mówionym a pisanym, oficjalnym a nieoficjalnym, – rozpoznaje różne rodzaje stylów językowych, – zna środki językowe charakterystyczne dla różnych stylów.	– omawia różne rodzaje stylów językowych.	– podaje przykłady tekstów pisanych różnymi stylami.	

II.3. Komunikacja językowa i kultura języka

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8)				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
KOMUNIKACJA JĘZYKOWA I KULTURA JĘZYKA				
– zna zasady pisowni, – wie, że istnieje norma wzorcowa i norma użytkowa, – wie, że istnieją różne rodzaje błędów językowych, – rozpoznaje teksty reklamowe, – wskazuje slogany reklamowe, – wie, że w języku istnieje perswazja, – dostrzega manipulację językową, – zna zasady dyskutowania, – stara się zabierać głos w dyskusji, – formułuje argumenty.	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – wie, co to jest norma językowa i błąd językowy, – wymienia rodzaje błędów, – odróżnia normę wzorcową od normy użytkowej, – zna cechy i funkcje tekstów reklamowych, – wie, czym jest slogan, – odróżnia perswazję od manipulacji, – rozpoznaje środki służące manipulacji językowej, – zna znaczenie języka ciała w komunikacji, – zna środki retoryczne stosowane w dyskusji, – podaje przykłady słownictwa modnego, – wyraża opinię na temat zjawisk językowych i ochrony polszczyzny.	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – wyjaśnia różnicę między normą wzorcową a normą użytkową, – omawia różne rodzaje błędów językowych, – przekształca wypowiedzi tak, by usunąć błędy, – określa cechy i funkcje tekstów reklamowych, – wskazuje różnicę między perswazją a manipulacją, – ocenia zasady dyskutowania, – przedstawia argumenty w dyskusji, – stosuje środki retoryczne, – wyjaśnia, na czym polega kultura języka, – podaje przykłady mody językowej.	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – na przykładach wyjaśnia różnicę między normą wzorcową a użytkową, – w praktyce rozpoznaje i eliminuje różne rodzaje błędów językowych, – podaje przykłady sloganów reklamowych, – wskazuje w tekście środki służące manipulacji, – stosuje w praktyce zasady dyskutowania, – poprawnie stosuje środki retoryczne, – zastępuje słownictwo modne synonimami, – uzasadnia opinię na temat zjawisk językowych i ochrony polszczyzny.	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – poprawia błędy w pracach swoich oraz kolegów / koleżanek, – na co dzień wykorzystuje wiedzę o komunikacji językowej i kulturze języka, – świadomie posługuje się perswazją, – nie poddaje się manipulacji językowej ani jej nie używa, – zna różne odmiany dyskusji, – bierze udział w debacie.

II.4. Ortografia i interpunkcja

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8)				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA				
– zna reguły polskiej ortografii, – zna zasady interpunkcji w zdaniach oraz sposoby przytaczania cudzej wypowiedzi.	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – rozumie, że na ortografię wpływa związek między formami fleksyjnymi oraz wyrazami pokrewnymi, – rozpoznaje reguły ortograficzne, – stosuje zasady poprawnej pisowni i interpunkcji.	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – wie, co łączy ortografię z tradycją, – rozumie, że pisownia odzwierciedla zmiany, które kiedyś zaszły w języku, – objaśnia reguły ortograficzne i interpunkcyjne.	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – w praktyce stosuje się do zasad polskiej ortografii i interpunkcji.	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – poprawia błędy ortograficzne i interpunkcyjne w pracach swoich oraz kolegów / koleżanek.

III. TWORZENIE WYPOWIEDZI

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8)				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
ROZPRAWKA, OPOWIADANIE TWÓRCZE, PRZEMÓWIENIE, CV, LIST MOTYWACYJNY, PODANIE				
– wie, czym jest rozprawka, – zna pojęcia *teza* i *argument*, – wie, że argumenty należy hierarchizować, – wie, że argument powinien być uzasadniony i zawierać odwołanie do przykładu, – wie, czym jest plan kompozycyjny, – zna cechy przemówienia i cel tej formy wypowiedzi, – zna rodzaje argumentów, – zna zwroty do słuchaczy, – wie, że w przemówieniu wykorzystuje się głos i mowę ciała, – odróżnia opowiadanie twórcze od odtwórczego, – zna typy narracji, – wie, że opowiadanie trzeba odpowiednio skomponować, – zna pojęcia retrospekcji i puenty,	spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: – wymienia elementy kompozycyjne rozprawki, – formułuję tezę, – wie, czym jest argument, – odróżnia przykład od argumentu, – wie, na czym polega hierarchizacja argumentów, – wie, co to jest wniosek, – zna zasady tworzenia planu kompozycyjnego – zna etapy pracy nad przemówieniem, – dobiera argumenty i zwroty do słuchaczy, – wie, jak wykorzystać głos i mowę ciała, – rozróżnia typy narracji, – wie, na czym polega trójdzielna kompozycja opowiadania, rozprawki, przemówienia, – rozumie znaczenie retrospekcji i puenty,	spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: – wymienia cechy rozprawki, – odróżnia tezę od hipotezy, – odróżnia argument od kontrargumentu, – ilustruje argument przykładem, – próbuje uporządkować wywód, – pracuje nad planem kompozycyjnym, – podejmuje próbę wnioskowania, – pisze rozprawkę z hipotezą oraz przemówienie, w którym odpiera przewidywany kontrargument, – uzasadnia dobór argumentów, – stosuje odpowiednie zwroty do słuchaczy, – wskazuje różnice między opowiadaniem twórczym a odtwórczym, – stosuje różne typy narracji w opowiadaniu,	spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: – stawia ciekawe / oryginalne hipotezy, – formułuje kontrargumenty, – hierarchizuje argumenty, – zgadza się z cudzym poglądem lub z nim polemizuje, rzeczowo uzasadniając własne zdanie, – formułuje wnioski, – porządkuje wywód argumentacyjny, – sporządza plan kompozycyjny, – funkcjonalnie korzysta ze zwrotów do słuchaczy, – używa środków retorycznych, – świadomie wykorzystuje głos i mowę ciała, – stosuje w opowiadaniu sześć elementów urozmaicania stylu, – rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych	spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: – samodzielnie pisze spójną i rozwiniętą rozprawkę z tezą oraz hipotezą, uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi, – samodzielnie pisze spójne przemówienie, używając różnych środków retorycznych i różnych rodzajów argumentów, – publicznie wygłasza swoje przemówienie, – samodzielnie pisze spójne rozwinięte i ciekawe opowiadanie twórcze, uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi, – koryguje własne i cudze błędy związane z tworzeniem form wypowiedzi, – tworzy bezbłędnie pisma użytkowe.

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8)				
ocena dopuszczająca	**ocena dostateczna**	**ocena dobra**	**ocena bardzo dobra**	**ocena celująca**
Uczeń				
ROZPRAWKA, OPOWIADANIE TWÓRCZE, PRZEMÓWIENIE, CV, LIST MOTYWACYJNY, PODANIE				
– pod kierunkiem nauczyciela i / lub w grupie pisze rozprawkę z tezą, opowiadanie twórcze oraz proste przemówienie, – zna pojęcie spójności tekstu, – zna wybrane kryteria oceny różnych form wypowiedzi, – wie, czym są teksty użytkowe, – wie, czemu służą CV i list motywacyjny.	– pisze rozprawkę z tezą, opowiadanie twórcze i przemówienie, – zna środki językowe nadające tekstowi spójność, – przekształca tekst tak, by tworzył logiczną całość, – rozpoznaje w tekstach wnioskowanie, – wymienia kryteria oceny różnych form wypowiedzi, – odróżnia podanie od innych form użytkowych, – zna elementy kompozycyjne CV i listu motywacyjnego.	– stosuje akapity dla oznaczenia głównych elementów kompozycyjnych tekstu, – stosuje w opowiadaniu retrospekcję i puentę, – dba o spójność tworzonego tekstu, – stosuje środki językowe nadające tekstowi spójność, – ocenia różne formy wypowiedzi, stosując poznane kryteria, – wyjaśnia, czym są CV, list motywacyjny i podanie, – umie napisać wskazany tekst użytkowy.	w tworzeniu wypowiedzi pisemnych, – pisze rozwiniętą rozprawkę z tezą i hipotezą, ciekawe rozbudowane przemówienie i opowiadanie twórcze, – omawia zasady tworzenia konkretnych tekstów użytkowych, – tworzy tekst jako logiczną całość, – pisze podanie zgodnie z wszelkimi wymogami tej formy wypowiedzi, – poprawnie tworzy dokumenty aplikacyjne.	